

TEORİ de *doğrultu*

12

Mayıs-Haziran

2003

İÇİNDEKİLER

Sunu	2
Kimin İçin Kime Karşı "Kamu Reformu"	4
Ortadoğu Savaşı	11
Dünyanın Ezilenleri Irak Halkının Yanında	16
1 Mayıs'ta Büyüyen Umut.....	19
Enternasyonal Kitle Hareketi	23
Tarihin Alacakaranlığı Sona Eriyor.....	26
Örgütçüye Notlar	30
Emperyalist Küreselleşmenin Timsali: Spekülatif Sermaye .	40
İki Ülke İki Deneyim.....	50
Göç Ve Emperyalist Barbarlık	54
Birikim Dergisi Yazarları İçin Seçme Deyimler Sözlüğü.....	60

Sunu

Ortadoğu kaynamaya devam ediyor.

Emperyalist koalisyon Irak'ı işgal etti ve hızla sömürgeleştiriyor.

Irak işgalciler için Ortadoğu'daki merkezi kargah haline getiriliyor.

Ama yine de emperyalist işgalciler için işlerin iyi gittiği söylenemez. İşgalciler Irak'ta "yeni düzen"i kurmakta zorlanıyor. Halk, emperyalist işgalcilerin defolması için, her geçen gün sesini biraz daha yükseltiyor.

Filistinli savaşçılar emperyalist "yol haritası"nın bedenlerinde patlattıkları bombalarla yırtıyor.

S.Arabistan'da Amerikalılar bir kez daha yerle bir edilen binaların altında kaldı.

Ezilenlerin öfke patlamaları Amerikalıları dehşete düşürüyor. Her an her yerde yeni bir ateş fitili Amerikan emperyalizminin görevlilerini cehenneme yollayabilir. Ortadoğu toprağının derinliklerinde emperyalistlere kin tohumu kök salıyor. Amerikalılar korkuyla yatıp dehşetle uyanıyor.

Bu daha başlangıç. Ortadoğu'da asıl savaş, yeni başlıyor.

Ortadoğu emperyalist sistem krizinin merkez üssüdür. "Yeni bir düzen" kurulana kadar sarsıntılar sürecek.

Amerika-İngiltere ve Fransa-Almanya Ortadoğu'da "yeni düzen"i kendi çıkarları doğrultusunda oluşturmak için kıyasıya bir rekabet içindeler.

Yalnızca emperyalistlerin iradesi yok. Emperyalist savaşa karşı mücadelede görüldü ki, ezilenle-

rin iradesi henüz belirleyici olmasa da etkileyicidir artık. Belirleyici konuma yükselmek bir süreçtir. Ve bu süreci ezilenlerin örgütlülük düzeyi ve ideolojik konumlanışı tayin edecektir. Emperyalist savaşa karşı mücadelenin işgale karşı mücadeleye evrilmesi bu bakımdan önemlidir.

Ve Türkiye...

Bu rekabetin tam göbeğinde. Ard arda yeni yasa paketleri hazırlanıyor. Emperyalizme yeni tipte siyasi ve ekonomik entegrasyonunun adımları sıkılaştırılıyor. 1475 sayılı iş yasasının değiştirilmesi ile birlikte, Personel Rejimi Yasası'nı da içeren "Kamu Reformu" yasa değişikliği paketi meclis gündemine getirildi.

Önümüzdeki günlerde meclise getirilecek yeni bir AB uyum paketi egemenler arasındaki çelişkileri daha fazla gün yüzüne çıkaracak. Sermaye oligarşisi ve generaller arasındaki çekişme şiddetlenecek. "Kamu Reformu" üzerine estirilene rüzgar bu yeni fırtınanın habercisidir.

1 Mayıs umudun büyüdüğünü gösterdi. Bir o kadar da örgütlülüğün ne denli önemli bir sorun olduğunu. Devletle kitleler arasında kopuşun derinleştiği, ezilen milyonların hayatının bu denli çekilmez hale geldiği, işsizlik, açlık ve sefaletin diz boyu olduğu, kısıntı düzeyindeki hakların da bir bir gasp edildiği bir dönemde milyonların sokağa dökülmesi gerekmez miydi?

Sorun nerede? Ezilenlerin umut ve güvenle sarılabilecekleri bir "tercih" yaratmakta. Evet, bu "tercih" var, sorun ezilenlerin bunun ne ölçüde bilincinde olduğu ve ne düzeyde gördüğü. Peki, bu "bilinç ve görme" nasıl gerçekleştirilebilir?

İşte tam da burada "örgüt", meselenin bam telini oluşturuyor. "Örgütçüye Notlar" bu nedenle üzerinde özen ve dikkatle durulması gereken bir çalışma.

Umut cisimleşmiş iradedir. İrade de örgütte kendisini ete kemiğe büründürür ancak. Sonuç alıcı irade için daha çok örgüt. Bunu bilince çıkartmayan bir devrimci hedefe varamaz, bilinç açıklığına kavuşamaz. "Örgütçüye Notlar" bu konuları tartışıyor. Ve en önemlisi de bir dizi konudaki kafa karışıklığını gidermeyi amaçlıyor.

Enternasyonal kitle hareketini inceleyen ve Rıza Aksoy'un "Tarihin Alacakaranlığı Sona Eriyor" yazıları ayağa kalkan ezilenlerin tarihin akışı üzerindeki etkilerini tahlil ediyor.

İki ülkeden iki deneyim aktaran yazılar işçi sınıfına ışık tutuyor. İtalya ve Arjantin'de ortaya çıkan "yeni" örgüt ve mücadele biçimleri coğrafyamız işçi ve emekçileri için de önemli ve değerlendirilmeyi hak ediyor. İşçi sınıfı mücadelesinin sendikalara ve fabrikalara hapsedilerek yürütülemeyeceğini, buralardan öte diğer ezilen toplumsal kesimlerle birleşik mücadeleyi örgütlemek gerektiğine dair iki örnek.

Spekülatif sermayeyi konu edinen çalışma emperyalist küreselleşmenin "özü"nü belirliyor. Bu "öz" kavranmadan bugün anlaşılamaz. Emperyalizmin bugünkü bu "öz"ü kapitalizmin nasıl bir bataklık içinde olduğunu ve kendisiyle birlikte herşeyi bu bataklığa doğru çektiğini, kapitalizmin milyonlarca kez yıkılmayı hak ettiğini ve kapitalistlerin, bu kan emici asalakların yerinin cehennemin derinlikleri olduğunu bir kez daha görüyoruz.

Kadir Dağ'ın "göç"ü ele alan yazısı da kapitalist sistemin bir başka yüzünü resmediyor. Sermaye için kapıları sonuna kadar açılan sınırların, ezilenler için dikenli tellerle örülmesi burjuva barbarlığın "çağdaş" bir fotoğrafını sunuyor.

Bir yanda giderek daha çok asalak sermaye biçiminde kendisini ifade eden kapitalizm, artan uyusturucu bağımlılığı, büyüyen kadın ve çocuk ticareti, kurulan köle pazarları; bir yanda emperyalist işgal savaşları, sömürgelerin yeniden oluşturulması, "sosyal fonksiyonlarından arındırılmış" tekellerin doğrudan sopası haline getirilen, yeni faşizan yasalarla idare edilen kapitalist devlet.

Diğer yandan iğrenç kokular yayan bir pislik yığınından başka bir anlama gelmeyen kapitalist düzeni "liberalizm" adına kutsayan ve burjuvazi cephesinden sosyalistlere saldıran Birikim yazırları.

Onların yazılarının bir önemi yok. Çünkü birer cehalet örnekleridir ve zırvalarla doludur. Ne var ki, bu zırvalar samimi birçok "solcu"yu şu ya da bu ölçüde etkilemektedir. Nizam Demir'in Birikim yazarlarını değişik bir üslupla eleştiren yazısını okuyucunun ilgisine sunuyoruz.

Teoride doğrutu okuyucuları öyle anlaşıyor ki pek ketumlar. Çünkü derginin içeriği ya da biçimi ile ilgili hemen hiç bir mektup almıyoruz. Demek ki dergide tartışılacak, eleştiriye konu edilecek her hangi bir şey görmüyorlar! Bunun böyle olmadığını biliyoruz, asıl sorunun "düşünce ve düşünceyi ifade etme tembelliği"nden ileri geldiği açık. Eğer umudu büyütmeye kararsaksak bilmeliyiz ki, bu "tembellik" yıkılmadan istediğimiz hızda ilerleyemeyiz.

Dergimizin bayilerde bulunamadığına ilişkin zaman zaman şikayetler alıyoruz. Böyle durumda ilk elden Yaysat bölge bayiliğine haber verilmesi ve derginin bayilere ulaştırılmasını sağlamak en kestirme yoldur. Kendi cephemizden şikayetleri en aza indirmek için baskı sayısında artışa gidiyoruz.

Yarın bugünden güzel olacak. Buna inanıyoruz. Çünkü bunu istiyoruz.

Kimin İçin Kime Karşı “Kamu Reformu”

Egemenler arasında “Kamu Yönetimi Reformu” üzerinde fırtına kopuyor. Kamu Yönetimi Temel Kanunu Bakanlar Kurulu’na sunuldu. Kamu Personel Rejimi Kanunu da yakında meclise getirilecek. Önce Merkezi Yönetim Yasa Tasarısı ve Yerel Yönetim Yasa Tasarısı hazırlanmıştı. Daha sonra bu iki tasarı tek tasarı olarak “Kamu Yönetimi Temel Kanun Taslağı” haline getirildi.

Kısaca Kamu Yönetimi Reformu” olarak anılan bu tasarılar kimilerine göre merkezi, hantal, bürokratik yapının “yerelleştirilme”si, ya da demokratikleşmede köklü adımlar anlamına geliyor; karşı cephedekiler ise bunun eyalet sistemini uygulamaya sokma yönünde bir hamle olduğu ve özünde “üniter devleti parçalama amacı taşıdığını ileri sürüyorlar. Bazılarına göre “iktidar, özel sektöre devrediliyor.”

Genelkurmay ve yandaşları “Tasarı”ya karşı aktif bir lobi faaliyeti yürütüyor. CHP aynı cephe. Kimi sendikalar da çıkarılmak istenen yasayı Genelkurmay ağız ile eleştiriyor. Örneğin Yol-İş Sendikası gazetelere verdiği ilanlarla tasarımı “Türkiye’nin bütünlüğünü ve üniter devlet yapısını zayıflatma” amaçlı olmakla itham etmiş, herkesi, “eyalet sistemine, federasyona, Türkiye’nin parçalanmasına karşı çıkmaya” çağırılmıştı. Dahası Tasarıya karşı çıkmak adına işi ırkçılığa kadar vardırıyordu: “Devlet memurluğu ve işçiliği, il özel idaresi ve beledi-

ye memurluğuna ve işçiliğine dönüşecektir; böylece bölgeler arasında tayinler ve kaynaşma ile farklı etnik kökendeki insanlarımız arasında evlilik, akrabalıklar ve bütünleşme önlenecektir.”

23 Nisan’da Genelkurmay, Cumhurbaşkanı ve CHP’nin resepsiyona türbanı bahane ederek katılmamasının hemen akabinde Tayyip Erdoğan’ın “üniter devleti parçalamaya, ya da, eyalet sistemi getirmeye niyetimiz yok” açıklamasını yapması perde arkasındaki asıl kışımanın da adresini göstermesi bakımından ilginçti.

İçerde TÜSİAD, dışarıda AB hazırlanan Tasarıya sıcak bakıyor.

AKP hükümeti bu tip kanun tasarılarıyla -AB uyum paketi de bu çerçevede ele alınmalı- hükümet olmaktan “iktidar” ortağı olmaya doğru yol almaya çalışıyor.

Devlet yönetiminde söz sahibi olmayı, Genelkurmayın etkisini zayıflatmayı amaçlıyor. Genelkurmay da iktidar erkini zayıflatmaya yönelik bu tür hamleleri savuşturmakla uğraşılıyor.

Somut görünüm böyle olsa da sanılanın aksine bu konu AKP hükümeti ile Genelkurmay arasındaki kavga çok ötesinde bir içeriğe sahiptir. Sorun emperyalistlerin yeni sömürgeleri yeniden yapılandırmaları, ya da yeniden sömürgeleştirmeleri girişimidir.

TÜSİAD’ın Araştırması

TÜSİAD Aralık 2002’de “Kamu Reformu Araştırması” yayınladı. Araştırma sonuçlarına göre “Türkiye’de ‘mülk’ de ‘adalet’ de güvence altında değildir... Devlete karşı güvensizlik ve ‘kirlenme’ algılaması yalnızca merkezi yönetimle sınırlı değildir, aynı zamanda yerel yönetimleri de içine almaktadır...kural koyucu ve uygulayıcı, adaleti sağlayıcı ve arabulucu olarak devletin işlevlerini yerine getirmediği inancı, topluma bütünüyle kuralsızlığın egemen olduğu algılamasını beslemektedir. O nedenle Türkiye’de artık, odağında kamu yönetiminin yer aldığı genel bir güven bunalımının geliştiği söylenebilir.” (abç)

Araştırmayı yapan yazarlar toplumla devlet arasında derin bir güven bunalımının oluştuğunu belirtiyorlar. “Toplumdaki güven bunalımının aşılması ve devlete yönelik güvensizliğin giderilmesi için”... “kamu reformu”nun yapılmasının bir zorunluluk olduğunu belirtiyorlar.

TÜSİAD’ın araştırması mevcut devlet yapısının toplum nezdinde ne denli çürümüş, kokuşmuş, tükenmiş olduğunu bir kez daha teyit ediyor. Sermayedarlar bu durumun daha fazla sürdürülemez olduğunu görüyor. O nedenle bir “devlet reformu” öneriyorlar. TÜSİAD’ın bu önerisi emperyalist devletlerin yeni sömürgeleri yeniden sömürgeleştirme girişimlerinin bir parçası olduğu kadar, devlete karşı güvensizlikleri had safhaya varan milyonların devrimci çözüme yönelmelerini önlemek, devrimci çözüme barikat oluşturmak amacı da taşımaktadır.

Devletin yeniden yapılandırılmasını düzenleyen bu yasa tasarısına karşı tutum coğrafyamızda belli başlı üç politik kuvvetin, ya da üç partinin diğer kuvvetleri çekim alanına alarak merkezi-leştiğini bir kez daha teyit ediyor. Bunlar ordu partisi, sermaye partisi ve henüz güçlü bir çekim merkezi haline gelmiş olmasa da devrim partisi-dir. Ordu partisi mevcut devlet yapısını, faşist rejimi “cumhuriyeti koruma” adı altında savunmaya çalışmaktadır. Sermaye partisinin programı ise reform ya da “değişim”i içeriyor. Malum, devrim partisinin programında devrim var. En çok gürültüyü ordu partisi çıkarsa da, gelişmeler asıl kapışmanın sermaye partisi ile devrim partisi arasında geçeceği yönünde olduğunu gösteriyor. Ordunun gürültüsü kendini savunma telaşından kaynaklanıyor.

TİSK Ne İstiyor

TİSK’in istekleri de TÜSİAD’dan farklı değil.

TİSK Genel Sekreteri yaptığı açıklamalarda şu talepleri dile getiriyor:

*"Küçük ve Etkin Devlet" ilkesine uygun olarak ekonomide devletin ağırlığı azaltılmalı,

*ekonomik alanda AB'nin Maastricht Kriterleri'ne özdeş kurallar getirilmeli,

*kamu hizmetlerinde Toplam Kalite Yönetimi'ne geçilmeli,

*kamuda verimlilik programı başlatılmalı, harcama reformu yapılmalı,

*kamu personel reformu gerçekleştirilmeli,

*özelleştirme, şeffaf şekilde, kesimlerin katılımı ve sermayenin tabana yayılması amaçlarına yönelik olarak hızlandırılmalıdır.

*"Minimum Bürokrasi" ilkesi benimsenmeli; yatırım yapan, istihdam yaratan, gelir üreten müteşebbisin faaliyetlerini kolaylaştıran bir bürokratik zihniyet değişimi gerçekleştirilmelidir.

Değiştirilmesi düşünülen yasalar incelendiğinde görülecektir ki TÜSİAD ve TİSK’in belirttiği ne varsa o yasaya girmiştir. Bu da yasanın amacını ve içeriğini, hangi sınıfın çıkarlarına hizmet ettiğini ortaya koyuyor.

“Kamu Reformu” Yeni Değil

“Kamu yönetimi”nden kastedilen devletin yürütme işlevidir. 1980’lerden beri emperyalist metropollerde “kamu reformu” üzerine tartışmalar yapılmaktadır.

2. emperyalist paylaşım savaşının ertesinde, savaşın yol açtığı yıkıcı sonuçları hızla gidermek, sosyalist sistemin ekonomik gelişmesini engellemek ve ondan daha hızlı gelişmek, kendi aralarındaki rekabette avantajlı konuma geçmek için devlet tekellerinin sanayi ve mali sektörde büyük yer kapladığı tekeli devlet kapitalizmi adım adım başat hale geldi. Aynı zamanda işçi sınıfının gelişkin örgütlülüğünün ve sosyalist sistemin basıncı altında devletin üstlendiği toplumsal hizmetlerin yaygınlaştırılması ve herkesin kullanımına sunulması ile gelişkin sosyal güvenlik uygulamalarını içeren “sosyal devlet” hayata geçirildi. Öyle ki, “OECD üyesi ülkelerde kamu harcamalarının ulusal gelirdeki ortalama payı birkaç on yıl

içinde yüzde 25'in altından yüzde 45'in üzerine çıktı.”

1970'lerin ortalarından itibaren “refah devleti” çatırdamaya başladı. Tekelci devlet kapitalizmi bir yandan fazla üretim krizleri ile sarsılıyor, diğer yandan yapısal kriz içine yuvarlanıyordu. Bu arada dev tekeller dünyayı bir ahtapot gibi sarmaya başlamıştı. Devlet tekellerinin tasfiye edilerek bu uluslararası ve yerli tekellere devredilmesi ve sosyal devlet uygulamalarına son verilmesi bunalıma çare olarak sunuluyordu. Bu çözümün diğer unsuru sermayenin dolaşımı önündeki engellerin kaldırılmasıydı.

1980'lerde bu burjuva çözüm çerçevesinde “minimalist devlet” anlayışı geliştirildi. Buna göre devlet savunma, güvenlik, kolluk, yargı hizmetleri ve temel alt yapı gibi işlevlerin dışında her türlü faaliyetten çekilmeliydi. “Devlet, varlığın ya da gelirin bölüşümü ya da kaynak transferi gibi bir işlev üstlenmemeli, piyasalar üzerinde düzenleyici rol üstlenmeye son vermeli ve ticari piyasalarda girişimci olarak hiç yer almamalıydı.” Büyük özelleştirme furyası bu dönem hız kazandı. Telekomünikasyon, bankacılık, altyapı, sigortacılık, enerji gibi sektörler, devlet tekeli olmaktan çıkarıldı. Eğitim, sağlık ve temel alt yapı alanlarında devlet yatırımları neredeyse durma noktasına geldi. Bu yeni bir kriz anlamına geliyordu. Çünkü görüldü ki, temel alt yapı hizmetlerinden devletin çekilmesi halinde sermayenin varoluşu hem fiziki hem de iktisadi olarak güvencede değildir.

1990'ların ortasından sonra sermaye cephesi yeni arayışlara girdi. 1997'de yayınlanan Dünya Bankası'nın “Değişen Dünyada Devlet” başlıklı Raporu bu arayışların bir sonucuydu. O tarihten beri gerek kapitalist metropollerde gerekse de yeni sömürge ülkelerde DB raporunda belirtilenler çerçevesinde burjuva devlet yeniden yapılandırılmaktadır. Devletin yürütme işlevlerindeki değişikliğe bağlı olarak devlet yürütme organlarının yeniden örgütlenmesi gerektiği de ileri sürülüyordu.

“Değişen Dünyada Devlet”

DB raporuna göre devletin ölçeği tek başına yeterli değildir. Daha büyük değil daha güvenilir ve etkin devlete gereksinim vardır. Büyük tekelci burjuvazi nasıl bir devlete ihtiyaç duyduğunu “güvenilir, etkin ve yeterli devlet” formülasyonu ile ifade ediyordu. Rapor “kamu

yönetiminin sağlıklı bir yapıya kavuşturulması” için şu önerilerde bulunuyordu.

1) “Yönetsel tasarruflar etkin kural ve tahditlere bağlanmalıdır”; yasamanın yürütme üzerindeki denetimi ve yargının bağımsızlığı güçlendirilmeli, yolsuzlukla mücadele için etkin önlemler alınmalıdır.

2) “Kamu aygıtında yarışmacı bir ortam yaratılmalıdır”; kayırmacılık ortadan kalkmalı, “liyakate dayalı işe alma ve terfi sistemi ile performans ödüllendiren bir ücret sistemi” uygulanmalıdır. Her iki madde de devlet aygıtının özel sektör mantığıyla yönetilmesi, devlet tarafından toplanan kaynakların bürokrasi labirentinde, hükümet bürolarında rüşvet ve başkaca yolsuzluklarla heba edilmemesi ve bu kaynakların el sürülmeden tekellerin hizmetine sunulması isteğine dayanmaktadır. Bu aynı zamanda en genel anlamda tekelci sermayenin “ucuz devlet” arayışının da bir ifadesidir. Önce devletin elindeki işletmeler tekellere devredilerek tekeller palazlandırıldı. Sıra devletin kendisinin yani bir bütün olarak yürütme erkinin tekellerin kolektif çıkarlarına uygun hale getirilmesi idi. Bir üçüncü öneri daha vardı ki ilk iki öneriyi güvence altına almayı hedefliyordu.

3) “Politika oluşturma süreçlerinde yurttaşların söz hakkı ve katılımı”; bu söz hakkı ve katılımın tekelci burjuvazinin söz hakkı ve katılımı olduğu açık. Oluşturulan özerk kurullar aracılığıyla tekeller hükümetlerin yerini alıyor, birçok alanda yürütmeyi doğrudan üstleniyor. Ki buna “yönetişim” deniyor.

Tekelci Burjuvazi Nasıl Bir Devlet İstiyor

1980'lerden bugüne “kamu reformu”na dair tekelci burjuvazinin raporları ve uygulamalarından elde edilen sonuçlar yeniden gözden geçirildi. Eğer çok kısaca özetlemek gerekirse şunlar söylenebilir:

*“Kamu girişimciliğine” son verilmesi. Bunun özü özeti, özelleştirme. Devletin üretim, ticaret, bankacılık ve hizmet alanlarından bütünüyle çekilerek buraların tekellere devredilmesi anlamına gelmektedir.

*Hükümetin denetim yetkisinin sınırlı olduğu merkezi ya da yerel özerk kurulların oluşturulması. Bu açıkça mali politikaların belirlenmesi ve Pazar denetiminin tekellerce doğrudan üstlenilmesi demektir. Merkez Bankası da dahil bir

çok alanda oluşturulan özerk kurullar aracılığıyla tekeller devlet yönetimine katılıyor ve yürütmenin bir bölümünü üstlenmiş oluyorlar.

*“Sosyal Devlet”tin tasfiyesi. Eğitim ve sağlık gibi devletin eşit ve parasız olarak yerine getirmeyi taahhüt ettiği hizmetlerin paralı hale getirilmesi ve bu alanların tekellere açılması, sosyal güvenlik uygulamalarının minimum düzeye indirilmesi vb. tasfiyenin unsurlarından bazıları.

*“Kamu istihdamı ve kamu harcamalarının makroekonomik bakımdan sürdürülebilir boyutlara indirilmesi.” Yani, memur sayısının en aza indirilmesi, devlet yatırımlarının durma noktasına çekilmesi.

*Merkezi hükümet yetkilerinin zayıflatılarak, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, bir başka deyişle “yerelleşme”. İş takibinin basitleştirilmesi ve bürokrasinin en aza indirgenerek demokratik katılımın güçlendirilmesi gerekçelerine dayandırılan “yerelleşme”, gerçekte “eski” merkezi yapıyı güçsüztürerek devlet üzerindeki hakimiyetini geliştirmeye çalışan tekellerin politikasıdır.

Görülüyor ki, tekeller palazlandıkça devleti kendi çıkarlarını koruyan bir araç olmaktan çıkıp doğrudan yönettikleri, denetledikleri, gerektiği yerde müdahale edip değiştire bildikleri bir biçime sokmak istiyorlar. Devletin ekonomik ve mali alandaki girişim ve yönetici rolüne son vererek bu alanları kendi çıkarlarına uygun düzenlemek ve doğrudan denetlemek, yönetmek niyetindedir. Onlara göre güvenlik, savunma ve yönetim işleri ile sınırlandırılmış devlet bu işleri en az masrafla yerine getirmelidir. Çünkü devletin giderleri ne kadar az olursa tekellere aktarılabilecek kaynak o kadar çoğalacaktır. Böylece toplam gelirden siyaset erbabına ve devlet bürokrasisine ayrılan payın azaltılarak, olabilecek en alt düzeye indirilecektir. Bu bilinen bugünkü biçimi ile siyasetin ve devletin tasfiye edilmesinden başka bir şey değil.

Çünkü bütün burjuva siyasal partiler hem ekonomide hem de yasama, yürütme, yargı alanında tek bir programa bağlı hale getiriliyor. Bu program da tekellerin programıdır. Burjuva partilerin yönetici kadroları da doğrudan tekellerin yönetiminden buralara devşirilmektedir. Bu egemen burjuva siyasal partiler arasında hiçbir ayrımın kalmadığı anlamına gelmez. Elbette bazı farklar olacaktır. Ama bunlar nüans düzeyindedir ve

aynı ülkenin tekelleri arasındaki farklılığı ifade eder. Devlete hangi tekeli gruplar hakim olacaktır? Bütün ayırım bundan ibarettir. Kuşkusuz, değişik burjuva katmanların çıkarlarını savunan başka partiler de bu katmanlar mevcudiyetlerini korudukça var olmaya devam edecektir. Ancak, bu partiler de temsil ettikleri katmanların gidecek erimeye yüz tutmasına bağlı olarak erimektedir, etkisizleşmektedir.

Devletin yeniden yapılandırılmasını içeren tekeli programı kapitalist metropollerde ve yeni sömürge ülkelerde aynı biçimde uygulanamaz ve aynı anlamına gelmez. Her ülkenin farklı tarihsel ve ulusal koşullarına göre çeşitli değişiklikler içerir. Buna karşın bütün gelişmiş kapitalist ülkelerde devletin büyük tekeli gruplar lehine yeniden yapılandırılması, yeni sömürgelerde ise bu yeniden yapılandırma yoluyla buraların tekellerin eliyle yeniden sömürgeleştirilmesi anlamına geliyor. Kısaca tekeller kendi ülkelerindeki hükümet işlerini şirkete bağlarken yeni sömürgeleri de bu şirketin alt merkezleri haline getirmeyi amaçlıyor.

Türkiye’de “Kamu Reformu”

Yukarıdan beri genel anlamıyla aktarılan süreç ve “reform”un anlamına dair söylenenler Türkiye için de geçerlidir. Türkiye’de “reform süreci” pek çok ülkeye göre bir hayli sancılı geçiyor.

Yeni sömürgelerin yeniden sömürgeleştirilmesi iki eksen üzerinde oturtulmuş. Birincisi devletin ekonomik, mali, ticari alandan çekilmesi ve bu alanların yasa, yapı ve örgütlenmelerinin emperyalist tekellerin çıkarına göre yeniden düzenlenmesi. İkincisi, siyasi yapının bu değişikliklere uygun olarak yeniden yapılandırılması. Birincisinde devletin ekonomi ve mali politikaları belirleme yetkisinin minimum düzeye indirilmesi, ikincisinde devletin merkezi yürütme yetkisinin alabildiğince sınırlandırılması amaçlanıyor. Birincisini kısaca özelleştirme, ikincisini kısaca özerkleştirme, yerelleştirme olarak ifade edebiliriz. Burada ekonomik ve siyasi ilhakin bir arada özgün biçimini görebiliriz. Bunu “barışçıl” dayatmayla kabul etmeyenler “silah zoruyla” tasfiye edilmektedir. Irak bunun yakın örneğidir. Bazen bu “zor” değişik kılıklara bürünebilir. Örneğin 2000 yılı başında uygulamaya konan “Enflasyonla Mücadele Ve Ekonomik İstikrar Programı” “barışçıl” dayatmayla, Şubat 2001 krizinden sonra “Güçlü Ekonomiye Geçiş

Programı” çerçevesindeki köklü yapısal değişiklikleri içeren yasalar “zor”la dayatılarak kabul ettirildi. 2000 ve 2001 yılında uygulamaya konan programlar Dünya Bankası tarafından belirlenen “kamu reformu”na tamamen uygun. Bu tarihlerden önce de bir dizi program uygulanmıştı. Ama bu son iki program bunların en kapsamlı olanlarıydı. Demek oluyor ki “kamu reformu” yeni değil. O halde zaten başlamış olan sürecin bugünkü aşamasında neden bu kadar gürültü kopuyor?

Şubat krizi öncesinde ve sonrasında uygulanan programlar yürütme erkinin alanına kısmen müdahale içeriyordu. O nedenle egemenler arasında kavgalar görülse de meselenin özü hakkında hemfikirdiler. Biriken ve her gün daha çok artan borçların çevirimi için emperyalist dayatmaları kabul etmek dışında bir seçenekleri yoktu. Genelkurmay ne özelleştirmeye karşıydı ne de derinleşen emperyalist ekonomik ilhaka. Onun bütün muhalefeti, devlet yönetimindeki egemen konumunu sarsma girişimlerineydi.

Bugün yürürlüğe sokulmak istenen yasalar ise doğrudan yürütme erkine müdahale ve değişiklikleri içermesi nedeniyle ordu için daha büyük öneme sahip. Kamu reformu taslağı kabul edildiği takdirde ordunun devlet yönetimi üzerindeki hakimiyeti düne göre sınırlandırılmış olacak. Bir başka yan daha var. Taslağın yasallaşması halinde Kuzey Kürdistan statüsünde esaslı bir değişiklik olmasa da yerel yönetimler yasası ile Kürtlerin bazı yeni “bireysel” haklara kavuşma ihtimali de Genelkurmayı çileden çıkarıyor. Konunun daha iyi anlaşılması için yasa taslaklarına kısaca göz atmakta fayda var.

“Yerelleşme”

Tasarıyla iki tür bakanlık oluşuyor: yalnızca merkezde örgütlenebilen ve taşrada da örgütlenebilen bakanlıklar. Adalet, Milli Savunma, İçişleri, Maliye, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı merkez ve taşrada örgütlenebilecek. Öbür bakanlıklar Ankara dışında örgütlenemeyecek. Her yerde örgütlenecek bakanlıklara bakıldığında “reform”un ne anlama geldiği kolaylıkla anlaşılır. Devlet, mahkeme kuracak, ordu besleyecek, vergi toplayacak, işçilere karşı patronların çıkarlarını güvenceye alacak ve bu düzeni polis zorbalığı ile koruyacak. Eğitim, sağlık, bayındırlık, kültür gibi bakanlıklar ise yerelde örgütlenmeyecek. Bugüne kadar bu bakan-

lıklara bağlı olarak çalışanlar (yaklaşık 2 milyon kişi) “kamu görevlileri” haline getiriliyor.

Bunlar İl Özel İdarelerine bağlı olacaklar.

İl Özel İdareleri İl Genel Meclisi, İl Encümeni ve Validen oluşuyor. Encümen Meclisin Valilik de Özel İdarenin yürütme organı. Kararlar ancak valinin onayından geçtikten sonra uygulanabiliyor. Vali merkezden atanıyor. İl Genel Meclisi ise il yerelinden seçiliyor. Vali şehrin “kralı” aslında. Şehir yönetimini düzenleyen bu kanun Osmanlılardan kalma. “Kamu Reformu”nun yürürlüğe girmesi halinde valiliğin yetkileri çok daha artacak. Bu da bir çelişki. Vali zaten merkezden atanıyor. Merkezin yetkileri azaltılmış olmuyor, merkezin bazı alanlarda yetkilerini kullanan kuramlarda değişiklik yapılıyor. O nedenle “reformun bundan sonraki ayağı valilerin seçimle gelmesi. Bu daha şimdiden dillendirilmeye başlandı bile. Genelkurmayı asıl telaşlandıran da bu.

Vali seçimle gelir ve yetkileri de genişlerse bunun adı eyalet sistemine geçektir diyorlar. AB Katılım Ortaklığı Belgesi’nde Türkiye’den “bölge birimleri” kurulması talep ediliyor. “Reform”un bu talebi karşılamaya dönük olduğu, bunun da “üniter yapı”yı bozacağını düşünüyorlar. İl Özel İdaresinin yetkilerinin artırılması ve ardından valilerin seçimle gelmesi halinde Kürt illerinde Kürt şehir idarelerinin kurulacağını ileri sürüyorlar.

Böyle bir durumda belediye başkanlığı seçimlerinde olduğu gibi islamcı biri de pek ala vali olarak seçilebilir. Kürtlerin yerel yönetimlerde söz sahibi olma haklarının artışı ve “islamcı” şehir yönetimlerinin oluşma olasılığı “cumhuriyetin temellerine yönelik yıkıcı bir saldırı” biçiminde değerlendiriliyor.

“Reform tasarısı” devlet içinde ordunun yönetici pozisyonundan kısmen uzaklaştırılması yönünde önemli bir adım olarak algılanıyor ki, bu yanlış değil.

Ama bu yerelleşmenin demokratikleşmenin geliştirilmesi ile bir ilgisi yok. Yukarıda da belirtildiği gibi bu egemenler arasında post kavgasıdır. AB, işbirlikçi burjuvazi ve hükümet kanadı orduyu devlet yönetiminden adım adım uzaklaştırmaya çalışıyor, yürütme üzerindeki etkinliğini zayıflatmayı amaçlıyor. “Reform” yeni sömürge Türkiye’nin emperyalizmle yeni tipte ekonomik ve siyasi entegrasyonunun önemli bir

kilometre taşı olduğu gibi tekelci burjuvazi, hükümet kanadı ile ordu arasındaki iç mücadelelerin de unsurlarından biri. Tekelci burjuvazi ve hükümet için “reform tasarısı” bu bakımdan da büyük öneme sahip. Bunun içindir ki amaç devlete egemenlik ve devletin emperyalist tekellerin ihtiyaçlarına uygun olarak yeniden yapılandırılması değil de demokratikleşmiş gibi gösterilmek isteniyor. Gerçekte devlet temel hiçbir konuda yetki devrine gitmiyor. Örneğin eğitimin valiliklerce organize edilmesi eğitim politikasının valiliklerce belirleneceği anlamına gelmiyor. İl Özel İdareleri merkezden belirlenen eğitim politikalarının yürütücüsü oluyor, hepsi bu.

Bazı akli evveller bu kanun taslağına karşı eski yapının savunuculuğunu yapmayı antiemperyalistlik ya da ilerencilik sanıyorlar. Osmanlı artığı eski idari yapı, merkezi denetimi öyle sıkılaştırmış ki, devlet faşist biçimde yeniden örgütlendiğinde bu idari yapıda fazla bir değişiklik yapma gereği duyulmamıştı. Mevcut idari yapı aynı zamanda kontrgerilla örgütlenmesi ve bugün onun uzantısı haline gelmiş mafya için de yerleştikleri bir dere yatağı gibidir. Genelkurmayın ve bir kısım bürokratin yasaya karşı tutum almasında bunun payı büyüktür. Mevcut faşist idari yapının savunulması nasıl olur da antiemperyalist tutum olarak sunulabilir.

Tersi bir tutum da kesinlikle doğru değildir. “Reform Taslağı” ile amaçlanan “değişim” özgürlük alanının genişletilmesi olarak algılanmamalıdır. Bu düpedüz emperyalist hegemonyanın derinleştirilmesi hamlesinin bir parçasıdır. MGK’ya, Orduya karşı çıkmak adına emperyalistlere ve TÜSİAD’a biat edilemez. “Reform” diye sunulan gerçekte kölelik zincirine eklenmek istenen yeni halkalardır.

Çalışanların Durumu

Taslak kanunlaşırca 1.5 milyondan fazla memur-ki bu toplam memurların yüzde 80’ini kapsar- İl Özel İdaresi personeli haline gelecek. Bu memurların yeni statüsü “sözleşmeli kamu görevlisi” olacak. Memurlar bugüne kadar kazanılmış bütün haklarından vazgeçmek zorunda kalacaklar. Sözleşmeli olmakla her şeyden önce örgütlenme hakkından yoksun bırakılacaklar. İş güvenceleri olmayacak. Özellikle ilerici politik aktivite içinde olan emekçi memurlar özel idarenin kararıyla kolayca işten atılabilecekler.

Personel Rejimi Kanununda belirtilen bu hususlar doğrudan DB’nin önerileri doğrultusunda hazırlanmış. İMF’de bunları kanunlaştırmayı kredi verme şartı olarak dayatıyor. Hükümet de İMF’ye verdiği niyet mektuplarında bu yasayı geçireceğini taahhüt ediyor.

Yasanın diğer bir maddesi performansla göre değerlendirme. Görülüyor ki özel işletmelerde uygulanan kalite çemberleri yöntemi memurlara da uygulanacak. Bu memurlar arasında bireysel rekabetin artması, ücretlendirmede eşitsizliğin büyümesi, daha çok işin daha az çalışanın sırtına yüklenmesi demektir.

Yasanın diğer maddelerine de göz atmakta fayda var.

*Norm kadro uygulaması her yerde ve herkes için geçerli olacak.

*Görevden alınanlara yargı yolu kapatılacak.

*İşçi-memur ayrımı kaldırılarak “çalışan” tanımı getirilecek.

*Memurlarda esnek çalışmaya tabi olacak. Bazı alanlarda “part-time” çalışmaya geçilecek.

*Özelleştirme sonucu çalışanların bir kısmı işten çıkarılacak, kalanlar da memur yapılacak.

Düşünülen değişiklikler açık ki emekçi memurların bütün kazanımlarını bir çırpıda yok ediyor. 1475 sayılı iş yasasındaki değişikliklerle aynı dönem gündeme getirilmesi tesadüfi değil.

Emperyalist tekeller ve onların yerli işbirlikçileri daha fazla sömürü ve yağma için daha çok “değişim”i dayatıyorlar. Kazanılmış bütün hakları yok etmek istiyorlar. İşçi sınıfı ve emekçi memurlar yasalara bu nedenle karşı çıkmalıdır. Yol-İş’in yaptığı gibi Genelkurmayın bir neferi olarak şovenizmin bayrağını yükselterek emekçilerin kazanımları korunamaz.

Herkes Kendi Partisinin Bayrağı Altına

Sorun kazanımların korunması gibi salt ekonomist bir mantıkla ele alınamaz. İşçi ve emekçi memurlar kazanılmış haklarını korumak için sonuna kadar mücadele etmelidirler. Ama unutulmasın ki bugün Türkiye’de bütün sınıf ve katmanlar belirli bir siyasal programın etrafında birleşiyorlar. Bunun bilinçli bir seçim olup olmasının bir önemi yok. Ne kadar politikadan uzak kalmak isterseniz isteyin, ne kadar salt ekonomik çıkarlarınız peşinden koşmaya çalış-

şırsanız çalışın, koştüğünüz o yol sizi bir bayrağın altına götürecektir.

Türkiye nereden bakarsanız bakın köklü değişimlerin öngünlerini yaşıyor. Değişim olacak da, nasıl?

Bir yandan son birkaç yıldır şiddetlenen emperyalist dayatmalar, AB, IMF; DB karar ve uygulamaları, TÜSİAD raporları ve bütün bunlara uygun olarak meclise gelen yasa değişiklikleri.

Diğer yandan Genelkurmayın her yasa değişikliği öncesinde kopardığı fırtına. Değişiklikleri engellemekten öte bu “değişim” Terin kendisine fazla dokunmadan, kendisini fazla hırpalamadan gerçekleşmesini sağlama çabası.

Emekçiler ekonomik çıkarlarını siyasal bilinçle savunmayı öğrenmezlerse bu iki cepheden birinin bayrağı altında toplanacak. Bu programlar onun idam fermanı oysa. Mesela KESK içindeki ÖDP kanadı birincisine, Türk-İş merkezi de dahil, içindeki kimi merkezler -Yol-İş gibi ikincisine koşuyor.

Ne faşist devlete ne de emperyalizme karşı çıkmak yetmez; emperyalizme, kapitalizme ve fa-

şizme karşı çıkmak gerekir. Ki bu sosyalistlerin devrim bayrağıdır.

Ekonomik mücadele her zamankinden çok siyasal mücadelenin konusu haline gelmiştir. Aynı şey ideolojik mücadele için de geçerlidir. İşçi sınıfı ve emekçi memurlar bu bilinçle sorunları ele almalı, sosyalist bilinç ve devrimci siyasal örgütlülük büyütülmeden başarılı olunmayacağı bilinmelidir.

Her emekçinin birbirine soracağı ilk soru şudur: Hangi programı savunuyorsun? Emperyalist tekellerin ve işbirlikçi sermaye oligarşisinin “değişim” programını mı, Genelkurmayın faşist devleti “koruma ve kollama” programını mı, sosyalistlerin devrim programını mı? İkinci soru şudur: Peki hangi program senin çıkarlarına hizmet ediyor?

Yol ve hedef bellidir. Sermayenin “demokratikleşme” aldatmacasına gelmeden generallerin ve çömezlerinin “devletçilik”ine kanmadan devrim bayrağına sarılmak.

“Kamu Reformu” yasasına karşı tutumda bu çerçevede ele alınmalıdır.

Ortadoğu Savaşı

ABD elebaşılığındaki emperyalist yağma ve zulüm koalisyonu Irak ve Güney Kürdistan'ı işgal etti. Bağdat kuşatması günlerine değin süren büyük direniş beklentisi Saddam rejimi ve ordusunun boyun eğmesi sonucu, bir beklenti olarak kaldı. Politik düzen ve Irak devleti yıkıldı. ABD, askeri zaferine dayanarak emperyalist egemenliğini örgütlemeye girişti. Politik ve iktisadi ilhakın, bir diğer ifadeyle sömürgeleştirme sürecinin temel adımları atıldı. Genel ve bölgesel valiler ilan edildi. ABD "günü geldiğinde" politik ilhakın "himayecilik" konumuna doğru daraltılacağını, o güne değin çıplak bir sömürge rejimi kurulacağını açıkladı. Franks ve Garner gibi elleri halkların kanına bulaşmış general ve general eskileri, bir ABD Irak'ı kurmak için emir ve küstahlık kasmaya başladılar.

Irak halkı ise, derin mezhepsel karşıtlığın yarattığı iç parçalanma ve yabancılaşma ile genel örgütsüzlüğüne rağmen işgalcilere karşı mücadele yolunda konumlanıyor. Güney Kürtleri ulusal hareketi ABD emperyalistleriyle işbirliğini seçerken, Türkmenler adına öne çıkanlar Türk burjuva devletinin planları doğrultusunda etkinleşmeye çalışıyorlar.

Bağdat'ın Beklenmeyen Teslimiyeti

Fav, Umm Kasr ve Nasiriye'de derin bir endişeye, Basra, Necef ve Kerbela'da hayal kırıklığına ve korkuya kapılan, tüm bu süreçte birçok kez birbirlerini de bomba ve kurşunlarla (kendi

deyimleriyle "dost ateşiyle") öldüren işgalciler, Bağdat'ta hiç ummadıkları kadar kolay bir askeri zafer elde ettiler.

Bu durum neredeyse bütün dünya için çok önemli bir sürpriz oldu. Saddam liderliğindeki Baas rejimi ve ordusu henüz tam bilinmeyen nedenlerle Bağdat'ı işgalcilere teslim etti. Kenti savunma ve direniş örgütleme -ki, bu onlar için egemenliklerini savunmaktı- cesaret, kararlılık ve yeteneği gösteremedi. Bağdat'ın düşüşü gerçekte tüm Irak'ın işgalcilerin eline geçmesi demektir. Güney Kürdistan'ın kapıları ise burjuva feodal güçler tarafından çoktan açılmıştı. Tikrit, Musul ve Kerkük'ün susturulmasıyla işgal sınırlarına vardı.

Bağdat'ta şanlı bir direnişin, hatta Stalingrad'ın yeni bir baskısının gerçekleştirilmesi, başta parçalanmış Arap halkı olmak üzere, tüm dünya ezilenlerinin en büyük arzusu haline gelmişti. Bunun mümkün olabileceği düşüncesi hızla genelleşti. Fakat olmadı. Peki neden?

Bağdat'ın savaşmadan düşmanın eline geçmesinde veya teslim olmasında, Irak ordusu kurmaylarının ABD'yle işbirliğine girişerek Baas rejimine ihanetlerinin yol açtığı söyleniyor. Bunun doğru çıkması şaşırtıcı olmayacaktır. Yenilginin ve hele devletin kaçınılmaz görüldüğü koşullarda burjuva ordu komutanlarının "başlarının dertlerine" düştüklerine dair yeterince veri sunuyor tarih. İyi ama halk neden direnmedi, ya da halkın tutumu ne oldu? Bağdat'ta büyük bir

direnış, hatta Stalingrad'ın yeni bir baskısı neden yaratılamadı?

Çünkü, birincisi, halk, kendi direnişini devlet ordusunun bir parçası biçiminde, ona sımsıkı bağılı bir biçimde düşünmüş ve tasarlamıştı. Ordunun ve rejimin işgalciler karşısındaki teslimiyetçi tutumuyla korkunç bir şok yaşayarak, adeta “donup kaldı.” İkincisi söz konusu şoktan hızla çıkmasını, şekilsiz, dağınık bir yığından gerçek bir özneye, iradeye dönüşmesini sağlayacak bir örgütlülükten ve hiç değilse antiemperyalist bir alternatif önderlikten, seçenekten yoksundu. Üçüncüsü ise, Baas rejimi ve kapitalist düzenle özdeşleşme içinde olmadığı, dolayısıyla onların yıkımını, kendi yıkımı tarzında algılamadığı için dağınık gruplar halinde ve kendiliğinden bir silahlı direniş de geliştiremedi. (Bunu, işçi sınıfı ve ezilenlerin kendileriyle özdeşleştirdikleri ve buna uygun tarzda örgütlendikleri bir iktisadi-toplumsal düzen ve politik rejim koşullarında değillerse, Stalingrad savunmasının yeni baskılarının yapılamayacağı görüldü diye de okuyabiliriz.)

Bu koşullarda bırakalım her konutun oda oda savunulduğu Stalingrad direnişinin yeni bir baskısını, tarihe iz bırakacak çapta bir savunmanın gösterilmesi bile elbette olanaklı değildi. Nitekim olan da budur. Halkın işgalcilere karşı savaşım için tamamlayıcı bir parçası olarak arkasına mevzilendiği Baas rejimi ordusunun teslimiyeti diğer koşullarla birleşerek tam bir şoka ve moral çöküşe yol açtı. Bir bakıma Hitler'in işgal edilmesi planlanan ülkeleri önce “beşinci kol” yardımıyla içten çökertme taktiği; Bağdat kuşatması koşullarında ABD tarafından yeniden üretildi. Bu yalnızca Saddam yönetimi ve Irak devletinin değil, halkın da yıkımı oldu.

Halkın İşgalcilere Bakışı

Kimsenin aksini iddia edemediği gibi Irak halkı, özellikle de Şii inanıştan halk, ABD ve İngiliz yalan makinelerinin saldırı öncesi propagandalarının aksine işgalcileri sevgi gösterileri ve çiçeklerle değil, silah ve nefretle karşıladı. Yasak, zulüm ve katliamları nedeniyle Baas rejimine karşı işgalcilerle işbirliği yapacakları, hatta bomba seslerinin duyulup, ilk işgalci postalların Irak topraklarına basmasıyla, Saddam'a karşı ayaklanacakları iddia edilen Şii Araplar bağımsızlık bayrağını yükselttiler. Bırakalım işbirliğini, “tarafsızlık” gibi bir utanca da düşmediler.

Onurlu bir duruşla ABD ve İngiliz emperyalist ordularının “defol”masını haykırdılar. İşgalciler Bağdat'ın kolay ve hızlı düşüşüne Saddam heykelinin yıkılış ayinini ekleyerek, TV'ler yoluyla halkları demagojileriyle hipnotize edeceklerini umuyorlardı. “Bakın Irak halkı sevinç içinde; bakın ABD postallarını saygıyla selamlıyorlar; bakın kalabalıklar ABD'yi kurtarıcı olarak bağırmasına basıyorlar.” Ne var ki sökmedi. Milyonlarca Arap'ın yaşadığı Bağdat'ta, Firdevs meydanındaki “heykel yıkma partisi”nde iki yüz çapulcuyu ancak bir araya toplayabilen ABD, sahneye koyduğu tiyatroyla gerçekte kendi yalanlarını sergiledi. Nitekim sonraki günlerde aynı meydanda binler ve onbinler ABD için değil, ABD emperyalizmine karşı gösterilere girerek, Saddam rejimine olduğu kadar, ABD'ye ve tüm işgalcilere de karşı olduklarını haykırarak dünya halklarına gerçeği en berrak haliyle gösterdiler.

Irak Arap halkı açısından en önemli gelişme mezhep karşıtlığına dayalı toplumsal bölünmenin işgale karşı mücadelenin aşıl topuğuna dönüşebileceğini sezmek, kavramak ve bunun bilincinde davranmaya başlamak oldu. Bu doğrultuda çağrılar yapıldı, değişik simgesel (aynı camide namaz kılmak vb.) ve pratik adımlar atıldı. Tüm bunlarda, halkın işgalcilere karşı mücadele isteğini ve kararlılığını okumak zor değildir.

Bağdat teslimiyeti şokundan çıkarak emperyalist sömürgecilere karşı bağımsızlık bayrağını yükseltmeye başlayan Arap halkı Bağdat'ta, Musul'da, Basra'da, Kerbela'da, Tikrit'te ve Felluce'de gerçekleştirdiği kitle gösterileri ve küçük çaplı askeri eylemlerle işgalcilere karşı mücadelenin serpilip gelişeceğini ortaya koydu. Hiç şüphesiz, Şii milyonların buluşmasına sahne olan Kerbela'daki kitlenin işgalcilere ve Saddam rejimine karşı politik öfkesini ortaya koymayı öne geçirmesi ABD'nin Irak'ta sömürgeci veya himayeci sömürgeci rejimine kitle tabanı bulamayacağını, halkın gazabını uğrayacağını en çarpıcı ifadesidir.

Güney Kürtleri Hareketi

Güney Kürdistan Kürt hareketinin burjuva-feodal önderliği kaderini ABD emperyalizmi ile birleştirdi. Dünya proletaryası ve halklarının bu en azılı, en tehlikeli ve en aşağılık düşmanıyken Irak'ın işgalinde suç ortaklığı yaptı. Güney Kürtleri hareketi böylelikle bölgemizde

ABD'nin emperyalist egemenliğini geliştiren ve pekiştiren bir rol oynadı. ABD'nin yeni konumu ona Irak ve Güney Kürdistan'ın yağması imkânını sunmakla kalmadı, yeni saldırılar için işgal ettiği toprakları bir üs olarak kullanma imkânı verdi. Ortadoğu halklarının boynundaki kölelik zincirini sağlamlaştırma fırsatı yarattı. Dünyadaki emperyalist egemenlik konumunu güçlendirdi. Apaçıktır ki, Güney Kürtleri hareketi ABD'yle işbirliğine girerek gerici bir rol yüklenmiştir. Onun ulusal taleplerinin meşruluğu bu gerçeği değiştirmiyor.

Güney Kürtleri hareketinin ulusal taleplerinin meşruluğu ve buna karşı özel bir ajitasyon geliştirilmesinin devrimciler bakımından kabul edilemezliği ne kadar açık bir olguysa, bugünkü konumlarının gericiliği ve asla desteklenemez olduğu da o kadar açık bir olgudur.

ABD'nin Irak'ta askeri zaferine dayalı egemenliğinin ve bu temelde oluşturulacak (Güney Kürdistan'ı da kapsayan ve Güney Kürtlerinin de federal bir parçası olacağı) bir devletin ne kadar ayakta kalabileceği bir yana, bunun asla ulusal özgürlük getirmeyeceği gözler önündedir. Artık Güney Kürdistan emekçilerinin gerek ulusal, gerekse de toplumsal özgürlüğünün önünde yalnızca Barzaniler, Talabaniler, Irak gericiliği değil, fakat daha da önemlisi ABD emperyalizmi var.

Türkmenler

Türkmenler'in, ABD Irak'ında özel bir işlev veya kayda değer bir rol yüklenemeyecekleri görülüyor. Bunda diğer şeylerin yanı sıra, Türkmenler adına öne çıkan "Irak Türkmen Cephesi"nin Türk burjuva devletinin, nüfuz elde etme ve istihbarat yürütme aleti gibi çalışmasının büyük etkisi var. Bu durum Güney Kürtleri'nin burjuva-feodal önderliğini olduğu kadar, ABD'yi de son derece temkinli hareket etmeye zorluyor. Bu arada, kimi verilerin, "Irak Türkmen Cephesi"nin, sanıldığı aksine, Türkmen halkı arasında büyük bir desteğe sahip olmadığını işaret ettiği de akılda tutulmalıdır. Federal ABD Irak'ı içinde Türkmenlerin ağırlığı, onların inisiyatif veya güçlerinin ürünü değil, ABD'nin Türk burjuva devletiyle ilişkileri ve Türkmenler içinde işbirlikçi güçler geliştirme planı bakımlarından gerekli bulunduğu ölçüde olacaktır. Dolayısıyla "Irak Türkmen Cephesi"nin yuları ABD'nin elindedir.

Türk Burjuva Devleti Açısından Bazı Sonuçlar

Emperyalizme, daha çok da ABD'ye, ekonomik, mali, askeri ve siyasi bağımlılık ilişkileri dışında, gerek Kuzey Kürdistan'daki sömürgeci varlığı, gerekse de Irak yağmasından pay alma hesapları Türk burjuva devletini efendisiyle birlikte hareket etmeye zorluyordu. Ne var ki, Amerikan emperyalizmi Türkiye'yi bir işgal üssü olarak kullanmak isterken, Türk devletinin Irak'taki askeri işgal sonrası Güney Kürdistan'da işgalci bir güç olarak kalma isteğini kabul etmiyordu. "Pazarlıklar"ın uzaması, ve ilk tezkerenin ardından ikinci tezkerenin meclise geç gönderilmesi, daha o zaman Türk devleti ile ABD ilişkilerini germişti. ABD Türkiye'den sadık bir uşak gibi davranmasını istiyor, Türk devleti kendisinden mal almak zorunda olan müşteriye en yüksek fiyatla malını satmaya çalışan tüccar gibi davranıyordu. TÜSİAD ve Hükümet cephesi daha sabırsız hareket ediyor, ordu ise savaşın olası olumsuz sonuçlarının kendi hanesine yazılmaması için sorumluluğun hükümet cephesi tarafından üstlenilmesini istiyordu. Türk devleti enternasyonal eylemlerin ve yüz bin kişilik Ankara mitinginin baskısıyla 1 Mart'ta 2. tezkereyi burjuva meclisten geçiremedi. ABD hükümet yetkilileri tarafından sonradan yapılan açıklamalarından da anlaşılacağı gibi ABD "hayal kırıklığına uğramış"tı. Bu durumun asıl sorumluluğunu "liderlik yapamadı" diye eleştirdikleri Genelkurmay'a çıkardılar. Kendilerinin de belirttiği gibi en güvendikleri kurum istedikleri hızda ve istedikleri düzeyde uşaklık yapmamıştı. Efendinin tepkisi ve öfkesi karşısında telaşlanan uşaklar nedamet gösterileri altında Amerika'nın bütün isteklerini fazlasıyla içeren üçüncü tezkereyi meclise getirme kararı aldı. Ne ki, ABD bu süreçte savaş planlarını değiştirmiş Kuzey Cephesini açmaktan vazgeçmişti. Türk devleti işgale lojistik destek ve hava koridorunu açarak destek verdi. Bu sınırlı destek nedeniyle Türk devleti 1 milyar dolarlık teselli ikramiyesiyle yetinmek zorunda kaldı. İşbirlikçi holding patronları, işbirlikçi generaller ve işbirlikçi medya bu duruma emperyalist savaş karşıtlarına ve tezkereye hayır oyu veren milletvekiline ateş püskürdüler. Hele de ABD'nin askeri zaferinden sonra!

Türk burjuva devletinin "tezkere krizi", ABD emperyalizmi ile ilişkilerini ciddi biçimde etki-

ledi. ABD sonraki süreçte, değişik vesilelerle “stratejik ortağına”, bu “ortaklığın” stratejik uşaklığa dayandığını unutmaması ve çizmeyi aşmaması gerektiğini hatırlattı. Özellikle ABD Savunma Bakan Yardımcısı Wolfowitz ile Dışişleri Bakan Yardımcısı Grossman’ın yaptığı açıklamalar, hakaretin ve aşağılamanın ulaştığı düzey ve ABD’nin Türkiye ile bundan sonra nasıl bir ilişki sürdürmek istediğini göstermesi bakımından yeterince açtı.

Wolfowitz’in Türk devletinin özür dilemesi gerektiğini belirtmesi, Grossman’ın bizim hatamız Türkiye’nin kendisini fazla önemsemesine neden olmak, sözleri efendi ile uşak arasındaki ilişkilerin bundan böyle alacağı yeni biçimlere ışık tutuyor.

İşbirlikçi Türk burjuvazisi ve sömürgeci faşist diktatörlük ABD’ye rağmen Güney Kürdistan’a girmeyi göze alamadı. İşgalci yapılanma sürecinde etkin olma hayalleri suya düştü. Çok korktuğu şeylerden birinin, Kürtler’in ulusal bir konum elde etmeleri, örneğin federal bir devlet yapılanmasının asli bir unsuru olmasının önüne geçememenin çaresizliği içinde. Türkmenler umduğu rolü elde edemedi. Üstüne üstlük petrol sevkiyatı için İsrail bağlantılı bir hat düşünülmesi, egemenleri ve diktatörlüğü paniğe soktu. Kısacası ABD’nin stratejik ortağının “elleri boş kaldı.”

Gelinen aşamada Türk burjuva devleti artık iki ganimetin peşinde. Birincisi, KADEK’in Güney Kürdistan’daki askeri varlığının şu ya da bu biçimde tasfiyesi; ikincisi, ABD tekellerinin kimi işlerinde taşeronluk üstlenmek. İkincisinin -çapından bağımsız olarak- gerçekleşmesinin önünde fazla engel yok. Sömürgeci diktatörlüğün, KADEK’in askeri yapısının, hatta Güney Kürdistan’daki tüm varlığının tasfiyesi isteğinin de, en azından ABD’nin itiraz etmediği bir beklenti olduğu açıktır. ABD, işgalci konum ve düzenlemeleri bakımından en uygun gördüğü anda, bu konuda yeni dünya düzeni stratejisinin gerekleri ve sömürgeci faşist diktatörlüğün beklentileri yönünde hareket edecektir.

Ortadoğu Savaşı

ABD ve İngiltere’yi Irak ve Güney Kürdistan’da hangi gelecek bekliyor? Askeri zaferle elde ettikleri avantajları sömürgecilik veya himayeci sömürgecilik biçiminde kalıcılaştırabilirler mi? Baas rejiminin ve devletin yıkılması

savaşın bittiği, işgalcilerin dayattığı kölelik barışının “imzalandığı” anlamına mı geliyor? Irak halkı işgali, en azından görünür gelecekte değiştirilemez bir gerçek görüp, ABD ve İngiltere’ye sessizce boyun eğme veya onların egemenliklerini kabul temelinde ilişkilene yolunu mu yoksa bağımsızlık mücadelesi yolunu mu seçecek?

Kuşkusuz ABD emperyalizminin temsilcileri, sözcüleri ve değişik ülkelerdeki işbirlikçi takımı için böylesi sorular son derece saçma ve gereksizdir. Irak ve Güney Kürdistan artık ABD’nin ve onun izin verdiği ölçüde İngiltere’nin bir parçasıdır. Hiç kimse başka bir hayal kurmamalıdır. Irak Arap halkına da bu gerçeği kabullenmesi, “yeni hayatını” bu temelde kurması “öğretilecektir”!

Antiemperyalist ve anti-ABD’ci kitlelerin ve politik öznelerin bu sorulara tek bir cevap vermesi ise hiç değilse bu aşamada beklenmemelidir. Bağdat teslimiyetinin, dolayısıyla kahramanca bir direniş beklentisinin boşa çıkışının yarattığı şok, Arap halklarını ve dünyanın dört bir köşesinde emperyalist savaşı durdurmak için mücadele yürütmüş emekçi milyonları, hayal kırıklığına ve demoralizasyona sürükledi. Bunun bir ölçüde umutsuzluk ürettiği de düşünülmelidir. Buradan çıkan önemli bir sonuç da, daha önce defalarca doğrulanmış bir gerçeğin, direnerek ve direnmeden alınan yenilgilerin yarattığı moral sonuçların birbirinden ne ölçüde farklı, hatta benzeşmez olduklarıdır. Fakat tüm bunlar geçicidir. Ne şok “sonsuz” değil sürebilir ve mutlak kölelik üretebilir, ne de damarlarıdaki umut kuruyup kalır. Irak ‘ta halkın yeni süreçte ortaya koyacağı her olumlu tutum, hayal kırıklığı, demoralizasyon ve umutsuzluk havasının dağılmasını hızlandıracaktır. Nihayet emperyalist savaşa karşı oluşmuş örgütlenmeler, platformlar ulusal ve uluslararası düzlemde işgale karşı örgütlenmelere dönüşüyor. Emperyalist işgale karşı kimi gösteriler düzenleniyor. Bu gösterilerin emperyalist savaş öncesi ve savaş sırasındaki düzeyini yakalaması güç olsa da emperyalist barbarlık ve yıkıma karşı ezilenlerin kitlesel tepkisi yeniden yükselecektir.

Bütün bunları bir yana bırakırsak Irak’ta gelişmelerin yönü hakkında fikir verebilecek, dolayısıyla, yukarıdaki sorulara yanıt kabul edilebilecek belirtiler, olgular boy vermekte midir?

Öncelikle şunu kaydedebiliriz; işgalci emperyalistlerin Irak’ta ve Güney Kürdistan’da, Güney

Kürtleri ve esasen, o topraklarda doğmuş ve bir dönem yaşamış olmak dışında gerçekte Irak'la bağı olmayan ithal çevreler dışında "dostları" yoktur. Şu süreçte edinebilecekleri bazı yeni işbirlikçi ilişkiler ise onları Irak halkına bağlayan, işgalci varlıklarını meşrulaştıran bir halka olmayacaktır. Politik ve ahlaki bakımdan daha saldırıdan önce kaybetmiş, zaferini sınır tanımaz bir çıplak zorun üzerine oturtmuş işgal koalisyonu, Baas rejiminin ve devletin çöküşünü izleyen günlerde, şoktaki Arap halkının köleliği kabul edişiyle değil, öfkesi ve protestosuyla karşılaştı. Askerleri saldırıya uğradı. Halkın barut fıçısına dönüşmesi nedeniyle askeri birliklerini işgal ettiği kimi kent ve kasabaların dışına çekti. Gözaltına aldığı bazı insanları protestolar nedeniyle serbest bırakmak zorunda kaldı. Ezilenlerin büyük öfkesini kurşunlarla bastırmaya kalktı, kan akıttı. Halkın eğilimlerin gösteren başka işaretler de vardı. Örneğin, Sünni ve Şii kitleler işgalcilere karşı birleşik mücadele arzusunu değişik biçimlerde sergilediler ve ortak tepkiler geliştirdiler. Yalnızca Ahmet Çelebi gibi soytarılar karşı tutum değil, henüz Irak'a adım atışının ilk haftasında, Necefte ABD işbirlikçisi olduğu gerekçesiyle öldürülen Abdülmeccit El Hoei adlı (aynı zamanda babasının ciddi saygınlığına dayanan) Şii din adamının akıbeti, ABD'nin Irak Arap halkı tarafından algılanışını kavramak bakımından önemlidir.

Halk genel bir örgütlülükten yoksun. Halkın asıl kümelenişi Şii ve Sünni topluluklar biçiminde. Şii'lerin yekpare bir bütün olmadıkları ve işgal-

cilerin bu durumu kullanmak isteyecekleri bir sır değil. Ancak bütün bunlardan daha etkili ve güçlü olan bir gerçek var: Irak Arap halkı ABD ve İngiliz emperyalistlerinden nefret ediyor; işgali kabullenme eğilimi taşıyor, mücadele isteğini pek çok biçimde ortaya koyuyor. Bağımsızlık arzusunu keskinleştiriyor. Ve adım adım savaşım iradesini, kararlılığı sarsan Bağdat teslimiyeti şokundan çıkıyor. Gelişmelerin akacağı nehir yatağı budur.

Artık savaş ABD emperyalistleriyle Irak devleti arasındaki bir denklem olmaktan çıkmış, işgalcilerle Irak Arap halkı arasındaki bir hesaplaşma haline gelmiştir. Şimdi bu çerçevede ortaya çıkacak her gelişme dünya proletaryası ve halkları için yepyeni bir anlam taşıyacaktır.

Ve bundan daha önemlisi, emperyalist savaşın yeni aşamasının gerek ABD ve suç ortakları, gerekse de proletarya ve halklar bakımından bir Ortadoğu savaşına dönüşeceği. Irak, Filistin, Lübnan, Suriye coğrafyalarındaki başta olmak üzere, ezilenler daha güçlü bir kader birliğinin öngünündedirler. ABD emperyalizmi tüm Ortadoğu'ya yenedünya düzeni stratejisi doğrultusunda şekil vermeye; proletarya ve ezilenler ise Ortadoğu'yu ABD emperyalizmine mezar etmeye yöneleceklerdir.

Türkiye ve Kuzey Kürdistan proletaryası ve halklarına değişik biçimlerde bir parçası olacakları bu süreçte yeni ve tarihi önemde görevler düşecektir.

Emperyalist İşgale Ezilenlerin Birleşik Karşı Koyuşu Son Verebilir Dünyanın Ezilenleri Irak Halkının Yanında

Irak'ta emperyalist savaş, Saddam rejiminin devrilmesi, ABD-İngiliz askerlerinin Irak'ı işgal etmesiyle yeni bir sürece evrilmiştir. Emperyalist savaş, Irak'ta emperyalist işgale dönüşmüştür. Savaşı engellemek için bir araya gelenlerin ortaya koyduğu tepki emperyalist istilayı geciktirmiş, istila başladığında da emperyalistleri daha temkinli olmaya zorlamıştır. Emperyalist savaşa karşı mücadele bugüne kadar görülmemiş bir yaygınlığa ve kitleselliğe ulaşmıştır. Ezilenler arasında enternasyonal dayanışmayı güçlendirmiş, ezilenlerin enternasyonal eylem yeteneğini geliştirmiştir. Buna karşın mücadelenin çapı işgali ve Irak halkının katledilmesini engellemeye yetmemiştir. Bu durum savaşa karşı mücadele eden dinamiklerin daha da güçlendirilmesi gerektiğini göstermiştir. İşgalciler Irak'tan, Filistin'den kendiliğinden gitmeyecektir. İşgalciler, Ortadoğu'dan koyulmalıdır. Bu ise, işgale hayır diyen kuvvetlerin örgütlülük y eylem yeteneklerinin daha da geliştirmeleri gerektiğini ortaya koymaktadır.

Saddam rejiminin yıkılması ve bu rejim güçlerinin teslim olmasıyla işgalciler ve halk karşı karşıya kalmıştır. İşgalcilere karşı protesto gösterileri yayılıyor. İşgalci güçler daha şimdiden onlarca Iraklıyı protesto gösterilerini bastırmak amacıyla katletti. Buna karşın henüz sınırlı da olsa işgalcilere karşı silahlı karşı koyuşlar görülüyor. İşgalciler için asıl zor savaş yeni başlıyor.

Irak halkı onursuzluğu reddederek işgalci sömürgecilere karşı örgütlenmeyi başaracaktır.

Emperyalist Savaşa Karşı Mücadele Emperyalist İşgale Karşı Mücadeleye Dönüştürülmelidir

Emperyalist savaş karşıtı mücadele Irak'a yönelik emperyalist işgalin derhal son bulması amacına bağlı olarak yürütülmelidir. Bu amaca bağlı olarak Irak'ta savaşa hayır platform ve koordinasyonları emperyalist işgale hayır platform ve koordinasyonlarına dönüştürülmelidir. Bu konuda atılan adımlar olumludur.

Bugün biçim değişikliği nedeniyle, Irak'ta Savaşa Hayır Koordinasyonu'nun işlevinin tamamladığı ve bu koordinasyona gerek olmadığı şeklinde görüşler dile getirilmektedir. Bu görüşte olanlar koordinasyondan çekildiklerini açıklamışlardır. Ayrılanların asıl derdi başkadır. Onlar, savaş karşıtı koordinasyon ve platformlarda devrimcilerin artan etkisinden rahatsız olmuşlardır. Koordinasyon içinde yer alan "solcular"ın en geri kesimini temsil etmektedirler. Bu sağlıklı bir ayrışmadır. Fakat buradan hareketle darlaşmanın iyi bir şey olduğu ileri sürülemez. Koordinasyon ve platformlar katılmak isteyen herkesi kucaklaması ile ayırt edicidir. Onun bu özelliğini dikkate almamak kitle hareketinin bugünkü özgünlüğünü hiçbir biçimde

kavramamak anlamına gelir. Bunun içindir ki Koordinasyonu zayıflatacak fikir ve adımlardan kaçınılmalıdır.

Savaşın biçim değiştirdiği doğrudur, fakat koordinasyona gerek olmadığını ileri sürmek yanlışır. Tam tersine dünya ve Ortadoğu koşulları savaşa ve işgale, emperyalist barbarlığa karşı mücadelenin, birliğin ve halkların kardeşliğinin daha da güçlendirilmesi görevlerinin yakıcılığını ortaya koymuştur. Bugün Irak'ta Savaşa Hayır Koordinasyonu'nun, Irak'ta İşgale Hayır Koordinasyonu şeklinde süreklileştirilmesi bir zorunluluktur. Bu aynı zamanda coğrafyamızın dört bir yanında oluşturulan platformların da işgal karşıtı örgütlenmelere dönüştürülmesini gerektirmektedir.

ABD-İngiliz savaş ve işgal koalisyonunun hedefi bugün Irak olmuştur. Fakat ABD-İngiliz savaş ittifakının hedefleri daha da genişir ve süreklilik arz etmektedir. Irak'tan sonra başta Suriye ve İran olmak üzere bütün Ortadoğu, ardından da Kuzey Kore ve Küba emperyalist yağma savaşı ve işgal planlarının hedefleri arasındadır. Bu savaş kıvılcımlarının Türkiye'ye sıçramayacağını düşünmek savaş koalisyonu hakkında iyimser yaklaşımları yansıtabilir ancak.

Bu nedenle de Koordinasyon içinde yer alan tüm kuvvetlerin uzun vadeli hedeflerle hareket etmek ve süreklilik sağlamak için daha büyük bir çaba içinde olmaları gerektiği açıktır.

Kaldı ki Koordinasyon dağılsa bile işgal koşulları sürüyor olacaktır. Koordinasyon dışında kalmayı düşünen kişi ve kuramların bu gerçeğe sırtını dönmeyeceği açıktır. Bugün Koordinasyon dışında kalmak isteyen kuramların ve kişilerin sorumlulukları azalmamış, bilakis artmıştır. Koordinasyon bileşenlerinin bu bakımdan da sorumluluk bilinci ile hareket etmesi gerekir.

Irak'ta ve Filistin'de işgale karşı koordinasyon dünden farklı olarak daha uzun vadeli planlar oluşturmalı ve bu planlar üzerinden yürümelidir. Her şeye rağmen bu koordinasyon sürecektir. Emperyalist savaş ve işgal koalisyonunun orta ve uzun vadeli planları gözetilerek, İşgale Karşı Koordinasyon da bir hareket planı ortaya çıkarılmalıdır. Halkın, ezilenlerin en geniş kesimlerinin işgale karşı aydınlatılması, birleştirilmesi ve harekete geçirilmesi üzerine şekillenebilecek böyle bir planın emperyalist yağmacıların gelecekteki hesaplarını bozacağına bugünden inan-

malıyız. Hem Türkiye'de hem dünyada mücadele istek ve eğiliminde olanların giderek çoğaldığını ve çoğalacağını dikkate almalıyız. Irak halkının emperyalist işgalcilere tepkisi giderek büyüyor ve sertleşiyor. Filistinliler emperyalist planları feda eylemleri ile reddettiklerini gösteriyor. Coğrafyamız halkları da bütün gücüyle direnen mazlum halkların omuz başında olduğunu ortaya koymalıdır.

Yapılması Gerekenler

Savaşa ve işgale karşı güçlerin, aydın, yazar ve sendikacıların da katılacağı bir konferans düzenlenmelidir. Bu konferansta ortaya çıkan düşünce ve sonuçlar kamuoyuna ilan edilerek, işgale karşı duyarlılık güçlendirilmelidir. Böyle bir konferansa Irak ve Ortadoğu'dan savaşa ve işgale karşı olan güçlerin katılmasına önem verilmeli, Ortadoğu halklarının işgale karşı iradesi bu konferansa yansıtılmalıdır. Bununla birlikte emperyalist savaşa karşı platformların bulunduğu her yerde benzer konferanslar düzenlenerek bundan sonra işgale karşı neler yapılabileceği tartışılmalıdır. Emperyalist koalisyonun Irak'ta sömürge düzeni kurma istekleri ve bunu giderek Ortadoğu'nun bütününe yayma girişimleri konusunda aydınlatma çalışmalarının yoğunlaştırılmalıdır. Bu amaçla geniş katılımlı bir konferans düzenlenmesi dışında, bildiri ve afiş çıkarılmalı, paneller düzenlenmeli, sinevizyon gösterimleri yapılmalıdır. ABD ve İngiliz Konsoloslukları önünde onların emperyalist işgal ve sömürgeciliğini teşhir eden eylemler düzenlenmelidir. İşgale karşı koordinasyon enternasyonal örgütlenmesi güçlendirilmeli, uluslararası koordinasyon toplantılarında alınan kararlar coğrafyamızda da hakkıyla uygulanmalıdır. Ortadoğu çapında işgale karşı mücadeleyi koordine edecek bölgesel bir koordinasyon oluşturulması için girişimler başlatılmalıdır.

İşgale karşı mücadele ile IMF politikalarına, özelleştirmeye, 1475 sayılı iş yasasında yapılacak istenen değişikliklerle, Personel Rejimi Yasa Tasarısı, Yerel Yönetimler Yasası'na karşı mücadele birleştirilerek sürdürülmelidir. Koordinasyon ve platformlar Kürt halkının demokratik istemleri dahil tüm halkın söz, örgütlenme ve eylem hakkının yasal güvenceye kavuşturulması için mücadeleyi de gündemine almalıdır.

Emperyalist işgale karşı koordinasyon kendi örgütlülüğünü güçlendirmelidir. Bu amaçla daha

işlevli bir sekreteryaya oluşturmalarıdır. Sekreteryaya her türlü bilginin merkezileştiği, isteyen herkesin koordinasyonla irtibat kurabileceği biçimde örgütlenmelidir.

Hedef Büyütülmeli

Miting ve basın açıklamaları önemlidir ama tek başına yeterli olarak görülemez. Eylemler işgalci kuvvetlerin, Amerikan ve İngiliz askeri, siyasi, iktisadi, diplomatik varlığına yöneltilmeli, Coğrafyamız işgalcilere dar edilmelidir.

Türk devleti işgalci “koalisyonun bir bileşeni olarak lojistik destekle görevlendirilmiştir. Türk hava sahası işgalci kuvvetlere açılmıştır. Türk devletinin işgal içindeki yeri ve işgalcilere sağladığı kolaylıklar Mecliste kabul edilen tezkerele- rin kapsamından çok ötedir. Türk devletinin bu konumu ezilenler nezdinde açığa çıkarılmalıdır.

Emperyalist savaşa, işgale ve sömürgeciliğe karşı mücadele etkin ajitasyon, propaganda ve örgütlenme çalışmasıyla birlikte yürütülmelidir. Yalnızca eylem takvimleri belirlemek ve kitleleri bu eylemlere çağırmakla mücadele düzeyi yükseltilemez, bu, etkin ve süregelen aydınlatma ve örgütleme çalışması ile birlikte ele alınmalıdır.

Savaş karşıtı koordinasyonlarda, komitelerde, inisiyatiflerde birçok çevre göstermelik olarak yer almaktadır. Artık komitelerde daha çok kurumun yer alması için uğraşmak yerine mevcut oluşumların kitlelerle bağlarını güçlendirmek için çabalar artırılmalı, enerji buraya yoğunlaştırılmalıdır.

Emperyalist savaş karşıtı cephenin merkezileşme sorunu kısmen aşılsa da henüz olması gereken düzeye ulaşamamıştır. Türkiye çapında propaganda, örgütlenme ve eylemi organize edecek; yerelerde örgütsel dayanaklarını oluşturmuş; katılımcıların ajitasyon-propaganda özgürlüğünü tanıyan; emperyalist işgalcilerin kovulmasına kilitlenmiş ve buna bağlı olarak ezilenlerin ekonomik-demokratik taleplerini sahiplenen merkezi bir oluşuma duyulan ihtiyaç eskisinden de yakıcıdır.

Emperyalist işgalcilerle yapılan her türlü gizli- açık anlaşmanın iptali, NATO’dan çıkılması, üslerin kapatılması, işgal için açılan yeni üslerin, hava ve demir yollarının kullanımına derhal son verilmesi işgal karşıtı mücadelenin temel taleplerinden olmalı ve eylemler işgalin son bulması kadar bu taleplerin yerine getirilmesi hedefine bağlı biçimde örgütlenmelidir.

İşgale Karşı Dünya Ezilenlerin Birliği

İşgalcilere karşı mücadele coğrafyamız sınırlarını aşmalıdır. Öncelikle Ortadoğu halkları arasında ortak mücadele ve örgütlenme için adımlar atılmalıdır. İşgalcilerin kovulması Ortadoğu halklarının ortak sorunudur. İşgalcilere karşı Ortadoğu halklarının koordinasyonu sağlanmalıdır. Bu emperyalist işgal karşıtı koordinasyon işgalci güçlerin sömürgeci rejim heveslerine karşı “Demokratik Ortadoğu Federasyonu” şiarını yükseltmelidir.

Dünya ezilenlerinin emperyalist işgal karşıtı mücadelesinin merkezileşmesi de büyük öneme sahiptir. Her ülkede merkezileşmiş emperyalist işgal karşıtı koordinasyonların dünya çapında da merkezileşmesi emperyalist haydutlara karşı dünya çapında genel direnişin örgütlenmesi olanaklarını güçlendirecektir. Daha önce bu konuda atılan adımlara reformist sendika önderliklerinin korkakça tutumu nedeniyle coğrafyamızdan yeterince katkı sağlanamamıştır. Dünya çapındaki bu tür oluşumlara katılacak olanlar koordinasyon tarafından seçilmeli ve oradan çıkacak kararlara kesinkes uyulacağı önceden taahhüt edilmelidir.

Sonuç olarak, emperyalist işgale karşı mücadele coğrafyamız, Ortadoğu ve dünya ezilenlerin sıkı sıkıya kenetlenmiş birliği ve emperyalist işgalcileri yenme kararlılığı ile yürütüldüğünde başarıya ulaşabilir. Bu da “işgalci gitmez, kovulur” perspektifiyle coğrafyamız, Ortadoğu ve dünya çapında mücadeleyi yükseltmekle mümkün olacaktır.

1 Mayıs'ta Büyüyen Umut

Rengarenk bir Perşembe günüydü. Başta İstanbul olmak üzere, Adana, İzmir, Ankara, Malatya ve diğer kentler 1 Mayıs sabahına işçi selamıyla uyandılar. Yaz havasını aratmayan 1 Mayıs güneşinin ısıttığı sokaklar sevinç yüklü konuklarını bekliyordu. Güvenlik adına yığınak yapan eli coplu, kalkanlı polis ve asker postallarının çiğnediği yeşil çimenlerin üzerine pankartlar serilmişti, her dilden ve renkten. Burcu burcu devrim, sosyalizm ve özgürlük kokan sloganlarıyla, kızıl ağırlıklı rengarenk bayraklarıyla onlarca il ve ilçede onbinlerce emekçi aynı duygularla bir araya gelerek, bilinç ve ruh tazelediler birlik, mücadele ve dayanışma günü olan 1 Mayıs'ta!

Sola Ve Sosyalizme Yönelim Sürüyor

96'dan sonra kitle katılımı düşüş eğilimine giren 1 Mayıslar son üç yıldır ters yönde belli bir yükselişe sahne oluyor. Hem bir önceki yılın hem de bu yılın en kitlesel katılımını sağlayanlar Kürt yurtseverleri oldu. Ancak son günlerde yaptıkları iradi müdahalelere rağmen Kürt yurtseverlerinin bu yılki katılımı geçen yılın altında kaldı. Buna rağmen, özellikle İstanbul'da kitle katılımı yüksekti. Komünist, devrimci ve yurtsever çevrelerin ağırlıkta olduğu Perpa kolu mitingin ana gövdesini oluştururken, hemen hemen bütün gruplarda görece bir canlanma ve örgütlülük göze çarpıyordu. Belirli bir hazırlık göstergesi olarak bayraklar, pankartlar, bando

takımları, dövizler, resimler kimi kortejlerde öne çıkıyordu. DEHAP kitesinin katılımı geçen yılın altında olmasına rağmen yaşanan bu artışın kitlelerin eğilim ve yönelimlerini göstermesi bakımından bir önemi var.

Her yaştan insanın ama özellikle kadın ve gençlerin katılımıyla büyüyen kortejlerden yükselen devrim ve sosyalizm şiarları daha gür haykırılıyordu bu yıl. Bingöl depreminin yarattığı burukluk coşkuyu azaltan bir faktör olsa da, gelincik gibi kızışan kortejlerde onbinlerce insan inadına devrim ve sosyalizm diyerek başka bir dünya istediklerini gösteriyorlardı.

Burjuva medya ve onun dolar maaşlı kalemlerini ürküten bu gelişmeler kamuoyuna yeterince yansımaya da geçecek durum budur.

Burada emperyalist savaşa ve işgale karşı yürütülen irili ufaklı mücadelelerin kitlelerin sola yönelimindeki rolü ayrıca vurgulanmalıdır. Amerikan ve İngiliz emperyalistlerinin Irak'a dönük vahşi saldırıları ve ardından yaşanan işgal ve buna karşı mücadelede en önde yürüyen komünistler, devrimciler, ilericiler oldu. Amerika'ya lanet okuyan, onu protesto eden, kimi sokağa çıkan, kimi boykot yapan, kimi öfke büyüten, kimi beddualar eden işçiler, emekçiler, gençler, kadınlar bu 1 Mayıs'a da katılıp seslerini yükselttiler. Bunların bir bölümü değişik kortejlerde yürürken, bir kısmı da aralardaki kalabalığı oluşturuyordu.

Arayışın Yönü

Emperyalist savaşa karşı mücadelenin en önünde “sol” çevrelerin olmasının ve keza “müslüman” hükümetin Amerikan yanlısı tutumunda ısrar etmesinin toplumun değişik katmanları arasında özellikle islamcı cenahta ciddi tartışmalara yol açtığı biliniyor. Bu nedenle Amerikan karşıtı İslamcılar ve onların bir kısım ideo-politik temsilcileri “islam sağ olmak zorunda mı? Sol islam olmaz mı?” gibi tartışmalar yaptılar. Sosyalistlerin yükselen prestijlerini ve ideolojik etkilerini “islam”a kanalize etme girişimlerinde bulundular. Bu koşullarda “kızıl” ve kitlesel 1 Mayıs daha bir önem kazanıyordu. Kutlamaların odağındaki İstanbul 1 Mayısının toplamında başardığı işte bu oldu.

Kitle katılımının ve coşkunun daha yüksek olabileceği, kortejlerden kitlelerin arayışlarını kapsayacak sloganların yükselmesi gerektiği, bunun yerine içe dönük talep ve sloganların öne çıktığı, bütün kortejler bakımından disiplin sorunlarının yaşandığı gibi eleştiriler ayrıca vurgulanarak tablo tamamlanabilir. Kuşkusuz haklı olan bu eleştiriler her bakımdan çözülmeyi bekleyen sorunlara da işaret ediyor. Özellikle kitlelerdeki arayışın devrimci gruplarca ne oranda algılandığı, örgüt ve politikaların bu durumu ne denli gözettiği tartışmalıdır. Devrimci hareket bakımından bu alanda önemli sorunlar yaşandığı bir sabit olarak tespit edilmelidir. Örneğin 1 Mayıs hazırlık süreçlerinde ve alanda atılan sloganlardaki içe dönüklük bu zaafın göstergelerinden biri olarak belirtilmelidir.

Doğru Yolda!

Marksist leninist komünistler, geride kalan mücadele sürecinde denetlenebilir bir şekilde görülebileceği gibi, bu soruna karşı bilinçli ve iradi bir çözüm pratiği ortaya koymaya çalışıyorlar.

Rutini aşma, öncülükten önderliğe ulaşma perspektifiyle yürütülen bu çalışmalar kuşkusuz sancılı bir şekilde devam ediyor. Eylemin arındırıcı gücü ve pratiğin öğreticiliği bu alanda da bir kez daha sınıyor. Marksist leninist komünistler kitlelerin önderi olmak için doğru yolda her türlü geri eğilime ve kitlelere güvensizliğe karşı mücadeleyle büyüyorlar.

Devrimci politikanın “an”daki ya da dönemsel hedef kitlesine hangi tür araçlarla ulaşabileceğini düşünmek, buna uyan yöntemler bulmak her

komünist ve devrimcinin başlıca görevlerinden biridir. İşçi ve emekçilerin uyanmakta olan, harekete geçme eğilimindeki bölüklerinin yaşımlarına girmek, sınıf pozisyonlarının gerçeğini göstererek onları işin sahipleri haline getirmek söz konusu görevin kapsamındadır.

Sistematize edilmiş ve sürekliliği sağlanmış böylesi bir faaliyet olmadan işçi ve emekçileri kendi gelecekleri için mücadele eden gerçek kitleler haline getirmek olanaksızdır.

Her gün değişik türden ideolojik ve siyasal araçlarla düzenin egemenliğinin sürekliliğine dair propaganda ve ajitasyona maruz kalan ezilenleri, başka bir dünyanın mümkün olduğuna, bunun için birleşerek mücadele etmek gerektiğine inandırmak, ancak istikrarlı bir politik ajitasyon ve propaganda çalışmasıyla başarılabilir. Bu bakımdan örneğin 1 Mayıs çalışmaları önemli bir olanak sunsa da özellikle devrimci çevrelerin bu işi yeterince başarabildikleri söylenemez. Kitlelerde hem yerel hem de uluslararası düzeyde sola ilgi ve sempati var. “Sol”un yükselmesinin nesnel koşulları var ama bu yeterince örgütsel ve somut bir gelişme olarak yansımıyor. Emperyalist savaşa ve işgale tepkiler var. Devletin işçi ve emekçilere dönük yeni hak gaspı ve saldırı girişimleri var. Kürt halkına saldırılar, parti kapatma girişimleri, Öcalan’a tecrit sürüyor. Yoksulluk, devlet terörü, ve zulüm devam ediyor.

Hal böyleyken ezilenleri emperyalist savaşa ve işgale karşı sokağa çıkarmaya çalışan, bu amaçla kahve konuşmaları, ev ziyaretleri yapan, bildiriler dağıtan, afişler asan, paneller, seminerler düzenleyen marksist leninist komünistler en azından sokağa çıkarabildikleri insan sayısına bakarak emeklerinin karşılığını yeterince alamamaktan yakınıyorlar. 1 Mayıs’ta da bir biçimde devam eden bu durum pek çok devrimci çevre tarafından da tartışma konusu yapılıyor, sorun masaya yatırılıyor.

Öncelikle tartışmanın nicelik sorununa indirgenmesinin sağlıksızlığına dikkat çekmek gerekiyor. Burada önemli olan işçi ve emekçileri kendileri için, Amerikan emperyalizmine ve onun işbirlikçilerine karşı bir şeyler yapabileceklerine inandırmaktır. Yani onlarda bir hareket eğilimi ve pratiği yaratmaktır. “Halkın yüzde 94’ü savaşa karşı, öyleyse bütün savaş karşıtı mitingler kalabalık geçer” ya da “işçi ve emekçiler yoksulluktan kurtulmak istiyor, öyleyse bu

taleplerin dillendirileceği 1 Mayıs kortejimiz kitlesel olur” diye düşünmek düz ve yanlış bir mantıktır. Çünkü bu bir eğilimi yansıtsa da henüz eyleme dönüşmemiştir. Önemli ölçüde örgütsüzdür. Ve işte kritik nokta burasıdır, ya da kavranacak halka budur. Kitlelerin örgütsüzlüğü ve örgütlenme zorunluluğu... Konunun anlaşılması için biraz daha örnekleyerek devam edebiliriz:

İlk günlerde örneğin savaşa ve işgale karşı yapılan ve onlu, yüzlü katılımlarla gerçekleşen eylemlerin yerini binlere, onbinlere bırakması bu eğilimin eyleme doğru değiştiğini gösteriyordu. Çünkü yürütülen aydınlatma faaliyetlerinin de katkısıyla hem gerçekler daha bariz bir şekilde ortaya çıkıyor, hem de nispeten faaliyetin örgütlülük düzeyi geliyordu. Dünya çapında büyüyen eylemlerin verdiği moral etkiyi de ayrıca vurgulamak gerekir. Geride kalan dönemde emperyalist savaşa karşı yapılan en etkin eylem olan 1 Mart Ankara mitinginin analizi bu konuda önemli veriler sunuyor. Özellikle 15 Şubat'ta yapılan ve milyonların katıldığı dünya çapındaki eylemden sonra toplumun öncelikle az çok örgütlü bölükleri sokağa çıkmaya yönelmişti. Örneğin bu eylemin en büyük katılımcısı olan KESK, tabanından yoğun basınç görene kadar Ankara eylemine sınırlı katılacağını açıklamıştı. 15 Şubat'ın ve tabanın etkisi nedeniyle 1 Mart mitingi için daha aktif rol alan KESK'in ve Ankara'ya giden kitlelerin en ayırıcı özelliği örgütlülükleri... Daha sonraki savaş karşıtı eylemlerin de, son görkemli 1 Mayıs gösterilerinin de işaret ettiği aynı kavrama geliyoruz şimdi.

Evet, Sihirli Kavram Bu, Örgüt!

İşte “Yüzde 94’ü savaşa karşı olan halkın” tepkisini daha aktif bir şekilde gösterememesinin en önemli sebeplerinden biri de bu; örgütsüzlük!

İşte yoksulluğa da, işçi kıyımına da, 1475 kölelik yasasına da, sömürü ve zulme de karşı olan milyonların harekete geçememesinin de en önemli sebebi bu; örgütsüzlük!

Dağıtılan binlerce bildiri, yapılan kahve, sokak, ev ajitasyonları elbette ki toplumun bilincinde uyandırıcı, değiştirici sonuçlar yaratıyor. Ancak eğer bunları toplayacak örgütlülükleriniz yoksa bu etki somut bir güce dönüşmez. Dolayısıyla eylemlere katılan insan sayısının tartışıldığı her durumda, örgütlülük düzeyi de sorgulanmalıdır. Nitekim 2003 1 Mayısının aynasından da aynı

görüntü yansımış, örgütlülüğün geliştiği, ilişkilerin sistematize olduğu her yerde belli bir gelişme olduğu görülmüştür.

Örgütlülük düzeyinin en somut göstergesi işlerin ne oranda planlandığı ve ne kadar insana az çok sistemli iş-görev verildiğidir. Etki sahasındaki her insana verecek işi vardır komünistlerin. Kitlelere ve kendine güven duymakla başlar her şey. Bu anlamda her işi kendi sınırlı güçleri üzerinde toplamak iyi bir örgütçülük pratiği değildir.

Yoğunlaşmış ve iyi örgütlenmiş bir çalışma ile binlerce insanı sokaklara çıkarmak, örneğin onları dünya çapında emperyalist savaşa karşı yükseltilecek bir insanlık barikatının parçası yaparak harekete geçirmek, ya da egemen sınıflara karşı kitlesel bir güç gösterisinde bulunmak tamamen olanaklıdır.

1 Mayıs'ın Gücü!

1 Mayıslar işçi ve emekçilerin birlik mücadele ve dayanışma günü olarak kitlesellikleri, verdikleri mesajlar ve katılımın hangi güçler üzerinden olduğu gibi konular açısından önemlidirler. Türkiye ve Kürdistan topraklarında emek ve sermayenin, devrim ve karşı devrimin karşı karşıya geldikleri günler olarak 1 Mayıslar açık ya da gizli bir irade çarpışmasıdır, aynı zamanda. Tam da bu nedenle işçi ve emekçiler adına siyaset yaptığını iddia eden herkesin hazırlıklarının da buna göre olması gerekmektedir. İşçi sınıfıyla arası giderek açılan ve pek çoğu tabela örgütü haline gelen sendikaların pozisyonu da her 1 Mayıs'ta tartışılır. İşçi sınıfı adına konuşma hakkını herkesten çok kendinde gören burjuva ve reformist sendikacılar iş 1 Mayıs hazırlıklarına geldiğinde geçiştirici ve yasak savmacıdırlar. Son yıllarda giderek bu cephenin 1 Mayıs katılımları düşmektedir. 2003 1 Mayısında da onlar açısından kayda değer bir değişiklikten söz edilemez. Durumu değiştiren en önemli gelişme İstanbul Sendikalar Birliği'nin girişimidir. Bu sayededir ki sendikalı işçilerin bu yılki katılımı geçen yılın üstündedir. Ve sendika ağalığına karşı mücadele perspektifi bakımından bu durum ve gelişme önemlidir.

Gerek 1475 kölelik gerekse Personel Rejimi yasalarına karşı duyulan öfke, gerek nemaların gasp edilme girişimleri ve gerekse iş güvencesine karşı sermaye ve devletin gösterdiği direnç ve nihayet özelleştirmelerle binlerce işçinin kapı

önüne konulacağı gerçeği işçileri daha duyarlı hale getirmişti. Buna rağmen bu duyarlılık ve tepki eğilimi sendika ağa ve bürokratlarının engeliyle karşılaştı. Bunun aşılabilmesi için her yerde işçi ve emekçiler aktif ve görece kitlesel katıldılar 1 Mayıs'a. Ya sendika pankartları altında ya da kendilerine bu kanalı açan parti ve örgütlerle birlikte.

Daha İleri Adımlar

Üç kapı üç kilit kampanyasından başlayarak yönünü içten dışa doğru çevirmeye başlayan Marksist leninist komünistler bu perspektiflerini seçimler ve emperyalist savaş karşıtı mücadeleleriyle pekiştirdiler. Tam da bu anlamda öncü partiden önder partiye geçiş görevinin önemli kavşağı olarak yaklaştılar 1 Mayıs hazırlıklarına. Özel örgütlenmeler yaratarak, gerektiği yerde gerektiği kadar materyal hazırlayarak çalışmalara başladılar. Daha alt ilişkilerin örgütlenip harekete geçirilmesi önde duran amaç ve çabanın merkezi oldu. Bu konuda alışkanlıkların gücüyle dövmüşmek gerekti. Parti tarzında sürekliliğin sağlanması için her politik gelişmenin ve kampanyanın değerlendirilmesi gerekmektedir. 1 Mayıs hazırlıkları bu anlamda geliştirici ve öğretici oldu. Yaratıcı araç ve biçimler bu hazırlık sürecinde de öne çıktı. Bildiri dağıtımları

yüz yüze yapılan tartışmalar biçiminde örgütlendi. Atölyelerde iş durdurularak konuşmalar yapıldı. Dolmuşlarda, servislerde bildiriler dağıtıldı. Çıkarılan onbinlerce davetiyeye yüz yüze diyalogun önü açıldı. Binlerce ev ziyaret edildi. Afişler, özel sayılardan oluşan materyallere yaygın biçimde pankartlar eklendi. Örneğin İstanbul'da 100 pankart şehrin en merkezi yerlerine ve emekçi semtlerine asıldı. Meşru tarzda yapılan bu etkinlik ilgi ve sempati yarattı. Malatya'da hazırlık çalışmasının bir parçası olarak 1475 kölelik yasasına karşı imza kampanyası başlatıldı. Bursa'da sokakta fiili şenlikler yapıldı. Ankara'da geceler örgütlendi.

Bütün bu çabalar aynı zamanda alana taşınacak en geniş kitle katılımını da hedeflemekteydi. Bu anlamda bütün alanlarda geçen yılı aşan bir gelişme olmakla birlikte hazırlık ve emeğin tam karşılığının alındığını söylemek yanlış olur. Hazırlık süreci ve 1 Mayıs günü bir bütün olarak ele alındığında çalışmaların yönü olumlu ve umut vericidir. Rehavete kapılmaksızın emek yoğunluklu bir çalışmayla önder partiye geçiş yürüyüşü sürdürülecektir. Öncü partiden önder partiye perspektifinin yaşam bulması için daha çok emek, daha çok irade ve daha çok örgüt bilinciyle davranmak 2 Mayıs planının gereği ve talimatıdır.

Enternasyonal Kitle Hareketi

Giriş

Bütün ülkelerin işçileri birleşin demişlerdi, Marks ve Engels Manifestonun sonunda. II. enternasyonal esasen Avrupalı bir işçi örgütü olmasına karşın Avrupa’da bir paylaşım savaşının patlamasını, işçilerin burjuvazinin çıkarları için birbirlerini boğazlamasını önleyememişti. Şimdi muazzam bir enternasyonal kitle hareketiyle karşı karşıyayız. Hareketin gücü ve önemi, yalnızca büyüklüğünde değil.

Hareketin Kaynağı Ve Farklılığı

Hareketi, küstahlıkta sınır tanımayan emperyalist saldırganlık kışkırttı; bu saldırganlık özellikle emperyalist küreselleşme karşıtlığı temelinde gelişen kitle bilincinde bir sıçrama yarattı. Irak halkının kaderine ilgisiz kalamıyorlardı. Eylemler bir karşı çıkış, barışın eylemler savunusu.

Emperyalist savaşa karşı hareket, emperyalist küreselleşmeye karşı harekete göre çok daha dünyasaldır. Aynı anda dünyanın dört bir yanında eylemler gerçekleştirilmiştir.

Emperyalist uluslararası kuruluşlara karşı belirli ülkelerde gösteri yapılması yerine, gösteriler her ülkede ve kendi hükümetlerine karşı gerçekleştirildi.

Hedefler daha somut, katılım daha örgütlüydü.

Savaş karşıtı koordinasyon ve platformların hemen hemen her yerde boy vermesi ve bunla-

rın uluslararası bir birlik oluşturmaları yeni ve farklı bir durumu ifade eder.

Kitlelerin sürece kendi örgütlülükleri ile katılmaları, üretimden gelen gücün kullanılması, dünya çapında genel grev örgütlenmesi, genel direnişe başvurulması hareketin yeni aşamasına bir başka örnek olarak verilebilir.

Talepler, Taleplerin Dinamik Evrimi

Emperyalist saldırganlığa karşı “Irak’ta savaşa hayır”, en genel talep bu. Barış istemi, mevcut “barış”ın savunusu. Fakat bunun ötesinde bir barış talebidir yükseltilebilir. Barış içerisinde bir dünya istenmektedir. Barış için, barış içerisinde bir dünya için, enternasyonal eylem... İlk aşamada emperyalist saldırganlığın durdurulması hedeflenir. En acil olandır bu.

Sonra: Irak’a emperyalist bombardımanın başlamasıyla, savaşın durdurulması için ayağa kalkar yüz- binler ve milyonlar.

Ve şimdi, hareket gücü yitirse de başat talep işgalin son bulmasıdır.

Böylece dinamik bir kitle bilinciyle karşı karşıya olduğumuz da açığa çıkar.

“Yeni kitle bilinci” emperyalist saldırganlığa, emperyalist savaşa ve işgale karşı mücadele içerisinde oluşuyor. Esasen yeni kitle bilincinin doğurucusu oluyor, emperyalist saldırganlığa, savaşa ve işgale karşı mücadele.

Hareketin Enternasyonal Karakterinin Somutlanması

- Talepler ortak olduğu kadar, bir başka halkın kaderi için yürütülen bir mücadeleyi ifade ediyordu.
- Eşzamanlı, zamandaş, dünyasal.
- Mücadele biçimleri benzer.

Hareketin Sosyal Bileşimi

İşçi sınıfı, işsizler, ortaöğrenim, yükseköğrenim/gençlik, aydınlar, çiftçiler-emekçiler. Burada önemli bir unsura özellikle dikkat çekilmelidir. Hangi sınıf ve tabakadan gelirse gelsin hareketin ana gövdesini gençler oluşturmaktadır. İşçi sınıfı harekete her geçen gün daha fazla katılmakta, katılanların büyük çoğunluğu genç işçilerden oluşmaktadır. Ayrıca, kadınların gösterilerde artan ağırlığı da dikkate değerdir.

Eylem Biçimleri

Yürüyüşler, mitingler, toplantı ve gösteriler. Üslere, askeri konvoylara, gemilere vb. yönelen bloke etme eylemleri, savaşın vahşetini sergileyen gösteriler, genel grevler, genel direnişler. Oldukça zengin bir çeşitlilik gösteriyor. Kelimenin tam anlamıyla envai çeşit ve kitle yaratıcılığının şahane görünümleri.

Hareket İçerisinde Yer Alan Siyasal Akımlar

Burada da muazzam bir çeşitliliği görüyoruz. Kitle hareketinde somutlaşan savaş karşıtı ittifakın safları oldukça geniş. Politik islamin değişik versiyonlarından sosyal demokratlara, liberaller, sosyalistler, marksist leninistler, maoistler, pasifistler, troçkistler, anarşistler, feministler vb.

Hareketin Örgütlenme Biçimleri

Savaş karşıtı koalisyonlar, platformlar. Tek tek bireylerden sendikalara, küçük çevrelerden partilere, birey ya da kuramların içerisinde eşit biçimde yer aldığı yapılar.

Bir yeni özneler sorununun açığa çıktığı ve devrimci önderlik ve bu yeni öznelerin ilişkilenişinin önemli bir konu olduğu söylenebilir.

Yeni enternasyonal kitle hareketi ve örgütlenmesi nasıl bir şey olacaktır, bunun ipuçlarını vermektedir.

Daha dinamik ve daha esnek, kitle inisiyatifi doğrudan doğruya içeren ya da kitle inisiyatifi-ne açık...

Hareketin Özneleri

Buna bir ölçüde örgütlenme biçimlerine değinirken de girildi.

1930'lu yıllardaki antifaşist, barış hareketi. Bunu 3. Enternasyonal, komünist partileri ya da onların etkisindeki sendikalar, cepheler örgütleyordu. Sosyal demokratlar ve onların etkisindeki sendikalar da önemli bir etkendi. Böylesine büyük çaplı kitlesel ve keza böylesine dünya çapında yaygın bir hareket oluşmadı...

1950'li yıllardaki barış hareketi de sosyalist ülkeler ve komünist partiler tarafından örgütlenmiştir.

1970'li ve 80'li yıllardaki barış hareketlerinde SSCB ve yandaşı modern revizyonist partilerin rolü küçümsenemez. Aynı dönemin çevre hareketi ise yeni bir durum olarak belirir ve hızla politik partiler biçiminde örgütlenir.

Öncelikle hareketin "saf" kendiliğindenliğine dikkat çekmeliyiz. Arkasında ne bir SSCB, ne de komünist enternasyonal ya da dünya çapında örgütlenmiş komünist partiler var. Bu yeni bir şey.

Hareketin Kazanımları

Hareket emperyalist saldırganlığı durdurmaya başaramamıştır, fakat ABD emperyalizmi ve yandaşlarını bir bütün olarak savaş kundakçısı cepheyi teşhir etmiştir. Irak'a emperyalist saldırı halklar nezdinde gayri meşru, gayri yasal ve gayri ahlaki bir durum olarak mahkum edilmiş, ABD emperyalizmi daha savaş başlamadan manevi, moral bakımdan yenilmiştir. ABD emperyalizminin bir ideolojik yenilgi aldığını saptamak yanlış olmaz.

Hareket savaş kundakçısı cepheyi oldukça zorlamış, özellikle İngiltere'de savaş hükümeti ve işçi partisi muazzam büyüklükteki kitle hareketinin baskısı altında içeriden çatlamıştır.

Keza savaş kundakçıları Türkiye'de de sert bir darbe yemiş, kitle hareketinin baskısı Meclis'in savaş tezkeresine onay vermesini önlemiştir.

Savaş karşıtı devasa büyüklükteki kitle hareketi emperyalistler arası çelişkilerin daha belirgin ve

çarpıcı biçimde açığa çıkmasını sağladı, Fransız/Alman haydutlarını kendi emperyalist çıkarları için, ABD hayduduna daha açık bir tavır alma cesareti verdi. Ama aynı zamanda kitle hareketi, emperyalist dünyanın bu açıkça bölünmesinden yararlandı. Bu durum hareketin gelişme imkanlarını artırdı.

Hareketin bizzat kendisinin kitle bilincinde bıraktığı etki ve keza bütün bir insanlık aleminde yarattığı mayalanmanın geleceğin şekillenişinde derin etkileri olacaktır.

Antiemperyalist Mücadele

Antiemperyalizm, emperyalizme karşı mücadele dendiğinde “bağımsızlık”, “ulusal bağımsızlık”, mücadeleleri anlaşılıyordu. Bu dönem -bütün bir 20. Yüzyıl- geride kaldı. Irak’a yönelen emperyalist saldırganlığı hedef alan mücadele denince kimse Irak’ın bağımsızlığını anlamadı. Burada yeni bir antiemperyalist bilinç ve duruşun tohumları var.

Bir de antiemperyalist mücadele denildiğinde hemen sömürgelerin ve ulusal bağımsızlığından yoksun ulusların emperyalist devletlere ve sisteme yönelmiş mücadeleleri ve bu mücadeleler ile dayanışma anlaşılırdı.

Oysa eğer, Irak’a yönelik emperyalist saldırganlığı durdurma mücadelesi antiemperyalist bir içeriğe sahip ise, ya da düpedüz antiemperyalist mücadele ise bu durumda antiemperyalist mücadelenin bizzat emperyalist metropollerde tuttuğunun altını çizmeliyiz. Bu defa emperyalizme karşı mücadele emperyalizmin yüreğinde patlak vermiştir.

Savaş karşıtı hareket ilk anda emperyalist saldırganlığı durdurmaya çalışıyordu. Ona öngelen, emperyalist küreselleşme karşıtı hareket ise

emperyalist sömürüyü ve keyfiligi sınırlandırmak istiyordu.

Hareketin Devrimci Eleştirisi

Hareket antiemperyalist niteliğine karşın “düzen içidir”. Çünkü hareketin barış talebi, emperyalizm koşulları altında savaşızsızlık halini kapsar. Eğer, ABD ve yedeklerinin Irak’a saldırısı önlenseydi bu barış mı olacaktı, emperyalist barış mı? Hareket, emperyalizm koşulları altında kalıcı ve demokratik bir barışın olanaklı olduğu yanılığısıyla yüklüdür. Oysa barışçı, militarist olmayan bir emperyalizm olanaksızdır. Emperyalizm yalnızca savaş sanayi nedeniyle değil, daha önemlisi ve esasen emperyalizm egemenlik eğilimi olduğu içindir ki, militarizmsiz ve savaşızsız yapamaz. Emperyalistler ekonomik araçların yetmediği yerde askeri araçlara, saldırganlık ve şiddete başvurur.

Emperyalizme karşı mücadele bütün ülkelerin işçileri ve emekçilerinin, gezegenimizin tüm ezilenlerinin ortak ve birleşik sorunudur. Emperyalizme karşı mücadele, “bağımsızlık” sorunu olmaktan öte, işçi sınıfı ve emekçilerin sömürüden kurtuluşu sorununun dolaysız bir bileşeni haline gelmiştir. Emperyalizme karşı mücadele, dolaysız biçimde kapitalizme karşı mücadele, kapitalist sistemin tasfiyesi ve sömürsüz yeni bir dünya için, sosyalizm için mücadele olarak anlaşılmalı ya da sosyalizm hedefine bağlanmalıdır.

Özellikle günümüz koşulları altında sosyalizm hedefine bağlanmamış, dolayısıyla anti-kapitalist nitelikte olmayan bir antiemperyalist mücadele milliyetçilikle malül olduğu için, emperyalistlerin elinde oyuncak haline gelmeye de mahkûmdur.

Tarihin Alacakaranlığı Sona Eriyor

Rıza Aksoy

Sağlıklı teori ayrışarak ilerleyen eylemden ve somutun zenginliğinden doğuyor; şu günlerde böyle bir zenginliği yaşıyoruz. Thomas More’u, Macyavel’i ve Erasmus’u yan yana getiren, onları ortak bir paydada buluşturan nedir diye sorularak başlanabilir. Deliliğe Övgü, Prens ve Ütopya’nın birbirleriyle herhangi bir içerik ortaklığı taşımamalarına rağmen bunu sormak gerekir. Önemli olan bu eserlerin içeriklerinden ve önerdiklerinden çok, sezgisel bir tutkuyla neye karşı çıktıklarıdır. Üçü de bitmekte, ölmekte olan ortaçağ egemenliğine karşıdır ve karanlığın sona ermekte olduğunu haber veriyorlar. Engizisyon Avrupası’nda, bu baskının kısılcacında aydınlığı haber vermek büyük bir iş sayılmalıdır. Öyle bir basınçtır ki bu ilkel eşitlikçi Kathar Şövalyelerinden İbn-i Haldun’u okuyan aydınlara kadar bütün muhalifler itirazlarının karşılığını ateşe atılmak olarak alıyorlar. Bu üç eserin sahipleri de reddediyorlar. Marks teorik yolun başında, Lenin Rusya’da, Che Latin Amerika’da yola koyulduklarında silahların eleştirisinden önce de eleştiri silahını kullanırlarken aynı şeyi yapıyorlar; önce koştuklarını haber veriyorlar. Kitleler eyleme geçtikçe ve geçtikleri oranda düzenden koparlarken öncüler önce kopuyor ve sonra kalanları koparmak için eyleme çağırıyorlar.

11 Eylül ve Ladin, Irak, K. Kore, emperyalist küreselleşme karşıtı hareketler ve direnişçi

Anadolu devrimciliği nasıl bir ortaklığı taşıyorlar? Bu da önemlidir ve ampirikliğin miyoplaştırıcı engeli aşıldığında, olgular düzeyinde biri diğerine geçişsiz bu saydıklarımızın çürüten sisteme/düzene vurulan varyos darbelerini andırıldığı görülebilir. Onların ortak noktaları da budur: Sistemi darbeleriyor olmaları. Diğer bütün özellikleri ayrı, hatta birbirine karşı da olsa önemli olan budur.

Kapitalizmin genel krizinin derinleşmesi, sefaletin, baskı ve şiddetin artması fiziksel formüllerin keskinliğinde bir karşı hareket yaratmıyor. İsyan yerine örneğin Hint geleneğinde olduğu türden bir tevekkül de doğabiliyor. Konum otomatik olarak bilinci doğurmuyor. Bilincin oluşumunun önünde setler var. Lenin bunu görüyor. “Ne Yapmalı” bu soruna pratik bir cevaptır; bilinç dışarıdan götürülüyor.

Marks Engels’e yazdığı bir mektupta ütöpik sosyalistlerle dövüşü sırasında ekonomik faktörün son kertede belirleyici etken olduğuna yaptığı vurgunun tilmizlerinde, kurtuluş gününün bir gün mutlaka geleceğine inanan hristiyanlarınkine benzer bir beklemeçilik, kadercilik yarattığını söylüyordu. Engels’in yayınlanmış son mektuplarından birisinin (Bloch’a mektup: 1890) bütün konusu budur. Engels, Kautsky ve Bernstein’da somutlanan bu anlayışın tahrip ediciliğini netlikle görüyordu ve ne yazık ki artık mektup yazmak dışında bir müdahale ola-

nağı da bulamıyordu. Nitekim bu iki uğursuz revizyonist sonraki yılların teorik üretimlerini bu anlayışlarıyla uzun süre zehirlediler. Marks teorisini ayağa dikmek için ütopyacılarla ve ardından iradecilerle dövüştü. Ancak ardılı Bernstein bu kez ütopyayı öldürdü, “hareket her şeydir amaç hiçbir şey” diyerek iradeyi boğmaya çalıştı. Avrupa marksizminin ideolojik gıdasını bu oluşturdu. Bu bakış açısı ezilenlerin iradesini kabullenmedi veya çeşitli argümanlarla mahkum etmeye çalıştı. Determinist kaderciliğe karşı isyan bayrağı Rusya’da dalgalandı; devrim oradan başladı. Lenin yepyeni söz, eylem ve hareketli örgüt biçimleriyle bu isyanı iktidara taşıdı. Bernstein kitabı sözlerin ve biçimlerin tutsağı olarak kalırken Lenin hiçbir şemanın ve sözün tutsağı olmadı. Ne yapmalı ve Nisan Tezleri bu anlayışın ifadesi olan hala yükseklerde iki örnektir.

Eylemin içkin olmadığı isyan duygusu, durgun göldeki su gibi önce acılaşıyor sonra da çürütüyor. Öfkenin zembereğinden boşalması için tarihin eylemsizlik momentine esaslı bir vuruş zorunludur. Böylesi anlarda ilk vuruşu kimin yaptığının belirleyici bir önemi olmuyor. Önemli olan Bastille’in zaptı, Komünarların Versay hükümetine karşı Paris’te toplanması, Viborg’da kadınların yürümesi, Kürdistan’da “ilk kurşun”un atılması, ikiz kulelerin yerle bir edilmesidir. Yapanlar yaptıkları sırada fark etmeseler de, çoğu zaman fark etmek mümkün olamıyor, eylemlerinin sonuçları ya doğrudan devrimcidir ya da devrimcilik üretiyor.

Marksizm saldırı ideolojisidir ve tarihsel planda savunucu, statükocu olan kapitalizmdir. Devrimcilik bununla umutlu bakmayı başarıp mevcut toplumsal ilişkilerle sınırlı ortalama aklın ötesine geçebilmektir. Marks ve Engels, Avrupa’da bekledikleri devrim olmadığında, devrim fırsatları kaçırıldığında, küçük bir odada volta atıp öyle şeylerden bahsediyorlar ki, kızı Elenor, o sırada onları duyan olsa deli olduklarını düşünürdü, diye yazıyordu. Konuştukları sosyalizm ve daha ötesidir. Devrim istiyorlar. Kapital ilk kez Rusça’ya çevriliyor ve Vera Zasuliç Marks’ın tanıdığı ilk Rus devrimcilerinden oluyor. Rusya’da devrimin olanaklarını tartıştıklarında Marks “hele bir bozkır tutuşsun” diyerek devrim yangınının başlamasını savunuyor. Devrim kendi yolunu nasıl olsa bulacaktır. Devrimin kendi içinde belirsizlikler taşıyarak ilerleyeceği

neredeyse bir yasaysa, asgari koşulların sağlandığı yerde politik cüret taşımamak, yani ertelemeçilik, bazen gaflet ve bazen de ihanettir... Alman devriminin düşük yapması birincisine örnek oluyor. Marks ve Lenin’e bugün salt teorik belirlemeler için değil onlardan daha çok yöntemlerine dair çıkarsamalar amacıyla bakmak esas amaca dönük faaliyetimizin sacayaklarından birini oluşturuyor.

Bugün iyimser olmak için Marks olmaya gerek yoktur. ABD emperyalizmi hem ciddi bir ekonomik sarsıntı yaşıyor hem de 11 Eylülün sersemleştiriciliğinde dengesizce saldırıyor. Bu onun mutlak denetimi yitirdiğini gösteriyor. “Önleyici savaş doktrini” bunun dokümanter kabulü oluyor. Ergin Yıldızoğlu’ndan okuduğumuz ABD’nin kontrgerilla birliklerinin yeniden etkin kılındığı haberi ise dengesizliğin bir panikle birleştiğini gösteriyor. ABD’nin arzuldığı stabilizasyon bitmiştir. Nedeni ABD olan ve sonu devrimlere açılma imkanları taşıyan yeni bir sürekli istikrarsızlık süreci işlemeye başlamıştır. Bu yer sarsıntılarına ancak bir devrim depremi son verebilir.

Berlin duvarının yıkılmasından ikiz kulelerin yıkılmasına kadar geçen süre ABD emperyalizminin hanesine yazıldı belki, ama ondan sonrası ezilen halkların hanesine yazılıyor. Hava dönmüştür, ezilenler daha ağır baskı koşullarında olsalar da bu böyledir. Fukuyama “tarihin sonu”nu ilan etmişti. Gayet ironik biçimde bu kez tarih “ABD’nin sonu”na işaret ediyor. ABD emperyalizminin hazmedemediği de onun sonunu haber veren bu uyanıştır. Fransız devriminden kısa bir zaman sonra iktidara gelen 1. Napoleon yeniden imparatorluğu ilan ediyordu. Oysa eski güzel günlere dönüş olanaksızdı. Devrimin ve yeni ekonomik sistemin yasaları işlemeye devam ederken Napoleon Vaterloo’ya gömüldü! Şairin “yaşayan kimdir gerçekte/ölen kim” dizelerini soru kılmak zamanıdır o halde: Tecrit olan, daralan kimdir gerçekte/büyüyen kim. Ezilenlerin isyan cephesi mi yoksa ABD saldırıganlığı mı?

Erasmus başkalarının hükmüyle akıllı olmaksansa kendi akıyla deli olmayı seçtiğini söylüyordu. Ezilenler de ABD’nin pohpohlamalarıyla itaatkâr “hür/demokratik” kitleler olarak anılmaktansa kendi eylemleriyle ABD’ye göre “terörist” olmayı seçiyorlar. Dün vebalı olan tümüyle ideolojik bu kavram bütün korkutuculu-

ğunu yitirmiştir. Çünkü artık herkes biliyor ki ABD emperyalizmine karşı olmanın adıdır teröristlik. Ortadoğu'nun ezilen müslüman halkları başta olmak üzere yeryüzünün ezici çoğunluğu "terörist" diye nitelenmeyi göze aldıklarını gösteriyorlar.

Tarihin alacakaranlığı bitiyor. Bir dönem bütün diskuruyla beraber çöküyor. ABD'ye karşı yükselen sesler her yanı kaplıyor. Anın basıncı altında kilitlenen, felç olan ezilen insanlık yeni bir hareketlenmeyi/uyanışı yaşıyor. Kıtalararasında Emperyalist Küreselleşme karşıtı hareketlerden, savaş karşıtlarına, eş zamanlı bir hareketin doğuyor olması sürpriz değildir. 1905'te savaşı Japonya'ya karşı kaybeden Rusya'da ezilenler "babaları" Çar'a karşı devrime kalkışıyorlar. 1906'da İran, 1908'de Türk burjuva devrimleri başlıyor. 1910 ve 1911'de de Meksika ve Çin ulusal devrimleri patlak veriyor. Keza Hitler'in yenilgisi sonrası peşpeşe demokratik devrimler geliyor. Burada kalmıyor, ABD Vietnam'da ağır bir yenilgi alınca neredeyse bütün L. Amerika isyana başlıyor. Kissenger'in "domino teorisi" doğuyor. Bir taş çekilince tümü artarda yıkılıyor. Egemenlerin gücünü abartarak kendi gücünü ve olanaklarını göremeyen ortalama toplumsal akıl, o gücün yıkılabilir olduğunu gördüğünde hücumla geçiyor. Durgun görünmesi sistemden memnun olduğu anlamını taşıyor, korkunun kabuğunu kıramadığı için onun yıkılmayacağını düşünüyor; neredeyse bütün devrimcilerin ailelerinin onlara karşı çıkış gerekçelerinin çerçevesini çizen de bu güvensiz ortalama toplumsal akıldır. Çabuk değiştirilebiliyor ve öncünün bütün işi de burada somutlanıyor.

Yeni bir dönemde olduğumuzun en önemli göstergesi ABD emperyalizminin süregelen bir tecrite yuvarlanmasıdır. Irak'a saldırının gerçekleştirildiği Ocak 1991 yılında emperyalistlerle kurulan ittifakla yapılan Irak'a saldırıdan bu yana geçen süre içinde ABD kimi kez yavaş kiminde hızla kendi kaderi ile baş başa kalmaya doğru yol aldı. Uluslararası tekellerin ve onların sopalı olan devletlerin ittifak gösterileri uzun sürmedi. Kosova'da bunun içinin boş olduğunu gördük. "Pax Roma"dan esinlenen "pax Amerika" çöktü. Sürekli yayılma hevesi tekellerin zorunlu hareket yasasıdır. Dünya bu emperyalist heveslerle yeni bir paylaşım savaşının kıyısına getirildi. "Tek kutuplu" olduğu iddia edilen emperyalist cephenin aslında birkaç "kutuplu" ol-

duğu görüldü. Emperyalist cephe kısa zamanda yol ayrımına geldi. Bugün Ocak '91'de ki ittifak yerle yeksan olmuştur. ABD emperyalizmi karşındaki cepheyi sürekli olarak büyütürken kendisi ittifak kuvvetlerini kaybetmiştir. Yazgısı Roma İmparatorluğunun yazgısından farklı olmayacaktır.

Bir sınıfı, örneğin işçileri, tarif ederken mekan ve duygu birliğinden söz ediyoruz. Ortak davranış çizgisini bu belirliyor. Ancak bugün aynı mekan içinde nerede ise birbirleri ile temassız çalışıyor işçiler. 1800'lü yılların ortak mekanları olan barakalar, şimdilerde Güney Doğu Asya'da boy veriyor. Bu ve diğer birçok şey kapitalist üretim biçimindeki değişiklikler, dolayısıyla da işçi sınıfının yapısı üzerine verimli tartışmalar için bir zemin oluşturabilir. Bu yazı kendisini şuna dikkat çekmekle sınırlıyor: Bütün bu dağıtmaya rağmen değil, işçiler birbirleri ile organik bağları olmadan, ezilen diğer toplumsal katmanlarla beraber değişik ülkelerde, eş zamanlı, ABD emperyalizmine karşı nefretle eyleme yöneliyorlar.

Yabancılaşmanın batağında gündelik çıkarlar için birbirine düşürülen ezilenler cephesinden binlerce insanın ABD emperyalizmine karşı Irak halkının yanında canlı kalkan olmayı istemesi veya bunu coşkuyla karşılaması önemlidir. ABD'li genç bir kadının Filistin yoksullarını ölümden korumak için buldozerlerin altında can vermeyi göze alması ve bunu yapması mücadelenin, isyanın insanı büyüttüğünün, onu en soylu eylemlere yönelttiğinin ifadesidir. Direnişin sürmesinin ezilenler üzerinde onlarca yıldır kurulan kültürel hegemonyanın dağılması, Amerikan yaşam tarzının yeni kuşaklar için imrenme değil iğrenme imgesi olması türünden sonuçları da olacaktır. Sistemin ideolojik aygıtlarının başında gelen medyanın içler acısı hali orta yerdedir. Çıplak zoru örtme ve egemenler yararına rıza yaratma aracı olan medya kitleleri savaş için ikna edemedi. Herkesin gözünde bu yağmacı haksız bir savaş olarak kaldı. CIA'nın ayırdığı milyonlarca dolarlık savaş propagandası fonuna rağmen bu böyle.

20. asır sosyalizmindir. Sosyalizmin varlığı kapitalizmi kendisine göre biçimlenmeye zorunlu kıldı. Keynesçilik, "refah devletleri" projesi savunma psikozunun adımlarıydı. Sosyalizmin geriye düşüşünün pratik yenilgi ile resmileşmesi ardından tekeller tam bir ittifakla dün kabul et-

mek zorunda kaldıkları ekonomik demokratik hakları budamaya başladılar. Dün sosyalizmin basıncıyla kitlelerin daha kısa mücadele süreçlerinde elde ettikleri hakları elde tutmaları veya yenilerini kazanmaları artık daha ısrarlı, sert mücadelelerle olanaklıdır. Kapitalizm bir anlamda aslına rücu ediyor. Asla eskinin basit bir tekrarı olmayan, kapitalizmin neoklasik dönemi olarak adlandırılabilir yeni bir evredir bu. 1848'in Lyon sokaklarıyla 1997 Endonezya sokakları arasında sömürünün modern aygıtlarla katmerlenerek sürdürülmesi dışında özsel bir fark yoktur. Klasik dönemde feodalizme göre devrimci olan, reformların uygulayıcısı kapitalistler bugün tarihsel planda gereksizleştikleri gibi en gerici zor aygıtlarıyla tarihin değiştiriciliğine direniyorlar. Burjuva demokrasileri faşizmlere doğru daralıyor. Neo-faşizm, burjuva demokrasileri ile klasik faşizmlerin bileşkesi olarak yeni yönetme biçimi. Faşizm sosyalizme karşı emperyalist tekellerin savunma reflekslerinden birisiydi. Neo faşizm ise ezilenlerin küresel direniş olanaklarının da arttığı "ayaklanmalar yüzyılı"nın savunma refleksidir. Devletler tekellerin sopalarına dönüşüyor. ABD ve İsrail bütün egemenler için rol-model olmaya aday olarak sunuluyor. Bağımlı ülkeler yeniden işgal altında. ABD ordusu gerek gördüğü bütün stratejik alanlara, gözdağı vermekten de çekinmeyecek yerleşiyor. İşgale karşı direniş tek tek ülkelerdeki ezilenlerin mücadele konusu oluyor ye-

niden. Dünyanın neresinde olursa olsun ABD'ye karşı bütün direniş noktaları önemlidir. Pratik formu ve ideolojik zemini ne olursa olsun bu mevzilerin korunması, direnişin uzaması nesnel olarak ileri bir rol oynuyor. ABD emperyalizmine karşı olmak birleştirici bir üst çelişki düzeyindedir. Buna karşı direniş odaklarını koordine edebilmek, enerjilerinin tümünü ABD emperyalizmine boşalttırabilmek dönemselleşen mücadelenin esas konularındandır. Bu durum geçici ittifak kuvvetlerindeki artışı da beraberinde getiriyor. Savaşımın çetin olacağı gerçeği her bakımdan kendimizi yeni ve daha üst boyutlarda saldırılara hazırlıklı savaşçı bir parti olarak örgütlemek görevi ile yüz yüze getiriyor.

Amerikan emperyalizmine karşı devrimcilerin direnişi tarihsel bir tutarlılık taşıyor. Bu yeni direniş döneminde bunu bir kez daha göstermek, sosyalizmi ABD emperyalizmine karşı dövüşen cepheye yeniden çekim merkezi haline getirmek pratik dövüşkenliğin desteklediği ideolojik bir savaşımın olasıdır. Sözümlüğün gücünün eylemimizden doğacağı unutulmamalıdır. Bunun için ısrarla ve yeniden "devrim" ile "irade" kavramlarına vurgunun ve bu vurgunun gerektirdiği pratiğin en tam biçimde gösterilme zamanına/dönemine girmiş bulunuyoruz. "Cüret cüret daha fazla cüret"! Yeni dönemde berrak bir zihinsel açıklık ile devrim ve irade kavramları pratiğimizin kaldıraçları olacaktır. Her alanda her biçimde direnişi büyütme!

Örgütçüye Notlar

“Tarih kendi amaçlarının peşinde koşan insanın faaliyetinden başka bir şey değildir.”

Marks-Engels, Kutsal Aile

Kitle Kavramının Analizi

Öncelikle “kitle” kavramının (ve tabii gerçekliğinin) işçi sınıfı, emekçiler, halk, yurttaş, ezilenler, sömürülenler vb. kavramlardan ayrı, farklı olduğunun, başka bir toplumsal gerçekliği tanımladığının altı kalınca çizilmelidir. Çünkü oldukça yaygın olduğu anlaşılan bilinç bulanıklığı ve belirsizliği aynı zamanda kitle kavramının işaret edilen diğer kavramlarla aynılaştırılması eğilimi biçiminde de yansıyor. Bilinç bulanıklığı örgütçünün enerjisini doğru hedeflere kitlemesini engellediği gibi görevlerini doğru kavramasını önleyerek verimini de düşürüyor.

İnsan hakları, işkence vb. sorunlar bakımından kitle kimdir?

Emperyalist savaş açısından kitle kim? Örneğin yüzde 90’dan fazlasının Irak’ta savaşa karşı olduğu istatistiklerle de saptanmış olan halklarımız mıdır kitle? Yoksa önce binler sonra da onbinler olarak sayısız biçimde harekete geçerek emperyalist savaşa karşı çıkışlarını etkinlikleriyle gösterenler mi?

1475 sayılı kölelik yasasını ele alalım: Kitle 1475 kapsamına giren bir bütün olarak işçi sınıfı mı? Yoksa 1475 kölelik yasasına itiraz eden önce yüzlerle sonra da binlerle, bilemedin onbinlerle sayılan işçiler mi?

Temel soru, “kitle” kavramının öznel içerik içermediğidir.

Marksistlerin “kitle” kavramında söz konusu olan, bir özne durumuna geçiş halidir. Bir aydınlanma, bilinçlenme ve bunlarla bağlı olarak birleşme, mücadele etme eğiliminin, istek ve çabasının uyanışıdır. İnceleme konusu olan, etkinleşen, özneleşen bir topluluğun oluşumdur, yani demek ki, aynı zamanda bu topluluğun bileşeni olarak kendini aşan bireylerdir söz konusu olan. Fakat bu ne bireysel bir durumdur ve ne de bireysel durumların toplamı. Toplumsal bir durumdur. Bir toplumsal değişim halidir.

Sorunla ilişkili, sorunun nesnel olarak parçası ve alanı içinde, fakat sorunla ilgisiz, soruna müdahil olamayan şu ya da bu yönde etkileyemeyen ve bütün bunların devamı olarak sorunun nesnel olarak parçası olanlar, yani sorunla bilinçli, amaçlı ilişki içerisinde olmayan, “kendi kendinde” olmayan “yalıtık birey”lerin toplamını kitle olarak niteleyebilir miyiz? Buna kitle değil, şekilsiz, amorf bir yığın denebilir ancak. Demek ki, kitle ile “yığın” aynı anlama gelmez.

Sorunu gören, sezen, şurasından burasından anlamaya başlayan, sorunla ilişkili olanlarla “ilgilenen” ve “ilişkilenen”, çözüm aramaya başlayan, kendini aşan birey/bireyler artık birbirinden “yalıtık bireyler” değildir, kitleyi meydana

na getirirler. Burada özneleşen bir topluluk ve onunla ilişkili, onun oluşturucu bileşenleri olan bireylerdir söz konusu olan.

Kitle gerçeğinin tamamen somut biçimde, gerçek yaşamda olduğu gibi kavranıp analiz edilmesi örgütçü için son derecede önemlidir. “Kitle”nin genel olarak talep ve özlemleri, keza öncüden beklentileri vb., öncünün “kitle”ye karşı görev ve sorumlulukları öncelikle politik önderliğin alanına girer, ama örgütçü bütün bunlarla dolaysız biçimde uğraşır. Çünkü örgütlendirme çalışmasının konusu “kitle” olduğu içindir ki, örgütçünün de temel ilgi alanıdır.

“Kitlelere hücum” direktifinde, örgütçünün “hücum”una konu olan burada tarif edilen, tanımlanıp çözümlenen “kitle”dir.

Ajitatörün hücumuna konu olan “kitle” ise en geniş ve en tam anlamıyla işçi sınıfı ve emekçilerdir.

Ajitasyon Çalışması Kitle Bağıntısı

Politik çalışmanın iradi olabilmesi için kitle gerçeği ile ajitasyon çalışmasının bağıntısının öncünün kafasında aydınlık olması gerekir. Propaganda, ajitasyon ve örgütlenme, pratik çalışmanın üç temel veya başlıca biçimidir. Propaganda çalışmasının aydınlatıcı, ufuk açıcı nitelik ve rolüne rağmen, pratik çalışmanın bütününde sürükleyici, motor rolünü ajitasyon oynar.

Propaganda, belli bir konunun bütün iç bağıntılarının ve keza bütün diğer şeylerle bağıntılarının sistematik tarzda açıklanmasını kapsar. Bu nedenledir ki, onun asıl rolü aydınlatmadır. Kitlelerin en yalın, en çarpıcı biçimde aydınlatılması kadar propaganda nispeten az sayıda, belli bir bilgi birikimi olanların bilgilendirilmesine hizmet eder.

Ajitasyon ise işçi sınıfı ve emekçilerin, ezilenlerin en geniş kesimlerine hitap eder. Belli bir konuda gerçeklerin kısa ve çarpıcı biçimde açıklanmasıdır. Herkes için anlaşılır olmalıdır. İşçi sınıfı ve emekçilerin, ezilenlerin ileri kesimlerini olduğu gibi en geri kesimlerini de uyarmanın, harekete geçmeye kışkırtmanın başlıca aracıdır ajitasyon.

Demek ki, politik öncü ile işçi sınıfı ve emekçileri buluşturan, birleştiren bağ propaganda-ajitasyon çalışmasıdır. Suçluyu -faşizmi, kapitalizmi, emperyalizmi- suç üstü yakalama yakla-

şımı ile zulmün, haksızlığın, baskı ve sömürünün en çarpıcı örneklerinin işçi sınıfı ve emekçilerin, ezilenlerin en geniş kesimlerine açıklanması ve teşhirini bir politik kampanya biçiminde yürütmeyi örgütlemeksizin işçi ve emekçilerle buluşabileceğini sananlar fena halde yanıltılmadılar. Onun da ötesinde kendiliğindencilige saplanmışlar demektir.

Devrimci irade kendini öncünün işçi sınıfı ve emekçilere, ezilenlere “gitmesi”nde göstermelidir. “Gitmek” ise her şeyden önce kitle ajitasyonunu çalışmasının örgütlenmesidir.

Ajitasyon ateş yakmaya benzer. Çakmak taşlarının yüksek derecede sürtünmesi ile kol enerjisi kavı tutuşturan kıvılcıma dönüşür.

Ajitasyonun tutuşturduğu ateş, işçi sınıfı ve emekçilerin saflarında uyanış, birleşme ve mücadeleye eğilimi olarak “kitle”ye dönüşür, “kitle” de somutlaşır. Ajitasyon öncünün eylem haliyse “ateş” ezilenlerin harekete geçiş durumudur. O halde ajitasyon tetiğe uzanan parmak, kavı tutuşturan kükürt, potansiyel olanın açığa çıkarılması, durgun olanın eyleme sevk edilmesidir. Bu, uyanışın yalnız ve yalnız öncünün ajitasyon çalışmasıyla gerçekleşeceği anlamına gelmez, bizzat içerisinde yaşadıkları koşullar, nesnellüğün dayatması da işçi ve emekçileri kendiliğinden uyanma ve bilinçlenmeye, birleşme ve mücadeleye “zorlar”, koşullar.

Ajitasyon denildiğinde ilk akla gelen gerçeklerin sözlü ya da yazılı çarpıcı tarzda açıklanmasıdır. Doğrudur da bu. Fakat birçok durumda devrimci eylemin çok güçlü uyandırıcı, bilinçlendirici harekete geçmeye yöreklendirici etki yaptığının da unutulmaması gerekir. Böyle durumlarda gerçekleri çarpıcı biçime açığa çıkartan devrimci eylem, gerçeklerin herkes için anlaşılır olmasını sağlar.

Ajitasyon işçi sınıfı ve emekçiler, ezilen on milyonlar arasından hem “kitleyi doğurur” (bir bakıma yaratır) hem de harekete geçirir.

Bütün bunlardan ulaşılabilecek temel sonuç şudur:

“Kitle çalışması”, her şeyden önce işçi sınıfı ve emekçi “kitle”nin ileri bölüklerinin propagandayla aydınlatılması ve işçi sınıfı ve emekçi milyonlar arasında ajitasyon çalışmasının sistematik tarzda yürütülmesine süreklilik, dolayısıyla da istikrar kazandırılması demektir. İşçi sınıfı ve emekçilerin tamamı, ajitasyon çalışmasının

örgütleyicisi olarak örgütçünün ufuk çizgisi içerisinde.

Politika ile örgütün; ajitasyon ile örgütlenme çalışmasının bağıntısını kavramamış bir örgütçü başarılı olamaz.

Kitlelerle İlişkileniş

Kitlelerle ilişki denince hemen ve doğrudan fiziki temas, bağ; kaç işçi ve emekçiyle “ilişki”, kaç sempatizan olduğu vb. anlaşılır. Tabii ki, kitle ile öncünün ilişkilenişinin böyle temel bir boyutu var. İlişkilenişin bu düzlemi örgütsel ve fiziki ilişki kapsamındadır. Asla önemsiz değildir.

Fakat öncünün “kitlelerle ilişkileniş”inde asıl ve temel olan öncünün, kitlelerin bilinç ve örgütlenme eğilimini, mücadele istek ve kararlılığını, talep ve özlemlerini, sorunlarını anlama ve yanıtlama çabasında somutlaşan siyasi, “organik” ilişkidir. Öncü, kitlelerin nabız atışına hakim olmalıdır. Ancak, öncü ile emekçiler ve kitleler arasındaki bağın bu öncelikli siyasi ve organik niteliği anlaşılabilir. Öncünün, çalışmalarını bilinçli ve iradi tarzda yürütmesi ve yönetmesi sağlanabilir.

Öncünün işçi sınıfı ve emekçilerle ilişkilenmesi öncelikle politik bir sorun olarak kavranmazsa ajitasyon çalışmasının politik çalışmadaki yeri ve önemi de açığa çıkartılamaz. Bu nedenledir ki, öncüyle emekçiler ve kitleler arasındaki siyasi, organik ilişkiyi kurma rol ve yeteneğinin ajitasyon çalışmasına ait olduğunun altı kalınca çizilmelidir.

Keza, kitlelerle siyasi, organik ilişkilenişe yönelemeyen öncü, ajitasyon çalışmasının önemini ve önceliklerinin durmaksızın değişmesini de anlayamayacaktır. Kitle gerçeği, özlem ve talepleri değişim ve hareket halinde olduğu içindir ki, öncünün kitleyi anlama ve ilişkilenme çabası da donuk ve hareketsiz olamaz. Bilakis dinamik ve hareket halinde olmalıdır.

Demek ki kitlelerle ilişkilenişte öncü hem merkezi, hem yerel ve kesimsel politik önderlik çalışmasında dikkatini öncelikle emekçiler ve kitlelerle siyasi, organik ilişkilenişe kilitlemelidir.

Fiziki, örgütsel ilişkileniş ise siyasi organik ilişkilenişin devamı ve sonucudur.

Öncünün “kitle çalışması” pratik çalışmadır. Ajitasyon çalışması olarak en geniş anlamıyla

işçi sınıfı, emekçiler ve tüm ezilenler arasında yürütülür. Ajitasyon çalışmasında “kitlelere hücum” parolasının “hedef kitlesi” en geniş anlamıyla işçiler, emekçilerdir.

Örgütlenme ve eylem söz konusu olduğunda ise öncünün pratik çalışmasının hedefi “kitle”lerdir. Yukarıda açıklandığı gibi, işçi sınıfı ve emekçilerin saflarında açığa çıkan (ajitasyonun açığa çıkardığı) uyanış, aydınlanma, birleşme ve mücadele eğiliminde somutlaşır kitle. Öncünün pratik çalışması hem ajitasyon ve hem de örgütendirme çalışması olarak kitleye yönelir. Öncü siyasi olarak kitleyi kendi çizgisine yakınlaştırır, çeker. Örgütsel olarak ise hem kitle hareketi ve kitle örgütlenmesi biçiminde örgütler ve hem de kitle içinden kazandığı bireyleri parti organları biçiminde örgütler.

Günlük devrimci önderlik çalışmasının ana sorunu, bu uyanmakta olan bilinç ve örgütlenme; birleşme ve mücadele eğilimi ile öncünün bilinç, örgütlülük ve mücadele düzeyi arasında bağıntı kurmayı ve kitleyi bilinçli öncünün düzeyine çıkarmayı başarmaktır.

Yukarıda geliştirilen tanımdan çıkan sonuç: Kitle, özneleşmekte olan öznedir. Ve bu, bilinç ve örgütlülüğün, öznenin, bir düzeyidir.

Devrimci öncü ise öznenin bir başka düzeyidir.

Öncünün bilinci ile kitle bilinci, öznenin kategorik olarak bu iki ayrı ve farklı düzeyi arasındaki etkileşim son derecede önemlidir. Burada öncü belirleyici roller oynayabilir. Fakat tabii, kitle bilinç ve iradesini hiçe sayarak bunu başaramayacağı gibi, asla önder de olamaz. Kitlelerin bilinç ve örgütlülüğünün yönetimi, kitlelerin mücadele mevzilerine yerleştirilmesi devrimci strateji ve taktiğin kapsam ve etki alanındadır. Bu nedenledir ki, öncü, kitlelerin bilinç ve örgütlülüğünün gelişmesinde etkin ve hatta belirleyici roller oynar. Öncünün üzerine çalışacağı saha burasıdır. Ancak ne yazık ki, devrimci kadroların en az kafa yordukları sorunlardır bunlar.

Belirsiz, tanımsız, tarifsiz “kitle” kavramı, karşılığı belirsiz herkesin diline dolanmış bir sözcük olarak kitle ... öncünün çalışmalarını asla bilinçli, amaçlı ve iradi yapamaz. “İllegal” bir devrimci kendiliğindencilik üreticisi olur.

Kendiliğindenci, ekonomist vb. kitle kuyrukçusu önderlik ve mücadele tarzı kaçınılmaz olarak kendisini kitle kavramında ve öncünün kitle

karşısında görev ve sorumluluklarının tanımında gösterir. Kuyrukçu önderlik ve mücadele tarzının “kitle” kavramı ortalamanın uyanış ve öznelleşmeye geçiş durumunu, anlatmaz. Kuyrukçu kendiliğindenci önderlik ve mücadele anlayışının kitle kavramında tarif edilen emekçilerin, halkın ortalama düzeyidir.

Kitlelere tepeden bakan, kitlenin bilinç ve istemlerini, iradesini hiçe sayan, buyurgan, bürokratik önderlik anlayışının kitle kavramı da öncünün emrini bekleyen adeta bir “sürü kitle” tarifine çıkmaktadır.

Dönemin Kitle Mücadele Ve Örgüt Biçimleri

Burada örgüt sorunlarına bir ilk uyarıyla girmek yararlı görünüyor. Kitle örgütlenmesi ile öncünün örgütlenmesi iki ayrı örgütlenme düzey ve sorunudur. Bu ikisi arasındaki ayrımın muhakkak göz önünde tutulması gerekir. Sayısız kitle örgütü biçimlerini tanımak, öncünün ve tabi ki, herkesten önce örgütçülerin görevidir. Öncü, duruma göre envai çeşit örgüt biçimlerinden yararlanarak kitleyi örgütlemeye çalışırken aynı zamanda kendisini de örgütleyecektir. İki farklı düzeyin aynı süreçte içiçe, birlikte, paralel vb. yürütülmesi her iki düzeyin nitelikçe farklı olduğu, keza gereklerinin ve görevlerinin, kapsamlarının farklı olduğu gerçeğini ortadan kaldırmaz.

Mücadele ve örgüt biçimleri elbette öncelikle politik önderliğin alanına girerler. Marksizmin gereği odur ki, politik önderlik, her belirli dönemin mücadele ve örgüt biçimlerini bizzat kitle hareketinin analizinden çıkartır. Bu anlamda kitle hareketinden öğrenirler. Fakat bunlar öncünün mücadele ve örgüt biçimleri sorunlarında pasif, edilgen olduğu anlamına da gelmez. Öncü, örgüt ve mücadele biçimlerini ortaya çıktıkları ham halleriyle olduğu gibi alıp kullanmaz. Söz konusu örgüt ve mücadele biçimlerini, sosyalist eleştirinin konusu yaparak soylulaştırır, bu örgüt ve mücadele biçimlerini kendi amaçlarına bağlar, genelleştirir.

Örgütçünün ve örgütlendirme çalışmasının başarısının birinci temel koşulu, dönemin mücadele ve örgüt biçimlerinin anlaşılmasıdır. Bu, aynı zamanda dönemin kitle hareketinin anlaşılması demektir. Her belirli dönemin kitle hareketinin uyanışı aynı zamanda belli mücadele ve örgüt biçimlerine eğilimi de içerir. Örgütçü ancak

dönemin örgüt ve mücadele biçimlerini kavramışsa öncünün bunları ustalıkla biçimde kullanımını örgütleyebilir.

Emperyalist savaşa karşı mücadelenin gelişimi öğretici bir örnektir. Bu dönemin kitle hareketinin başat biçimleri, liman, havaalanı, üsler, konsolosluklar vb. önlerinde basın açıklaması vb. biçimlerde düzenlenen protesto gösterileri, izinli yürüyüş ve mitinglerdir.

Bu mücadele biçimlerini kimlerin nasıl düzenlediğine bakıldığında sendika, dernek, parti ya da platformlar biçimindeki örgütlerle karşılaşılır. Ama kitle hareketinin örgütlenmesinde örgüt biçimi olarak, emperyalist savaş karşıtı platformlar ve koordinasyonlar özel bir rol oynamaktadırlar.

“Devrimi örgütleme, devrimin önderi olarak partiyi örgütleme.” Bu devrimci iddialarına bağlı devrimci öncünün gelişim yasağıdır. Bu bakımdan şimdi ve daima temel sorunun kitle ajitasyonunun örgütlenmesi olduğu burada özellikle vurgulanmalıdır. Çünkü “kitlelerin en ileri kesimlerini olduğu gibi en geri kesimlerini de sarsıp uyandırarak harekete geçirecek” çalışma biçimi kitle ajitasyonudur.

Bugün genel olarak örgütçülerin ve özellikle de “uç beyi” örgütçülerin maalesef kavramadıkları temel sorundur bu. Tam da böyle olduğu içindir ki, örgütlenme sorunları ondan da önce politik sorunlardır. Hatta bu noktanın aşılına çalışılan politik duyarlılık zafiyetinin yansması olduğu da vurgulanabilir.

Örgüt Tanımı

Örgüt, eylem birliğidir.

Birden fazla insanın ortak çalışma, eylem birliği yaptığı her durum bir örgüttür. Burada, üretimi, siyasal, sosyal yaşamı vb. kapsayacak şekilde örgüt kavramının oldukça genel bir tanımı yapılmaktadır. Tanım, devlet, parti, ordu, sendika, vakıf, kooperatif, spor kulübü, şirket, fabrika örgütlerine olduğu kadar, ihtiyar heyeti, manga, komite, hücre vb., örgütlere de uygulanabilir. Her birinin eylem birliğinin kapsam ve içeriği değişiktir. Zaten bu örgütlerin ayrı ayrı her birinin örgüt olarak niteliğini belirleyen eylemlerinin muhtevasıdır.

Örgüt eylem birliğidir tanımı, her çeşit şematik yaklaşımın terk ve reddedilmesini gerektirir.

Yakın akrabalıkları şüphe götürmeyen formel, şematik ve kalıpcı yaklaşımlar, her şeyden önce ufkunu sınırlandırarak örgütçüyü takatsiz bırakırlar. Gerçeği ve yeniyi anlamasını önleyerek donuk ve yaşamdan kopuk hale getirir.

Örgüt eylem birliğidir tanımı, iki temel elemanı birleştirir. İlki “eylem” veya harekettir, ikincisi ise, işbirliği. O halde her çeşit örgütlenme çalışması hareketin iş’in tanımı, tarifi ile, daha tam söylemek gerekirse, işin analizi ile başlamalıdır. Örgüte göre “iş” değil iş’e göre örgüt. İş’in tanımında ve uygun parçalara bölünmesinde açıklık örgütçünün başarısının koşullarından birisidir. İş’i ne denli iyi tanımlarsa kuracağı örgüt de iş’e o denli uygun olacaktır.

Demek ki, örgüt kavramımız “hareket”sizliği dışlamaktadır. Eylem hareket demektir ve iş, hareketi kaçınılmaz kılmaktadır. Hareket ise işbirliğinde somutlaşmaktadır.

Tanımın ikinci temel elemanı ise “birleşik”, “ortak” çalışmadır. Belki de daha doğru bir tanımla “işbirliği”dir. İş’in yapılışında işbirliği olmadan örgütten söz edilemez. Demek ki, örgüt kavramı rekabete karşıdır. Tamamen ortadan kaldırılamazsa bile rekabeti değil, işbirliğini, birbirini tamamlayıcı uyumlu çalışmayı öngörür. Şöyle de söylenebilir, rekabet işbirliği tarafından sınırlandırılmış, işbirliğinin kapsamına göre olabilecek en alt düzeye indirilmiştir.

Görüldüğü gibi, örgüt kavramının çözümlenmesinde “iş”in merkezi önemi kesin biçimde öne çıkıyor. Kaldı ki “iş”, aynı zamanda kullanılacak yöntemler ve araçlar sorunlarının da belirleyici girişini oluşturur. İnsan unsurunu hareket halinde yani, dinamik biçimde birleştiren de “iş”tir.

Örgüt eylem birliğidir.

Eylem birliği ve demek ki örgüt, “kalıcı” -uzun ömürlü- olabileceği gibi, varlığı, yaşama zamanı belli görevlerin gerçekleştirilmesiyle sınırlı da olabilir. Eylem birliğinin kapsam ve genişliği, muhtevası örgütü belirler. Örgüt dar da geniş te olabilir. Örneğin üç kişinin bir araya gelip falan caddede afişleme yapmaları, ya da şu semtte emperyalist savaş karşıtı mücadeleyi örgütlemek üzere bir platform kurulması vb. örgütlerin doğal ömürleri yapacakları işle sınırlıdır. Örgüt, devrimci bir parti ise eğer, o iktidar mücadelesi yürüten “kalıcı” bir örgüt olacaktır. Fakat burada da kalıcılık, mutlak kalıcılık değil, uzun ömürlülüktür.

Örgüt kavramının genel kabul gören bir dar bir de geniş anlamı vardır.

Bir sendika örgütlenmesinde yönetim kurulu, disiplin kurulu vb. birimler dar anlamda örgütlerdir. Belli sayıda kişiden oluşan, görev ve sorumlulukları, hakları ve yetkileri belli “birim”lerdir. Fabrika komiteleri de dar anlamda örgüte bir başka örnektir. Komünist partilerde, “hücre”, “komite” gibi, organlar da dar anlamda örgüt kavramına denk düşerler.

Dar anlamda örgütlerin bileşimiyle bir örgütler sistemi oluşur, bu geniş anlamda örgüt kavramına denk düşen gerçekliktir. Devlet, sendika, parti, holding vb. örgütler, birer örgütler sistemidir. Fakat örneğin milli eğitim bakanlığı, ordu, polis ya da her hangi bir partinin il örgütü de bir örgütler sistemi olarak geniş anlamda örgüt kavramına tekabül eder.

“Örgütçü” de ajitatör kavramı gibi, partili mücadeleye ile bağlıdır. Parti çalışmasının örgütlenmesini “meslek” edinmiş devrimcidir, örgütçü. Daha önce işaret edildiği gibi, bu daima aynı zamanda kitle hareketinin örgütlenmesini de kapsar.

Örgütler kurmak ve işletmek “özel” işiyle uğraşan kadro, örgütçüdür.

İki Farklı Tipte Örgütçü

Burada incelemeye konu olan, partiyi ve parti faaliyetini örgütleyen elemanlar olarak örgütçülerdir. “İki farklı tipte örgütçü” ilk anda örgüt kavramının dar ve geniş anlamından çıkan bir ayırım gibi görünüyorsa da gerçekte yapılan işin içerik, kapsam ve nitelik düzeyinin farklılığıyla belirlenen bir ayırımdır söz konusu olan.

Politik partilerde ilkin, partiyi parti yapan örgütler sistemini kuran ve işleten, ikinci olarak da, partinin tam olarak kitlelerle temas noktasında bulunan, partiye yeni insanlar kazanan ve parti faaliyetinde örgütleyerek, parti faaliyetinin tabanını genişleten, büyüten eleman olarak, iki tipte örgütçü bulunur. Örgütlenme çalışmasının iki farklı düzeyi iki farklı tipte örgütçü yaratır.

Her iki düzeyde örgütçünün başarısı en başta işini kavrayışı ile ama aynı zamanda kendi rolünü, örgütçü olarak kendini kavrayışıyla bağıntılıdır. Bunlar esasen genelde kadroların başarılı olabilmemesinin koşulları içerisindedir.

Her iki durumda örgütlenen insan unsuru farklıdır. Keza insan unsurunu işbirliği içinde birleştiren işin içerik ve kapsamı vb. de farklıdır.

Örneğin politik parti çalışmasında örgütler sistemini kuran ve işleten örgütçüler için örgütlenme çalışmasının insan unsuru olarak konusu parti program ve çizgisini bilen, az çok politik çalışma deneyimi olan partili/partizan yetişkin insanlardır. Bu düzeyde örgütçü, insan unsurunu örgütlerken onun partili şekillenişini geliştirmek, “tamamlamak” gibi bir görev ve sorumluluğu “doğal” olarak taşır.

Oysa söz uygunsu bir “uç beyi” konumundaki örgütçü ise adeta bir fetihçidir. “Uç beyi” örgütçü, işçi sınıfı ve emekçilere hücum eden parti faaliyetinin manyetik etkisini arkalayarak dolaysız biçimde temasa/ilişkiye geçtiği kitleden bireyleri “koparıp” alacak ya da koparılp alınmış insanları parti faaliyeti için örgütleyecektir. Kitleden bireyi parti ortamına, partinin manyetik alanına veya ideolojik/politik anaforuna çekerek kendini partiden hissetmesini sağlamak, bu düzeyde örgütçünün özel yeteneği olmalıdır. Bu düzeyde örgütçü güçlü bir ajitator ve cüretkar eylem insanıdır.

İnsan Tanıma Ve Dönüştürme

“İnsan”, her iki düzeyde örgütçünün temel uğraş alanıdır. Ve “insan sarrafı”dır örgütçü. “İnsan” tanıma, anlama, insanların bilinmeyen ya da tanınmayan güçlerini, yeteneklerini açığa çıkartma, insanı dönüştürme, “yeniden şekillendirme”, insan eğitime / yetiştirme yeteneği vb. mesleklerinde başarılı olabilmek için her iki tipte örgütçünün özellik ve nitelikleri arasındadır. Keza dinleme, anlama, tartışma ve diyalog yeteneği ve inandırma gücü de bunlara eklenmelidir.

Diğer bir ifadeyle de tüm bunlar ve benzer alanlar, envai çeşit örgüt biçimlerini incelemek gibi, örgütçünün kendini geliştirmeyi özel görev bilecekleri “mesleki eğitim” konu ve alanlardır.

“Yeni insan”ı kazanma, “yaratma” büyük mücadelemiz, hiç kuşkusuz örgütçülerimize büyük ideolojik görev ve sorumluluklar yüklüyor. Devrimci mücadeleye atılanların partili mücadelede ideolojik dönüşümü, yeni insanlar olarak şekillendirilmeleri sözkonusu olduğunda onlarla dolaysız ilişki içerisindeki örgütçülerimizin gerek örnek oluşturma, bilinç taşıma ve eğitim yolundan olsun, ama aynı zamanda gerekse de

devrimci eleştiri silahının etkin tarzda konuşulmasına dayalı ideolojik mücadele yoluyla dönüştürmede olsun büyük ve belirleyici görev ve sorumlulukları vardır.

Örgütçünün Altın Kuralı

Kuşkusuz başarılı bir örgütçü, “elindeki” tüm insan unsurunu değerlendirendir, en iyi değerlendirendir.

“Eldeki” tüm insan unsurunu değerlendirme bakış ve yönelimine sahip olmak ve tüm insan unsurunu değerlendirmek, gerçekten son derece değerli bir meziyet ve yetenektir. Çünkü “tüm insan unsurunu” değerlendirmek de bir niteliktir. “En iyi” değerlendirmek adına pek çok değerli insan en iyi değerlendirilemediği için, hiç değerlendirilemeyerek, adeta bir kenarda kalmaya ve çürümeye terkedilebilir.

Başarılı örgütçü, eldeki insan unsurunun bir şekilde değerlendirilmesi yaklaşımını kaybetmeksizin, daima en iyi değerlendirme yaklaşımını pratikleştirmeye çalışır.

Herkesi bir şekilde değerlendirmenin temel koşulu, herkese yapabileceği bir iş’in verilmesidir. Bunun özellikle “yeni başlayanlar için” oldukça zor olduğu açıktır. Burada örgütçüye, iç yapılarının bütünlüğünü parçalamaksızın işlerin / görevlerin mümkün olduğunca küçük parçalara bölünmesi ilkesi yol göstermelidir. İşler öyle bölünmelidir ki, her parça yine de anlamlı bir bütün oluştursun, anlamlı kalsın. Böylece işler kolaylaştırılmış ve yeni başlayanlar dahil, herhangi bir özel eğitimi olmayan herkesin yapabileceği parçalara ayrılmış olur.

Örgütçünün altın kuralı, herkese yapabileceği bir iş vermektir. Herkesin örgütlenmesi demektir bu. Herkesi örgütleyen örgütçü başarılı bir örgütçüdür.

“En iyi değerlendirme”, insan unsurunun en gerekli olduğu ve en fazla verimli olacağı, yeteneklerine uygun alanda/işte çalışmasıdır.

Eldeki insan unsurunun gelişmesinin, ilerlemesinin kanallarını açmak, yollarını döşemek, insan eğitimini örgütlemek ve bir eğitmen olarak da rolünü oynamak sorumluluğu vardır.

Örgütçü Titizliği

Bundan, yalnızca parti çalışmasında her hangi bir işin en ince ayrıntılarına kadar düşünülüp,

ineden inceye planlanmış ve örgütlenmiş olmasını değil, aynı zamanda örgütçünün planlamaya uygun dakik hareketini de anlıyoruz.

Yol gösterme, yardım, eğitime çabası, paylaşım, sorunlarına çözüm bulma vb. ama hep tam zamanında “yetiştirilmesi”ni sağlayan işlek refleks, “insan unsuruna” ilişkin her şeye hakimiyet ve insana verilen özel değerler örgütçünün kadrolarla ilişkilenebilir tarzının her zeresinde kendini göstermesini de kapsar örgütçü titizliği.

Bütün bunlar örgütçü titizliği dediğimiz zeka ve zarafeti anlatır.

Örgütçünün bu niteliği çevresine özgüven, bağlılık ve başarıya azmi yayan enerji ve ışık kaynağıdır.

Eylem Örgütlenme

Kitle mücadelesinin örgütleyicisi olarak örgütçüler.

Kitle mücadelesinin örgütlenmesi, eylem örgütlenmesi kendi başına salt örgütsel bir sorun, bir teknik sorun gibi ele alınamaz. Bu ilkin politik bir sorundur ve kitle ajitasyonu çalışmasının örgütlenmesi olarak kendini ortaya koyar. Eylem araba ise kitle ajitasyonu arabayı çeken atıdır. Arabanın yürümesi için atı arabanın önüne bağlamaktır örgütçünün işi. Her somut durumda yürütülecek ajitasyon çalışmasının alanının çapı / genişliği ve yoğunluğu, ajitasyon çalışmasında kullanılacak araçların seçimi ve keza seçilen araçların örgütlenmesinde somutlaşır. Ajitasyonun örgütlenme çapı, ajitasyon ve eylem konu olan sorunun nesnel olarak parçası olan herkesi uyarmak isteyeceğinden, sorunun nesnel olarak parçası olan her işçi ve emekçiye, her ezilene ulaşmak eğiliminde olacaktır. Ajitasyon çalışmasının örgütlenmesinde tüm imkanlar bu bakış açısından son sınırına kadar zorlanarak, değerlendirilir. Bu eylem hazırlığının politik boyutudur.

O somut durumda hangi mücadele biçiminin kullanılacağına saptanması da politik bir sorundur. Yukarıda dönemin mücadele ve örgüt biçimlerinin kavranmasının önemine dikkat çekilmişti. Burada şunu ayrıca vurgulamalıyız ki, örgütçü, örgütçü gözüyle mücadele biçimlerine nüfuz etmelidir.

Eylem veya mücadele biçimi, söz konusu olan kitlelerin harekete geçirilmesi olduğuna göre, kitle gerçeğini devrimci tarzda hesaba katmalı-

dır. Devrimci tarz ile hem kitle kuyrukçuluğu ve hem de kendini kitlelerin yerine koyan kitlelerden kopukluk eğilimiyle araya kalın bir sınır çekilmesinin gereğini vurgulamak istiyoruz. Büyük emekçi yığınlar, sınıf bilincini kitle mücadelesi okulunda edinirler. İşte bu asla unutulmamalıdır. Emekçileri harekete geçiren her mücadele biçimi değerlidir. Önemli her bir somut durumda hangi mücadele biçimi en iyi sonucun elde edilebileceğinin doğru tercih edilebilmesidir. Pratikleştirilmek istenen mücadele biçimi yalnızca kitleler bakımından o gün için, o çarpışma için anlaşılır ve uygulanabilir olmamalı, aynı zamanda hem kitleleri ilerletici, geliştirici olmalı ve hem de sınıf düşmanı üzerinde istenen baskı ve etkiyi sağlayabilmelidir.

Bir gecenin... Bir mitingin... Bir semt şenliğinin örgütlenmesi... Savaşa karşı mitingler.. 1 Mayıs vb... Bir dizi mücadele biçiminin kullanıldığı kampanya örgütlenmeleri... Bir genel grev genel direnişin örgütlenmesi, bir kent ayaklanmasının örgütlenmesi... Bunlar ve diğerleri, barışçı ya da barışçı olmayan; yasal ya da yasal olmayan biçimlerde eylem örgütlenmeleri için her örgütçünün kendini eğitmek gibi, dolayısıyla da tüm mücadele biçimlerini tanımak, öğrenmek ve incelemek gibi ihmal edilmez bir temel görevi vardır.

Örgütçü bir eylem örgütlenmesi söz konusu olduğunda, öngörüldüğü an'dan son noktanın konduğu an'a kadar, bir bütünü düşüncede ve hareket planı düzeyinde bütün yönleriyle görebilmeli, her iş için uygun elemanları harekete geçirmelidir. Örgütçü titizliği, bu, gerçekten her şeyi en ince ayrıntısına değin öngörülmesi, hesaplanması ve planlanması demektir. Öyle ki örgütçünün iradesinin nüfuz etmediği en küçük bir sorun en küçük bir nokta kalmamalıdır... Dostlarda hayranlık yaratan ve düşmanlara parmak ısırtan şaşkınlığa yol açan mükemmel planlar, ancak bu “titizlik”in ürünü olabilir.

Eylem örgütlenmesini üç aşama biçiminde ele almak gerekir. Hazırlık, eylem anı, eylem sonrası. Eylemin iyi örgütlenmesi için hazırlığın iyi olması gerekir. Eylem sonrası eylem değerlendirilip olumluluk ve olumsuzluklar tespit edilmezse bir dahaki eylemde aynı “aksilikler” yeniden, yeniden ortaya çıkar.

Tam da burada eylem örgütlenme sürecinde örgütlemenin bir unsuru olarak denetim faaliyetinden söz etmek gerekir. Verilen görevlerin

yerine getirilip getirilmediği zamanında denetlenmezse eylem süreci üzerinde hakimiyet kuramaz. İş rastlantıya bırakılmış olur.

Belki de vurgulamanın şimdi tam yeridir. Örgütlenme çalışmasına ilişkin gerçekler gösteriyor ki, örgütçü muhakkak karargah çalışması alışkanlığını edinmek ve bu çalışmanın tamamlayıcı bir parçası olarak planlama yeteneğini özel biçimde geliştirmek zorundadır. O “tam bir plancı” (planlamacı) olmalıdır.

“Kitle” Örgütü Kurma

Bilinen yasal biçimler altında emekçilerin ve kitlelerin örgütlenmesi,

Dayanışma sandığı... Sendika... Dernek... Spor kulübü... Vakıf... Şirket... Kültür-sanat merkezi... Kooperatif vb... Bunlar ve diğerleri, bütün örgüt biçimlerinden gerektiği durumlarda, uygun koşullar altında yararlanma bakış açısı, bunların her birisinin tanınmasını, yapı ve özelliklerinin incelenmesini gerektirir. Keza kullanılmasının düşünüldüğü her durumda her birinin yasal prosedürlerinin de özenle incelenmesi, hakim olunması gerekir. Örgütçü bu türden pek çok durumda uzman hukukçular veya deneyim sahibi insanlarla birlikte çalışmayı bilmelidir. Uzmanlarla çalışması gerektiği her durumda karar verirken uzman görüşüne değer vermelidir.

Yukarıda işaret ettiğimiz kitlesel örgütlenme biçimleri işçi sınıfı ve emekçilerin mücadelesinin bir devrimci yükseliş içerisinde olmadığı dönemde hazırlık çalışmasında değişik düzeyde roller oynayabilirler.

Fakat deneyimler gösteriyor ki, bir toplumsal kaynaşma dönemlerinde ya da ezilen sınıfların saflarında bir kaynaşma başladığında çok daha esnek, dinamik ve devrimci kitle örgütü biçimleri doğar. Örgütçünün devrimci deneyimler temelinde devrimcileşmekte olan ya da düpedüz devrimci dönemlerin örgüt biçimlerini tanıması ve incelemesi, deneyimlere hakim olması gerekir. Bu bakımdan komiteler, konseyler, sovyetler vb. örgüt biçimlerine burada dikkat çekilebilir. Bunlar yasallığını dolaysız biçimde kitle bilincinden ve kitle hareketinin gücünden alan burjuvazi ve sömürücü sınıflara karşı devrimci mücadelenin kitlesel örgüt biçimleridir.

Bunların yanı sıra bir başka durumu da ayrıca belirtmeliyiz. Günümüzde emperyalist savaşa karşı mücadelenin örgütlenmesinde (ve esasen

90’lı yıllar boyunca da) işçi ve emekçilerin, ezilenlerin mücadelesinde önemli roller oynayan platformlar biçimindeki örgütlenmeleri tam olarak her iki gruba da yerleştiremeyiz. Bu örgütlenmeler düzenin ve rejimin yasallığına ve meşruiyetine dayanmıyorlar. Bir üst örgüt biçimini almadıkları durumlarda yapıları bürokratik değil, esnek. Gücünü ve meşruiyetini kitlelerden alıyorlar. Ama devrim döneminin örgütleri de değildir.

Çok değişik biçimleriyle platform örgütlenmeleri, dönemin özellikle dikkat çekilmesi gereken örgütlenme biçimleridir. Kitle hareketinin gelişiminde anlamlı roller oynayabilmektedirler. Bu nedenledir ki, örgütçülerin başlı başına inceleme konusudurlar.

Tarihin tanıdığı bütün örgüt biçimlerini tanımak, incelemek bunlardan yararlanmanın olanaklarını aramak örgütçünün asli görevleri arasındadır. Kendilerini yetiştirme yönelim ve anlayış sınırlılığı Örgütçülerin eleştirilmesi gereken temel sorunlardan birisidir.

Olanakları Örgütlenme

"Olanak" kavramı ile özgürlük ve sosyalizm mücadelesinde, parti çalışmasında bir rol, işlev yerine getirebilecek her şeyi kastediyoruz. Program hedeflerini, parti strateji ve taktiğini derinliğine kavramış, partinin hangi yönde ve nasıl gelişebileceğini bilen, dönemin örgüt ve mücadele biçimlerine hakim bir örgütçü çalışmada en geniş anlamıyla her şeyin bir işe yarayacağını bilir. Örgütçü yalnızca insanları değil aynı zamanda olanakları "açığa çıkarır" örgütler. Kitlelerin gücü, aynı zamanda sahip oldukları sınırsız olanaklardadır. Ama bu olanaklar öncü tarafından örgütlenmedikleri sürece potansiyel olanaklar olarak bireysel tüketimin konusu olurlar.

Örgütçü olanakları tanır, tarar, arar, açığa çıkarır. Hangisinin hangi işte ve ne zaman kullanılacağını planlar.

Özellikle olanakların örgütlenmesi söz-konusu oldu mu örgütçüyü muhakkak, stratejik düşünüşün yansımaları olan, “uzağı gören gelecek görüşü” ve “bütünü gören merkezîyetçi yaklaşım” yönetmelidir.

Araçları Örgütlenme

Taş, sopa, sapan, tabanca, pankart, afiş, bildiri, gazete, megafon, basım ve çoğaltma aletleri vb.

tüm bunları araçlar olarak sayabiliriz. Yasal ya da yasadışı, açık ya da gizli örgütlenmesiyle de ilgili değiliz. Bunlar parti çalışmasının ya da faşizme, kapitalizme ve emperyalizme karşı mücadelenin araçlarıdır. Bunlar yapılarına ve oynayabilecekleri rollere göre mücadelenin belli anlarında ya da süregelen biçimde gerekebilirler. Örgütçü aynı zamanda hem parti çalışmasının rutin araçlarını ve hem de sınıf düşmanıya savaşımın o an için gerekli araçlarını örgütleyecektir. Bunları tanımak o an için görece önemlerini tayin etmek öncelikle politik önderliğin görevi olmakla birlikte, örgütçü de bunlarla en az politik önderlik kadar ilgilenir.

Son olarak, parti çalışmasının, işleyişinin ve yaşamının bazı temel unsurlarının örgütçüler bakımından özel önemini altını kalınca çizmeliyiz. Bunlar, denetim, disiplindir. Planlamayla birlikte denetim ve çalışma (iş) disiplini örgütçü titizliğine ruhunu verir. Rapor ise denetimin somut bir biçimi olduğu kadar, disiplini kuran zincirin halkalarından birisidir. Fakat aynı zamanda şunu da vurgulamalıyız ki, özellikle yazılı raporlar örgütçüleri deneyleri incelemeye zorlamak gibi bir üstünlüğe de sahiptir.

Örgütsel Gelişme Stratejileri

Politik mücadelenin ve tabii bütün bir devrimci çalışmanın tam merkezinde iktidar hedefi vardır. Politik mücadelenin diğer bütün büyük sorunları gibi iktidar sorunu da kuvvet kullanımıyla çözülebilir. Zaten politikanın bir kuvvet oyunu olduğu yolundaki genel kanı da buradan doğmuştur. Örgüt programın, politik düşüncelerin maddi güce dönüşmesi demektir. Bu eylem için de geçerlidir. Gerçekten iktidar mücadelesi yürüten devrimci öncü, kuvvetlerini büyütmeyi bir an olsun akıldan çıkartamaz. Politik önderlik, sayısız günlük politik hareketlerle gelişiminin kanallarını arar, zorlar, açar. Örgüt çalışması ile politik çalışmanın sonuçlarını örgütsel güce dönüştürerek bir sonraki sürecin, gelişen mücadelenin çıkış veya başlangıç noktası yapar.

Bütün bunlar, “örgütsel gelişim stratejileri” kavramının mantığını olduğu kadar, örgütsel gelişim stratejilerinin gerekliliğini de açıklamaktadır. Çalışmanın hangi yönde ve nasıl gelişeceğini öngörülmesi ve örgütsel gelişim stratejileri biçiminde somutlaştırılması, kesimsel, yerel ve merkezi yani parti çalışmasının ve keza önderlik çalışmasının bütün düzeylerinin görevleri ara-

sındadır. Partinin kendi gelişimine egemen olmasının, gelişimini yönetmesinin koşulları arasındadır bu.

Devrimci kendiliğindencilığe karşı yürütmekte olduğumuz savaşımın partinin örgütsel gelişimini de kapsadığı izah gerektirmeyen bir konudur.

Her alanda örgütsel gelişme stratejilerinin oluşturulması ve bunların örgütlenme çalışmalarını yönetmesi her düzeyde önderliklerin ve tabii örgütçülerimizin sorumluluğundadır. Burada kendimizi, örgütsel gelişme stratejilerinin oluşturulması için gerekli asgari koşullara değinmekle sınırlandıracağız.

Her düzeyde örgütsel gelişim stratejilerinin kılavuz ipi, partinin içerisinden geçmekte olduğu dönem için belirlediği temel görevdir. Bu marksist leninist literatürde kavranacak halka olarak da tanımlanır. İşaret edildiği gibi, kavranacak halka belirlemesi, bütün örgütsel gelişme stratejilerinin yönünü tayin eder. “Önder partiye geçiş”, bugün marksist leninist komünist partinin tüm çalışmalarının yönetici ilkesidir.

Örgüt bakımından ele alındığında önder partiye geçiş en genelde işçi sınıfı, tüm emekçiler ve ezilenlerin safları arasında parti çalışmasının örgütsel sürekliliğinin sağlanmasını gerektirir. Bu nedendir ki, örgütsel sürekliliğin güvencesi, bugün için oluşturulacak örgütsel gelişim stratejilerinin özel ilgi konusu olmalıdır.

Alanındaki -insan, araç-gereç, maddi, teknik vb.- tüm olanaklara hakim olması, her hangi bir parti kurumunun örgütsel gelişim stratejisi oluşturabilmesi için temel bir koşuldur. Eldeki kuvvetlerin güç ve imkanlarının en iyi değerlendirilmesi için uygun düzenlenişi de örgütsel gelişim stratejilerinin sorunları arasındadır.

Alanda -kent, kasaba, semt, fabrika, okul vb.- potansiyel devrimci imkanların analizine dayanarak geliştirilecek öngörü yönlendirici bir temel unsurdur. Bir örgütsel gelişim strateji -ki, politik çalışmanın örgütlenmesi onun motorudur- mantığı itibarıyla muhakkak ve kesin keskin kuvvetlerin açığa çıkartılması ve kazanılmasına dayanır. Büyümek, gelişmek, kuvvet biriktirmek ancak taze kuvvetlerin açığa çıkartılması ve kazanılması temeline dayanabilir.

Her örgütsel gelişme stratejisi için belirlenmiş öncelikler vardır veya diğer bir anlatımla önceliklerin belirlenmesi gerekir.

Bir örgütsel gelişim stratejisi, nicelik ve nitelik unsurlarıyla partinin örgütsel yapısını, örgütsel faaliyetlerini en kapsamlı biçimde hesaba katar. Üye sayısının artırılması hedefinden, partinin elindeki araçların şu yeni araçların kurulması ile çoğaltılmasına; partinin repertuarına katılması gereken şu veya bu mücadele biçimi ve çalışma yöntemlerinin kullanılmasının örgütlenmesinden, belirlenecek kitle örgütleri içinde parti çalışması yürütecek örgütlenmelerin inşasına; kadro eğitiminin örgütlenmesinden, teknik araçların çoğaltılmasına; parti faaliyetinin alt yapısının geliştirilmesinden, parti çalışmasının yeni alanlara yayılmasının kadro, maddi, teknik vb. koşullarının hazırlanmasına, örgüt çalışmasını en geniş görüş açısıyla gören ufuk çizgisinden ele alınırsa, partinin örgütsel gelişim stratejileri.

Örgütsel gelişme stratejilerinin muhakkak zaman kriteri ve hedef görevlere ilişkin zaman sınırlandırmaları olacaktır.

Son olarak en nihayetinde her örgütsel gelişim stratejisinin inşası çalışması aynı zamanda bir planlama çalışmasını kapsamaktadır. Bir planlama çalışması için gerekli olacak veriler ise yukarıdan beri anlatılanlarla hemen bütün çizgileriyle açığa çıkmış bulunuyor.

Bilgi Akışının Örgütlenmesi

Bilgi akışının örgütlenmesi, örgüte ve örgüt yönetimine hakimiyetin temel koşuludur. Aynı zamanda merkezîyetçiliğin temel unsurlarından birisidir. Çünkü merkezîyetçilik her şeyden önce bilgilerin merkezîleştirilmesi demektir. Parti çalışması ve parti örgütüne ilişkin tüm bilgilerin parti merkezine akışının örgütlenmesi örgüt çalışmasının temel bir alanıdır. Keza parti merkezînin direktiflerinin tüm partiye taşınması da buna dahildir. Örgütçü iki yönlü akan bir nehir gibi, bilgi akışını örgütlemekle yükümlüdür. Her kopukluğun, her aksaklığın sorumluluğu ona aittir.

Örgütçünün Eleştirisi

Örgütlenme sorunları öncelikle politik sorunlardır. Örgütçünün politik deneyim ve kavrayışı, politik ilgi ve refleksi, politik yetenekleri başarılı olmasının önkoşullarını oluşturduğu içindir ki, örgütçünün eleştirisi buradan başlamalıdır.

Bunu, kolektifin örgütçüleri yetiştirme tarzının eleştirisi tamamlamalıdır.

Ancak bunlardan sonra dolaysız biçimde örgüt çalışmasının başlıca sorunları üzerinden örgütçünün eleştirisi ilerletilmelidir.

Örgütçülerimiz politik bakımdan, kitle ajitasyonunun örgütlenmesi görevlerindeki durumları bakımından değerlendirilmelidirler. Parti çalışmasında ve kitlelerin harekete geçirilmesinde, kitle ajitasyonunu örgütlemenin önemini kavrayış ne durumdadır? Kitle ajitasyonunun örgütlenmesindeki yetersizlikler, kitlelerle buluşma ve önder partiye geçişin sorunları arasında değil midir?

İnsan sıkıntısı mı var? Yoksa örgütçülerin ufuk darlığı, ilkilliği ve amatörlüğü, düzeylerinin düşüklüğü gibi bir sorunumuz mu var? Örgütlülük oranının düşüklüğünün anlamı nedir? “İnsan fazlalığı”, değil mi? Örgütlülük oranının düşüklüğünün insan fazlalığı yani, örgütsüz, örgütlenmemiş insan sayısının yüksek olmasından başka bir anlamı var mıdır?

Örgütçülerimizin, örgüt ve örgütlenme sorunlarını özgün inceleme tarzından ne kadar söz edilebilir? Günün, dönemin örgütlenme sorunlarını inceleyen, örnek gösterebileceğimiz kaç çalışma var?

Örgütlenme konusunda teorik bilgilerin, devrimci deneyimlerin incelenmesi de önemlidir elbette. Ama burada gerçek örgüt ve örgütlenme sorunlarının incelenmesinin söz konusu yapıldığı unutulmamalıdır. Komünist basınımız devrimci saflarda emekçilere, kitlelere güvensizliğin devrimci eleştirisini haklı olarak ısrarla sürdürüyor. Bunun bir yansıması olan “insanlara güven eksikliği” ve “mükemmeliyetçilik” hastalığının örgütçülerimiz üzerindeki etkilerinin de sorgulanması, incelenmesi gerekir.

Kendilerini yetiştirme yönelim ve anlayış sınırlılığı, örgütçülerin eleştirilmesi gereken temel yönlerden birisidir bu.

Kendini tekrarı aşmanın, devrimci kendiliğindenciliğin örgütsel alandaki yansımalarının temizlenmesinin ve keza partinin kendi gelişimine egemen olması ve yönetmesinin gereği olarak örgütçülerimizin alanları için örgütsel gelişme stratejileri oluşturulması ve keza belli süreçlerde gözden geçirilerek yenilenmesi çalışmasıyla ne kadar ilgilendikleri de bir başka önemli değerlendirme konusu olmalıdır.

Emperyalist Küreselleşmenin Timsali Spekülatif Sermaye

Emperyalist küreselleşmenin timsali nedir? Bilgisayar mı? İletişim olanakları mı? Medyanın ulaştığı yaygınlık ve güç mü? Hayır. Tüm bunlar, kapitalist sermaye birikiminin ihtiyaçları için kullanıldığında, ortaya iğrenç bir toksik madde çıktı ki emperyalist küreselleşmenin timsali de odur: Spekülatif sermaye.

Sermaye hareketlerine tanınan serbesti derecesi, 1960'lardan, 1970'lerin sonlarına kadar 60 civarında seyrederken, 1970'lerin sonundan 1993'e kadar uzanan zaman diliminde tam bir sıçrama söz konusu. Emperyalist sermaye, uluslararası finansal kuramların (IMF gibi) zorlayıcı gücünü kullanarak para piyasalarını ve borsaları sermaye için serbestleştirdi. Dünyanın bir ucundan diğerine saniyelik sermaye transferlerini olanaklı hale getirdi. Bilgisayar ve iletişim teknolojisindeki "göz kamaştırıcı" ilerleme, sermayenin üzerinde hareket edeceği bu yeni zeminin teknolojik altyapısını oluşturdu. Yeni ve güçlü yelkenlilerin bulunması, Hindistan ve Latin Amerika yerlilerinin köleleştirilmesi ve bu kıtaların yağmalanmasına yol açmıştı. Buharlı makinelerin bulunması, bu kıtalardaki yerli zanaatın yok edilmesine ve Avrupa kapitalizmi için sanayi bitkisi yetiştiren köle plantasyonlarının sayısında bir patlamaya neden olmuştu. Bunlara oldukça benzer biçimde, bilgisayar teknolojisindeki gelişmeler ve internet ile telekomünikasyon ağlarının dünyayı sarması da, diğer

şeylerin yanı sıra, dünya yağma pazarının kurulmasına yol açtı.

Global Yağma Pazarı

Lenin emperyalizmi, "kapitalizmin özgün bir tarihsel aşaması" olarak tanımlar ve şöyle devam eder: "Bunun özgün niteliğinin üç yönü vardır: emperyalizm, (1) tekелci kapitalizmdir; (2) asalak, ya da çürüyen kapitalizmdir; (3) cançekişen kapitalizmdir. Serbest rekabetin tekел tarafından ayağının kaydırılması, emperyalizmin temel ekonomik özelliği, özüdür. Tekel kendini başlıca beş biçim altında ortaya koyar: (1) Karteller, sendikalar ve tröstler, üretimin yoğunlaşması, kapitalistlerin bu tekелci birliklerinin doğmasına yolaçacak bir düzeye ulaşmıştır; (2) büyük bankaların tekелci konumu, üç, dört ya da beş dev banka, Amerika, Fransa, Almanya'nın tüm ekonomik yaşamını denetim altına almaktadır; (3) hammadde kaynaklarının tröstler ve mali oligarşi tarafından ele geçirilmesi (mali sermaye, banka sermayesi ile tekелci sanayi sermayesinin kaynaşmasıdır); (4) dünyanın uluslararası karteller tarafından (ekonomik) bölüşümü başlamıştır. Daha bugünden, bütün dünya pazarına komuta eden ve bu pazarı kendi aralarında, savaş onu yeniden paylaştıncaya kadar, 'dostça' paylaşan böyle yüzden fazla uluslararası kartel vardır. Tekелci olmayan kapitalizm ortamındaki meta ihracından farklı olarak serma-

ye ihracı, oldukça ilginç bir olaydır ve dünyanın ekonomik ve toprağa değin siyasal bölüşümüne yakından bağlıdır; (5) dünyanın toprak bölüşümü (sömürgeler) tamamlanmıştır.”(1)

O halde bugünkü durumu nasıl tanımlayabiliriz? Eğer emperyalist küreselleşmeyi bugünün özgünlüğü olarak ifade edersek gerçeği dile getirmiş olur muyuz? Lenin’in yaptığı betimleme bugün geçerli değil mi? Olguları tek tek ele aldığımızda görürüz ki, Lenin’in özgünlük olarak belirttiği her şey bugün çok daha belirgin biçime bürünmüştür. Elbette bu bir şeyin değişmediği anlamına gelmez. Emperyalist küreselleşme bir olgudur ve onun özgünlüğü spekülative sermayenin artan etkinliğidir.

“Kapitalist sistemin belli başlı üç küreselleşme dalgasından söz edilebilir. Birincisi; sanayi devriminin hemen ardından meta ticareti yoluyla dünya pazarının oluşturulmasıdır. İkincisi; kapitalizmin tekelci aşamasında, 20. yüzyılın ilk çeyreğinde görülen ve esasen sermaye ihracı yoluyla dünya pazarının yeniden biçimlendirilmesidir... Emperyalist küreselleşmeye damgasını vuran, uluslararası tekellerin dünya ekonomisi üzerinde tam hakimiyeti, mali sermayenin üretimden koparak esasen spekülative ticarete kaymasıdır.”(2)

Emperyalist küreselleşmenin koçbaşı, mali piyasalar üzerindeki denetim ve sınırlandırmaların kaldırılması oldu. 1980’ler ve 90’lar, mali piyasalarda akıl almaz bir sıçramaya tanıklık etti.

Dünya aktif finans stokları, 1980’de 10 trilyon 706 milyar dolardan, 1992’de 35 trilyon 483 milyar dolara fırladı: Yani üç buçuk kat arttı. Bu 12 yıl içinde uluslararası tahviller stoku 7 kat, hisse senetleri stoku 3.7 kat arttı.(3) Yukarıdaki tablo da günlük borsa işlemlerinin artış hızını ve hacmini gösteriyor. (Tablo 1)

TABLO 1			
Yıl	Borsada günlük işlem (milyar \$)	Yıllık dünya ihracatı	Oranı (%)
1979	75	1546	4.8
1984	150	1800	8.3
1986	300	1998	15
1990	500	3429	14.5
1994	1200	4269	28.1

Kaynak: Eric Toussaint, Ya Paranı Ya Canımı, syf.

Borsalardaki bir günlük işlemin, ihracatın yıllık toplamının neredeyse üçte birine denk geldiği görülüyor. Döviz piyasalarındaki gelişmeyi de buna eklemek gerekir: “1980’lerin sonunda sadece 190 milyar ABD doları işlem hacmi olan dünya döviz piyasası işlemleri, günümüzde günlük 1.7 trilyon dolara ulaşmış bulunmaktadır. (...) (bu) döviz işlemi hacminin yüzde 80’i, bir hafta içinde, geldiği ulusal piyasayı terk etmekte.”(4)

Tahvil ve hisse senedi piyasalarının işlem hacminin toplam milli gelire oranı, ABD’de 1980’de yüzde 9’dan, 1990’da yüzde 93’e, 1995’te ise yüzde 164’e vardı. Almanya’da 1980’de yüzde 8’den 1990’da yüzde 85’e, Japonya’da ise aynı yıllarda yüzde 7’den yüzde 119’a vardı. İngiltere’de ise bu rakam, tüm akıl sınırlarını zorlayacak yüksekliktedir: 1985’te yüzde 386’dan, 1990’da yüzde 690’a!!(5) Böylece, asalaklık ve çürümenin tüm dünya ekonomisine görülmedik ölçüde nüfuz ettiği bir döneme girildi.

Büyük Soygun

Mali sermayenin yaptığı bu “küresel sıçrama”, yeni sömürge ve bağımlı ülkelerin alenen soyulmasıyla el ele gitti. 1990-1997 yılları arasında “gelişmekte olan ülkeler”, yabancı yatırımcıların haklarını koruyan ve yasal koşulları yabancı yatırım lehine düzenleyen 1035 adet çok taraflı yatırım anlaşması yaptılar.(6) 1990-’94 arasında bu ülkelerde 50 yeni borsa açıldı. İstanbul Menkul Kıymetler Borsası’nın da 1986’da açıldığını hatırlatalım.(7) Uluslararası mali sermaye bu ülkelere adeta “akın” etti. (Tablo 2)

Yeni sömürge ve bağımlı devletlere akan bu muazzam sermayenin içinde, borçların ve hisse senedi alım satımının yükselişi gerçekten “baş döndürücü”. Kuşkusuz bu tablo hep böyle sürmedi. 1997’de patlak veren Güneydoğu Asya krizi, mali sermayenin yeni sömürge pazarlarından nispi olarak geri çekilmesine yol açtı. Ancak mali sermaye hareketleri genel toplamda, artarak sürdü.

Bu veriler, sermaye ihracı içinde, para sermaye biçimindeki ihracın ulaştığı düzeyi açık biçimde gösteriyor. Tablo 2’de aktardığımız verilere göre, 1996 yılında, bağımlı ve yeni sömürge ülkelere toplam özel sermaye ihracının yüzde 33’ü borçlardan, yüzde 48.3’ü doğrudan yatırımdan, yüzde 18’i ise, hisse senedi ve portföy yatırımlarından oluşuyordu. BIS verileri, 1997’den 2001’e, bu oran içinde borçların görece azaldığını ve hisse senedi akışının görece arttığını gösteriyor.(8)

Tablo 2: “Gelişmekte olan ülkelere yönelik net sermaye akımı”(Milyar \$)							
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Toplam	98.3	116.3	143.9	208.1	206.2	243.1	281.6
Toplam Özel Akımlar	41.9	53.6	90.1	154.6	160.6	189.1	246.9
a) Borç	15.0	13.5	33.8	44.0	41.1	55.1	82.2
b) Doğrudan Yabancı Yatırım	23.7	32.9	45.3	65.6	86.9	101.5	119.0
c) Hisse Senedi	3.2	7.2	11	45.0	32.6	32.5	45.8
Resmi akımlar (Borçlar + yardımlar)	56.4	62.7	53.8	53.6	45.5	54	34.7

Kaynak: IMF verilerinden aktaran, İTO, Türkiye Ekonomisinde Sermaye Hareketleri, sf. 15

Yeni sömürelere borç, döviz ve hisse senedi biçiminde akan mali sermaye, büyük bir soygun gerçekleştirerek geri döndü. Bu ülkelerde üretilen toplam artı değer önemli bir kısmı, böylece uluslararası mali sermaye tarafından, herhangi bir üretken faaliyet gerçekleştirilmeden yutulmuş oldu. Tabii, aynı zamanda, bu borsalara tasarruflarını yatırmış olan küçük esnafın ve ücretlilerin paraları da bu soyguncular çetesi tarafından çaldı. Bu soygundan yeni sömürge işbirlikçi burjuvazilerinin zarar ettiğini söylemekse mümkün değil. Borsalarda toplanan büyük çapta para sermaye, onlara da vurgun ve zenginleşme olanağı sağladığı gibi, bizzat kendileri de ellerindeki para sermayeyi borsada ve döviz piyasasında spekülasyon yapmak için kullanıyorlar.

Sermaye Neden Spekülasyona Akıyor?

Eric Toussaint, “işletmelerin finanslaşması” kavramıyla yürüttüğü tartışmada, kapitalist dünyada şirket faaliyetlerinin sınırlı üretimden finansal yatırımlara kaymakta olduğunu ifade ediyor. Toussaint’in aktardığı verilere göre; 1982-1989 arasında Fransız işletmelerinin üretim faaliyetlerine yatırımları, yüzde 76’dan yüzde 47’ye düşüyor, finansal aktif yatırımları ise, yüzde 2.9’dan, yüzde 35’e yükseliyor. Fransa’da yerleşmiş şirketlerin Paris döviz piyasasında yaptıkları müdahaleler, Nisan 1989’da 45 milyar dolardan, Nisan 1992’de 107 milyar dolara, Nisan 1995’te ise, 143 milyar dolara çıkıyor.(9) Bu veriler, Fransa’ya ait olsalar da, aslında evrensel bir gerçeğe işaret ediyorlar. Sanayide üretilen artı değer giderek artan bir bölümü, borsa, döviz ve tahvil piyasalarına akıyor. Üretilen dev artı değer kitlesinin önemli bir kısmı, yeni yatırımlar olarak sanayi üretimine dönmek yerine spekülasyon alanına “kaçıyor”.

Engels yüz yıldan fazla bir zaman önce şöyle yazmıştı: “1865’te borsa, kapitalist sistem için-

de henüz ikincil bir öğeydi. (...) 1866 bunalımından beri, birikim git gide büyüyen bir hızla arttı ve böylece, hiçbir sanayi ülkesinde ve hele İngiltere’de, üretimdeki genişleme, birikime ayak uyduramadı. ... Ama bu birikim ile birlikte rantiyelerin (...) sayısı arttı. En sonu, parasermaye olarak başı boş dolaşan bu kitlenin yatırımını kolaşlaştırmak için, henüz kurulmamış bulunan yerlerde, yeni sınırlı sorumlu şirket türleri kuruldu. (...) Bunu, sanayi giderek hisse senetli girişimlere dönüştürülmesi izledi.”(10)

Bugün de, borsalardaki çılgınca genişlemenin arka planında, sermaye birikimindeki muazzam artışla, sanayinin vaat ettiği kâr oranları arasındaki çelişki yatıyor. Kapitalistler, “kâr için” sanayi üretimi yaptıklarından, ellerinde biriken sermayeyi ancak kârlı olduğu oranda sanayiye yatırıyorlar. Sanayinin vaat ettiği kar oranı düşerken, artan tekelleşmeyle birlikte sermaye birikimi hızlanınca, kapitalist sınıfın elinde bir sermaye fazlası oluşuyor. Bu “fazlalık”, sanayiden çok daha yüksek kâr oranları vaat eden asalak alanlara doğru hızla akıyor. Tekelleşmeyle birlikte tekelleşen kapitalistin yalnızca “kar” için değil azami kar amacıyla hareket ettiğini belirtelim.

Teknolojik gelişme, kapitalist koşullar altında, sanayideki kâr oranlarının düşmesine neden oluyor. Okur, bunu ilk başta şaşkıncı bulabilir. Çünkü görünen, tam tersidir: Fabrikalardaki makineler teknik bakımdan iyileştikçe, daha fazla kâr elde edilir. Ancak bu kârın, yatırılan toplam sermayeye oranı, pek de hissedilmeyen bir biçimde, düşme eğilimi içindedir. Bunun nedeni aslında basittir: Teknolojik gelişme, aynı işin daha az emek gücü kullanılarak yapılmasını sağladığı için, fabrikalarda makineler yenilenece, ilk iş, işçi sayısını azaltmak olur. Bu, işçilere ödenen toplam ücretleri azalttığı için, kapitalistlerin en büyük arzudur da aynı za-

manda. Ancak, artideğerin kaynağı, canlı insan emeğidir. Makineler ve hammaddeler, yeni bir değer yaratmazlar. Sadece kendi değerlerini ürüne aktarırlar. Ortaya çıkan üründen, makinelerin aşınma payı, hammaddelere yatırılan para ve ücretler çıkarıldığında, geriye kalan değer, bizzat canlı emeğin yarattığı, ancak ona ödenmemiş emektir. İşçi sayısı azaltıldığında, ürünün içindeki ödenmemiş emek kısmı da azaltılmış olur. Toplam sermaye içinde canlı emeğin payı azaltılıp, makine ve hammaddelerin payı artırılınca, artı değer toplam sermayeye oranı da azaltılmış olur. Diğer yandan, teknolojik gelişme, fabrikaların kurulması için gerekli asgari sermaye miktarını artırır. Kapitalist rekabet, işletmelerin son teknoloji temelinde yenilenmeye zorlar. Daha yeni teknoloji ise, makinelere daha büyük bir yatırım demektir. Yeni teknoloji, fabrikanın üretim hacmini ve ortaya çıkan toplam ürünü artırır. Böylece, bu ürünün bir parçası olarak, brüt artı değer de (toplam kar) artmış olur. Ancak, brüt artı değer, toplam sermayeye oranı (kar oranı) geçmişe nazaran düşer.

100 işçi çalıştıran bir fabrikanın, 50 milyar liralık toplam sermayeye sahip olduğunu varsayalım. Makinelerin değeri 30 milyar, hammadde harcaması 10 milyar ve ücretler 10 milyar olsun. (Hesabı basitleştirmek için, makinelerin bir üretim sürecinde tüketildiğini varsayıyoruz) Artıdeğer oranının %100 olduğunu (yani işçilerin kendi ücretleri kadar artı değer ürettiğini) varsayarsak, üretim sürecinin sonucunda, ortaya 60 milyar liralık bir ürün çıkar; ki bunun 30 milyarı makine değeri, 10 milyarı hammadde değeri, 10 milyarı ücretlere ödenen para ve 10 milyarı da artı değerdir. Brüt artı değer toplam sermayeye oranı (yani kar oranı) $10/50 = 1/5$ 'tir. Yani, yüzde 20.

Aynı fabrikanın, teknoloji yenilemesi sonucunda 50 işçiyi attığını düşünelim. Yeni alınan makinelerin değeri, 60 milyardır. Yeni makinelerin üretkenliği üçe katladığını varsayalım; sayıca üç kat daha fazla ürün üretileceği için, hammadde harcaması da 30 milyar lira olur. Ücretlere ödenen para da azalarak 5 milyara düşmüştür. Böylece toplam sermaye 95 milyar lira olur. Teknolojik yenilenme üretkenliği üçe katladığından, artı değer oranı da yüzde 300'e çıkar. Böylece, üretim sürecinin sonucunda, ortaya 110 milyar dolarlık bir ürün çıkar. Bu-

nun 60 milyarı makinelerin değeridir, 30 milyarı hammaddelerin değeridir, 5 milyarı ücretlere gider ve 15 milyarı da artıdeğerdir. Brüt artıdeğer artmıştır. Ancak brüt artıdeğerin toplam sermayeye oranı, bu kez $15/95 =$ Yüzde 15.7 olur.

Üretilen ürünün değeri, yüzde 83 oranında; üretilen brüt artıdeğer de yüzde 50 oranında büyümesine rağmen, kar oranı yüzde 20'den yüzde 15.7'e inebiliyor. Gerçekte, bu, kapitalist üretimin temel bir yasasıdır. Buna, kâr oranlarının düşme eğilimi yasası diyoruz. Sermayenin bileşiminde makinelerin (ve dolayısıyla hammaddelerin) payı emek gücünün aleyhine büyüdükçe, kâr oranı da düşer. Kapitalist rekabet ve kâr hırsı, kâr oranının düşmesine neden olur. Bu, kapitalizmin çözülmez bir çelişkisidir. 1974/75 dünya krizini takip eden yıllarda yaşanan bilimsel teknik atılım ve 1980'lerde ve 90'larda üretimin bilgisayar teknolojisi temelinde yenilenmesi, bu durumu kapitalistler açısından içinden çıkılmaz bir hale getirmiştir.

İşte sermayeyi, zorunlu olanın ötesinde sanayi yatırımı yapmaktan alıkoyan, bu yasadır. Sanayiye yatırılan her 1000 liralık birim sermayenin bu yıl 15 lira, gelecek yıl 13 lira, sonraki yıl 12 lira... kar getirdiğini varsayalım. Borsaya yatırılan aynı 1000 liralık birim sermaye, aynı oranda karı bir günde ele geçirme vaadi sunuyor!

Devlet tahvillerine yatırılan paralar, spekülasyon, hisse spekülasyonları, işte bu yüzden çok caziptir. Ve yine, aynı neden, toplumsal kaynakların giderek büyüyen bir kısmının asalak sektörlerin bataklığına doğru çekilmesine neden oluyor. Toplumsal kutuplaşma derinleştikçe, kaynakların daha büyük bir kısmı burjuva sınıfın elinde toplandıkça, asalak alanlar daha fazla şişiyor.

Spekülasyon, karanlık ve gizemli bir "rantiyeler" güruhunun eylemi değildir. Bizzat banka, ticaret ve sanayi şirketlerince yürütülen bir süreçtir. Bunu, İstanbul Sanayi Odası'nın yayımladığı "500 Büyük Sanayi Kuruluşu" raporlarında da görebiliriz. Bu 500 şirketin faaliyet dışı kârının (yani faizden, borsadan vb. kazanılan kârın), net bilanço kârına oranı, sanayi şirketlerinin asalaklaşma düzeyini de gösteren temel bir veridir: (Tablo 3)

Tablo 3: İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun faaliyet dışı kârlarının bilanço karına oranı

Yıl	Oran (%)
1982	15.3
1985	24.1
1986	30.8
1987	17.9
1988	25.3
1989	31.0
1990	33.3
1991	51.1
1992	38.9
1993	40.7
1994	54.6
1995	46.5
1996	52.9
1997	52.7
1998	87.7
1999	219.0

Aktaran, Erinç Yeldan, Küreselleşme Sürecinde Türkiye Ekonomisi, sf. 156.
1982 verisini ise, İktisat dergisi, sayı 378'de Fuat Ercan'ın yazısından aldık.

Bu oran, 1982'de, yüzde 15.3'ken, 1989'da 31 oldu ve bir daha hiç yüzde 30'larm altına düşmedi. Mali ve ekonomik krizlerin yaşandığı yıllarda (1991, 1994 ve 1998-99) sıçrama yaptı. Son olarak, 1998'de sanayi şirketlerinin finansal karları, sınaî kârlarının yüzde 87'sine, 1999'da ise, yüzde 219'una denk geliyordu. Bu son iki yıla ait oran, 1998 sonu ve 1999'u kapsayan kriz koşullarında sanayi kapitalistlerinin fabrikalarını çalıştırmadıklarına ve ellerindeki nakit parayı borsalarda vb. değerlendirerek kâr sağladıklarına işaret ediyor. Kuşkusuz, bu son iki veri, "kriz dönemi" verileridir ve tablodan da görülebileceği gibi, kriz koşulları geçtiğinde sınırlı bir düşüş yaşanacaktır. Ancak, şu temel gerçek değişmeyecektir: Sanayi sermayesi, kâr oranlarındaki düşüşü dengelemek için, giderek artan oranda spekülasyonlaşıyor. Almanya'da üretim alanında faaliyet gösteren işletmelerin 1994'teki kazançlarının yüzde 62'sinin değerli kağıtlardan kaynaklandığını da hatırlatalım(11) Belli başlı sanayi tekelleri, zaten hali hazırda, borsa fonlarını ve bankaları da kapsayan holding çatıları altında bulunuyorlar. Böylece sınaî üretimdeki büyüme, asalak alanlara akan kaynakları artıran bir rol oynuyor. Bu da, bazı akli evvel burjuvaların "rantiye değil, üretim ekonomisi", "borsa değil,

reel sektör" sloganları etrafındaki sahte çözüm reçetelerini çürütüyor.

1986'daki kuruluşundan bu yana İMKB'de borsa yatırımcısı olarak bulunan bir spekülâtörün anlattıkları, mekanizmanın nasıl işlediğine dair çarpıcı veriler sunuyor. Mehmet Görpe, "Borsanın Öbür Yüzü" adlı kitabında, borsada hisse senetleri işlem gören şirketlerin, çeşitli paravan isimler altında kendi hisselerini yeniden satın aldığını öne sürüyor. Böylece, spekülâtif oyun başlıyor. Ardından, şirket, aslında kendi hakimiyetinde olan çeşitli isimler altında, kendi senetlerini giderek yükselen bir fiyattan satıyor ve yine kendisi alıyor. Dışarıdan bakıldığında, bu hisseye yönelik ciddi bir talep olduğu ve fiyatının yükselme eğilimi içinde olduğu görülüyor. Böylece, hisseler, yüksek fiyatlarla, bu sefer başkalarına satılıyor. Ardından ise, kısa bir süre sonra, hisselerin büyük bölümü elinden çıktuktan sonra, hissenin sahibi olan şirket, bu kez fiyatları düşürmek için panik ortamı yaratıyor. Hissenin fiyatı hızla düşmeye başlıyor. Fiyat dibe vurduğunda ise, şirket, kendi hisselerini yeniden topluyor ve yeniden suni biçimde fiyat yükseltmeye başlıyor. Bunun adeta bir "devir daim" olarak sürgit böyle devam ettiğini vurgulayan Görpe, şunları söylüyor: "Her gün borsa bültenlerinde görülen işlem hacimleri bire on gibi oranlarda fiktiftir (kurmacadır, bn.) Arz ve talep de aynı oranda fiktiftir ve dolayısıyla oluşan bütün fiyatlar, bütün şirket değerleri de yapay olup, belki tesadüfler haricinde hiçbir tanesi gerçek değerleri göstermez." (sf. 43) Görpe, medyanın da, yaptığı çağrılarla bu çarkın bir parçası olduğunu öne sürüyor. Büyük gazetelerin "şimdi borsa zamanı" gibi manşetlerle halkı borsaya yatırım yapmaya çağırmasının ardından, genellikle borsada büyük bir düşüşün yaşandığına dikkat çekiyor. Görpe'ye göre, bu tür çağrılar, aslında büyük spekülâtörlerin ellerindeki kağıtları satmalarına yardımcı olmak işlevini taşıyor.

Borsa, üretilmiş değerlerin yeniden bölüşümü aracıdır. Borsaya giren parayla çıkan para, birbirine denktir. Yalnız, bu paranın yeniden dağıtılması söz konusudur. Borsa uzmanı Görpe'nin deyişiyle, "Borsalar, halkın çok büyük bölümünün paralarını kaybetmeleri ve bu paraları değişmez bir biçimde, az sayıdaki manipülâtörün kazanması esası üzerine kurulmuştur." Tıpkı, kumarhanede tek tek oyuncuların değil, son

tahlilde hep “kasa”nın kazanması gibi. Borsa, bir yandan küçük tasarruf sahiplerinin soyulmasının aracıdır. Böylece borsa, topluma yayılmış “ufak tasarruf” damlacıklarını hisse senetleriyle toplayarak mali sermayenin emrine verir. Atalarımızın deyişleriyle, “damlaya damlaya göl olur” ve küçük tasarrufların merkezileşmesiyle oluşan bu gölde yüzmeye ayrıcalığı, yalnızca finans baronlarına aittir. Ancak diğer yandan, bir de mali sermayenin kendi içindeki bölüşüm kavgası vardır ki, küçük tasarruf sahibini elbirliğiyle soyan bu haydutlar, şimdi birbirlerini soymak için savaşırlar. Sonuçta küçük esnafların ve bir kısım ücretlinin ufak tasarrufları ve burjuva sınıfın elindeki (para sermaye biçimindeki) artı değer belirlenir bir kısmı her gün borsalara akar ve yeniden bölüşülür.

Mali Oligarşi

“Her gün bir ülkeden bir diğer ülkeye geçen milyarlarca dolar sermayeyi işlettikleri için, finans piyasaları, dünya ekonomisinin hem jandarması, hem hakimi, hem de jürisi oldular. Bu da az endişe verici değildir, çünkü olaylar ve politikalar karşısında korkutucu ve açgözlü yaklaşımlar sergiliyorlar.” (Financial Times, 30 Eylül 1994)

Lenin, banka sermayesiyle tekelleri sanayi sermayesinin kaynaşmasını mali sermaye olarak niteliyor ve egemen sınıf içinde mali oligarşinin ön plana geçtiğinden bahsediyordu. Bugün de mali oligarşinin egemenliği, Financial Times’tan yaptığımız alıntıda görüldüğü gibi, hiç tartışmasız burjuva iktisatçıların dahi kabul edecekleri bir olgu olmaya devam ediyor.

Emperyalist mali oligarşinin Türkiye’deki eklenmesi olan işbirlikçi sermaye oligarşisinin basit bir incelemesi dahi bu konuda kimi fikirler edinmemizi sağlar. İMKB’de bulunan toplam portföyün yüzde 72’sini 10 kişi kontrol ediyor. 1999 itibarıyla TC devlet iç borcunun yüzde 85’i bankalara olan borçlardı. Bankaların merkezi yönetimden alacakları, 1990’dan 1999’a 4.8 misli artmıştır. Ki, bu bankaların tümü aynı zamanda borsa aracı kurumu sahibi ve borsada işlem gören bir dizi şirketin de ortağıdır. Bankalardaki hesap sahiplerinin yüzde 5’i, toplam mevduatın yüzde 70’ine sahip.

1997 verileriyle, dünyada 5500 hedge yatırım fonunun elinde 295 milyar dolar sermaye vardı. Bu fonların içinde 10-12 adedinin sermayesi 1

milyar dolardan fazlaydı. Birkaç tanesinin sermayesi ise 5-12 milyar dolardı. (George Soros’un Quantum Fonu bunlardan biridir).(12) Mali oligarşi, elinde tuttuğu bu sermaye gücüyle para birimleri ve borsalar üzerinde spekülasyon yapan ve milyarlarca dolarlık soygunların başını çeken bu fonları, dünyayı bir ahtapot gibi saran bir kaç büyük bankayı, petrol, silah, otomotiv vb. devasa tekelleri kontrol eden bir avuç sermayedardır. Bunların elindeki sermaye öylesine yoğunlaşmıştır ki, zenginlikleri 2 milyardan fazla insanın yıllık gelirinden, onlarca ülkenin yıllık GSMH’sinden daha büyüktür. Bu muazzam ölçekteki sermayenin bu denli az sermayedarın elinde birikmesi nedeniyledir ki, mali oligarşinin toplam sermaye üzerindeki hakimiyeti görülmedik boyutlara ulaşmıştır.

“Piyasalar Bağdat’ın düşüşünü satın aldı”... “Piyasalar tedirgin”... “Piyasalar tek parti hükümetine sevindi”... “Piyasalar hükümet krizine tepki verdi”... Burjuvazi, “piyasalar”ı kendi düşüncesi, iradesi ve arzuları olan özerk bir özne olarak sunuyor. Burjuva söylemde; yüz binlerce alıcı ve satıcının birbirinden habersiz eylemlerinin, “piyasalar” denilen toplamı oluşturduğu iddia edilir. Oysa gerçekte, küçük yatırımcının davranışları, her zaman bir avuç büyük sermayedar tarafından yönlendirilir. Borsalardaki düşüş veya dövizdeki yükseliş, mali oligarşi tarafından suni biçimde örgütlenebilir. Önceden haberdar olduğu için, mali oligarşi bu tür durumlardan yara almadan kurtulur, hatta servetini büyütür.

Borsalar ve döviz piyasaları üzerindeki belirleyici etki gücü, mali oligarşinin güç ve iktidar alanını büyütüştür. Para-sermayenin hareket serbestliğinin önündeki sınırlar yıkıldıkça, mali oligarşinin politik gücü de yeni bir düzeye ulaşıyor. Mali oligarşi, “akıntıya” karşı duran herhangi bir kapitalist ülke hükümetini şiddetli bir borsa düşüşüyle, döviz kurunun baş döndürücü bir yükselişle, kredi musluklarının kesilmesiyle vb. katı biçimde cezalandırabilir ve cezalandırmaktadır. IMF ve Dünya Bankası, mali oligarşinin elinde, kendi iktisadi, toplumsal ve mali programını tüm dünyaya uygulamak için kullandıkları keskin bir kılıçtan başka bir şey değildir.

Uluslararası mali oligarşi, mali piyasaların serbestleştirilmesi, özelleştirmeler, ücretlerin düşürülmesi, sosyal güvenliğin gasp edilmesi konularında birleşik bir görüntü sergiler. Ancak hiç-

bir biçimde, “çeşitli ülkelerden sermayenin birleşik organı” değildir. Her birisi kendi “ulus devlet”inin arkasına mevzilenmiş, rakip emperyalist sermayelerden oluşan bir bütündür mali oligarşi. Kavramdaki ortaklaştırma, her yerde finans sermayesinin ulaştığı yönetici gücü vurulamak içindir.

“Piyasalar” Ne İster?

Borsaların çeşitli gelişmelere verdikleri reaksiyon, kapitalizmin çürümüşlük düzeyini ele veriyor. Örneğin; “Renault yönetim kurulu başkanı, Şubat 1997’de Belçika’daki fabrikanın (burada yılda 100 binden fazla araç üretiliyor) kapanacağını açıkladığında, grubun Paris borsasındaki hisse senetlerinin değeri birden yüzde 11.7 arttı.”(13)

Le Monde’dan “Dow Jones endeksi 6000 puanı aştı” başlıklı bir haber: “Analistler 166 bin yeni iş sahasının yaratılacağını tahmin ederken, cuma günü, Eylül ayında ABD’de 40 bin yeni iş sahasının kapatıldığı açıklamasından sonra, operatörler derin bir oh çekti.” (09/09/96)

Le Monde’da Eric Leser’in yorumu: “6 Aralık günü, finans piyasaları için neredeyse bir kara cumaya dönüşecekti. Sonuç olarak, Wall Street’in direnişi ve açıklanan Kasım ayı işsizlik rakamlarının analistler tarafından tatminkar bulunması, felaketin büyümesini önledi.” (abç.) (08/12/96) “Tatminkar” bulunan rakamlar da: 1996 Kasımında ABD’de işsizliğin yüzde 5 oranında artması ve 175 bin olarak tahmin edilen yeni istihdamın 118 binle sınırlı kalması! Claude Serfati, bu durumu şöyle yorumluyor: “İşsizlik oranının düşmesi, günümüzde enflasyonun artacağına dair, dolayısıyla finansal aktiflerin kârının azalacağına dair bir ipucudur”(14) Bu meselenin bir yanısıdır. Ancak bizce daha da önemlisi, çeşitli bölümlerini kapatan, işçileri işten atan, üretimi parçalayan şirketlerin daha yüksek kar elde edeceği beklentisidir. Bunun yanı sıra, işsizlikteki genel artış, ücretleri ve çalışma koşullarını baskı altına alarak, kâr oranlarının düşme eğilimine aksi yönde etkide bulunuyor. Dolayısıyla, “piyasalar”, işsizlikteki artışı “satın alıyor”...

“Sonra sömürgeleştirme. Bugün bu, borsanın gerçek bir yardımcısıdır. Onun çıkarı için Avrupa’nın güçlü devletleri birkaç yıl önce Afrika’yı paylaştı, Fransa Tunus ve Tonkin’i ele geçirdi. Afrika, doğrudan doğruya şirketlere kiralandı

(Nijerya, Güney Afrika, Alman Güneybatı ve Alman Doğu Afrikası) ve Mozambik ile Natal’ı Sir Cecil Rhodes, borsa için ele geçirdi.”(Engels)(15) ABD’nin Irak saldırısı karşısında borsalarda oluşan eğilimler de bu görüşü doğruluyor. ABD-İngiliz yağmacı orduları Umm Kasr’da, Necefte, Nasiriye’de Irak halkının direniş barikatına çakılıp kaldığında, borsalar da “şok ve dehşet” yaşadılar. Savaşın uzaması oranında borsaların da gerileyeceği öngörülerini ortalığı kapladı. Ancak ne zaman ki çapulcu ordular Bağdat’a yaklaştı, borsalar canlanmaya başladı. “Piyasalar”, Bağdat’ın ele geçirilişinin önce beklentisini, sonra da kendisini “satın aldılar”. “Piyasalar”, Iraklı çocukların başına yağın her bombayla “umutlandı”, işgalcileri vuran her kurşunla “tedirgin oldu”. “Piyasalar”, Irak savaşının bir tarafıydı. Mali oligarşi, ABD-İngiliz işgal birliklerine “iliştirilmiş”ti, arkasına siperlendiği, kendi emrindeki bu karanlık ordularının zaferiyle kazanacağı yağlı ganimetin düşünüyordu. Irak savaşı, Engels’i bir kez daha doğruladı: Sömürgeleştirme, boranın gerçek bir yardımcısıdır.

ABD-İngiliz emperyalistlerinin Ortadoğu ham madde kaynakları üzerinde kuracakları tekel, bu ülkelere ait şirketlere yeni bir kapitalist vurgun sahası açacağı gibi, Irak petrolünün gelirlerinden akacak milyarlarca dolar da ABD-İngiliz bankalarını ve borsalarını dolduracaktır.

“Tanrının inayetini almak için hükümetler, Borsa’nın sunak taşı üzerinde sosyal sigorta sistemlerini kurban ediyorlar.”(16) Emekçilerin insanca bir yaşam sürmesini sağlayabilecek her kazanım, borsada negatif bir tepkiye neden olur. Tersine, sosyal güvenlik sistemlerinin özelleştirilmesi, büyük devlet işletmelerinin satılması, su, elektrik gibi hizmetlerin özel sektöre açılması gibi, sonuçta emekçi sınıfların büyük acılar çekmelerine yol açacak uygulamalar, borsaları coşturur. “Piyasalar üç şeyi duymak istemiyor: Özelleştirmelerde gecikme, hükümette anlaşmazlık, IMF’yle sorun”... (Üçlü koalisyon hükümeti döneminden bir gazete kupürü)

Spekülatif Sermayeye Karşı Sistem İçi Öneriler

“Mali oligarşinin müthiş egemenliğiyle ilgili korkunç gerçekler öylesine bellidir ki, bütün kapitalist ülkelerde, Amerika’da, Fransa’da, Almanya’da, burjuva anlayışla yazılmış, ama

gene de, bu mali oligarşinin -bayağı cinsten de olsa- doğruya oldukça yakın ve eleştirel bir tablosunu veren bir yazın türemiş bulunuyor.” (Lenin)(17) Emperyalist küreselleşmenin ve onun timsali olan spekülâtif sermayenin yarattığı tablo öylesine ürkünç ki, bugün de, emperyalist merkezler dahil dünyanın her köşesinden, mali ve iktisadi dünya sistemine itirazlar yükseliyor. 1945-1990 döneminde “sosyal devlet” paradigmasının yarattığı örtüler kalkmış durumda. DB eski başekonomisti Joseph Stiglitz’in bile, bu eleştirilenler korosuna katılması, önemli bir veridir. Ancak bu gürültülü eleştiri korosunun, söylemleri birbirini andıran sayısız tez ve analizinin arka planında çok farklı bakış açıları ve programlar yatıyor.

Fransa’da ortaya çıkan ve kısa sürede pek çok ülkeye yayılan ATTAC, spekülâtif sermayenin temsil ettiği asalaklığa reformcu çözüm önerileri getiren başlıca odak durumunda. Bu örgütün önerisi, iktisatçı Tobin’in 1970’lerde uluslararası döviz piyasası işlemleri için önerdiği vergiye dayanıyor.

“Tobin, daha 70’li yıllarda, başboş sermaye akışının ani yön değişiklikleriyle reel ekonomiyeye zarar verdiğini söylemişti. Bu nedenle, ‘aşırı derecede verimli uluslararası para piyasalarının mekanizmalarını biraz kum serpiştirerek yavaşlatmak ve bütün döviz işlemlerine yüzde birlik bir vergi uygulamak’ önerisinde bulunmuştu.

“Baktığımızda bu yüzde düşük gibi görünebilir, ancak etkileri radikal olurdu.” Çünkü, her işlemden alınacak yüzde 1’lik vergi, o işlemde el edilecek karın yüzde 1’lik kısmını ortadan kaldıracığı için, spekülâtif işlemlerde frenleyici bir rol oynayacaktır: “Bu vergi, elektronik spekülâtorler ordusunun irrasyonel sürü davranışlarını frenleyebilir ve reel ekonomik gelişmelere değil, sadece ruh hallerine dayanan büyük patlamaları engelleyebilir”.

Bu verginin sayesinde; “Uluslararası topluluk istikrarın yanı sıra, gelişmeye yönelik acil siyasi önlemlerde kullanabileceği değerli bir finans kaynağını elde etmiş olurdu. Parayla oynanan bahisler eski hacimlerinin yarısına düşse ... ve vergi miktarı uzmanların önerdiği gibi, sadece yüzde 0,25 bile olsa, her yıl, 284 milyar dolar toplanırdı. ... Bu rakam, BM Kalkınma Programı’nın hesaplarına göre, bütün dünyada yoksulluğun en vahim şekillerini ortadan kaldırmak için aşağı yukarı yeterli.”(18)

ATTAC, spekülâtif sermaye sorununu, toplumsal sistemden kopararak ele aldığı için, öneri oldukça “mantıklı” görünüyor. Eğer sorun, “spekülâtorler”den ibaret olsaydı, böyle bir vergi, sorunu çözebilirdi. Ancak gerçekte, sorun tastamam kapitalist sermaye birikiminde, kâr oranlarının düşmesi sonucunda ortaya çıkan tıkanma olduğu için, böyle bir vergi, egemen burjuvazi açısından, tamamen kabul edilemez olarak kalacaktır. Dünya sermayesi, burjuva devletlerin ellerinde toplanan vergi gelirlerinin bile sosyal güvenlik vb. aracılığıyla emekçi sınıflarına transfer edilmesini kabul edilmez buluyor. Bu kaynakları da gasp ederek sermaye birikiminin hizmetine sokmak için gözü dönmüş biçimde saldırıyor. ATTAC’ın yüzde 1’lik vergisini burjuva devletlerin kabul etmesi bundan dolayı düşünülemez. Bir biçimde kabul ettikleri durumda da, sermaye, spekülâtif vurgunlarını gerçekleştireceği başka kanallar ve araçlar bulacak, mutlaka bu yüzde 1’lik vergiyi bir biçimde atlatacaktır. Kapitalist sistemin kendisine dokunmadan, asalaklığı ortadan kaldıramazsınız.

Uluslararası mali sermayeden toplanacak vergiyle fakirlere yardım etme projesi ise, çok yaygın, ama aynı zamanda çok cılız bir öneridir. ATTAC’ın tüm projeleri gibi bu da, toplumsal sorunların “çözüm”üne değil, “hafifletilmesine” odaklanmıştır.

“Yoksulluğun en vahim şekillerini” ortadan kaldıracak bir hayırseverler kampanyası açıldığını varsayalım. Bunun gerçek toplumsal sonucu ne olur? Sistem tarafından sürekli genişleyen bir ölçekte yeniden üretilen yoksulluğun biriktirdiği muazzam öfke ve acının “buharının alınması”... ATTAC, bizde 2001 krizi döneminde emekçi mahallelerinde kurulan aş evlerinin oynadığı rolü, daha geniş çapta oynayacak bir uluslararası yardım organizasyonu öneriyor. Bu organizasyonu, mali sermayeden zorunlu vergi keserek kuramazsınız. Ancak, kimi hayırsever burjuvaların “fakirlere yardım” için kurduğu “sivil toplum kuruluşları”, böyle bir rolü oynayabilir. Hatta, emekçilerin de kendilerinden daha fakir durumda olanlarla dayanışması için böylesi sivil toplum kuruluşları kurmalarını teşvik edebilirsiniz. Zaten, IMF yapısal uyum programlarının uygulandığı tüm ülkelerde, “STK”ların sayısı çarpıcı biçimde artmıştır. AKP hükümetinin de bir yandan vahşi bir saldırı programı yürütürken, diğer yandan da STK’ları

geliştirmek için fonlar ayırmasının sebebi budur. “Fakirlere aş-ış”, “Fakir çocuklara eğitim yardımı”, “Kadınların el emeğini değerlendirme” vb. iddialarla kurulan tüm bu STK’ların işlevi ortaktır: Emperyalist küreselleşmenin yarattığı korkunç yıkımı törpülemek ve toplumsal öfkenin sisteme yönelmesini engellemek. “Sorunu”, yani yoksulluğu ortadan kaldırmak için ise, sermaye egemenliğinin ortadan kaldırılması gerekir.

Mustafa Sönmez, “Piyasalar” üzerine yazılarıyla, egemen neoliberal dogmaların sorgulanmasında rol oynayan bir iktisatçıdır. Ancak, somut verilere dayanan eleştirilerine karşın, ufku kapitalist düzeni aşmaz ve bunun sonucu olarak da, önerdiği alternatif son derece cılızdır. Şöyle diyor, Sönmez:

“ ‘Piyasa’ isimli azınlık gemi azıya almış. Vergi vermiyor, canı isteyince dışarı kaçıyor. Köhneleşmiş bir rantkeşlikte ısrar ediyor, üretimi aşındırıyor. İşsizlik, yoksulluk aldırmaıyıp köhne bir bencillik içinde hareket ediyor. Şimdi de savaş çığlıkları atıyor.

“Eleştirimiz ‘piyasa’ya değil, ‘olmayan piyasa’ya’dır. Biz diyoruz ki, adına ‘piyasalar’ dediğiniz, dövizin, faizin, hisse senedi fiyatının belirlendiği arenada çok sayıda alıcılar ve satıcılar yoktur. Sizin de kabul ettiğiniz gibi, bu piyasalar sığıdır ve kontrolü, bir avuç bankanın, rantiyenin elindedir. Onlar da zaten bu ülkede sanayiden medyaya, ticaretten hizmete her alanı kontrol eden ve sayıları çok fazla olmayan sermaye grupları ailelerdir.

(Çözüm önerisi): “Özellikle rant kazançlarını vergileyin. Yukarıdakiler servet obezi, onları zayıflama rejimine sokun, hem onlar sağlığa kavuşsun hem toplum rahatlasın, diyoruz.

Biz diyoruz ki, rant ekonomisine son verin, borçları yeniden yapılandırırsanız, faizleri düşürürsünüz; o zaman da yeniden üretim ve yatırım başlar. Ülkenin ihtiyacı da budur. Çünkü işsiz sayısı 4 milyona dayandı. Bunların yüzde 30’u eğitilmiş işsiz. Yatırımı, üretimi devletin yapması gerekmiyor, özel sektör yapsın, ama Tanrı aşkına yapsın!...

Çünkü devlet yapmasın, biz yapalım dediniz ama ülkeyi sanayisizleştirdiniz. Dışa tabii ki açık olalım. Dünya ile AB ile bütünleşelim. Ama sizin omurgasız, boynu bükük, teslimiyetçi duruşunuzla değil. Adam gibi bütünleşelim.

Başımız dik, onurlu bir üye olarak. Bu da mümkün. Ne ile mümkün? Rantçi değil, üretici bir ülke olmakla mümkün.”(19)

Sönmez’in çözüm önerileri, “üretim” in ideali-zasyonuna dayanıyor. Oysa, yakından bakıldığında görülür ki, bugünkü emperyalist kapitalist sistemde, sanayi üretimindeki her büyük atılım, spekülative sermayenin de misliyle büyümesine neden oluyor. Sınai üretimde fazla üretim krizi yaşandığı yıllarda burjuvaların, işletmelerini tatil edip tüm nakitleriyle soluğu borsada ve döviz büfelerinde aldıkları doğrudur. Ama eksiktir. Bizzat sanayinin yükseliş dönemlerinde de sanayi ve banka kapitalistleri, sürekli borsa-yla iç içedir. Marks’ın genişletilmiş yeniden üretim şemasında, artıdeğer büyük oranda (kişisel tüketim dışındaki kısmı) yeni sermaye birikimine dönüşerek, sanayi üretimini genişletir. Ancak, burada, yeni yatırımlar ve kişisel tüketim dışında kalan ve borsa, tahvil, döviz alanlarına akan “Üçüncü kol”un iyice kalınlaştığı görülüyor. Sanayi üretiminin genişleme dönemlerinde, sınai üretimdeki büyümeye ve yeni sanayi yatırımlarına paralel olarak, bu “üçüncü kol” da genişliyor, başka sermayelere ait artıdeğerden ve küçük tasarruflardan beslenerek geri dönüyor. Diğer yandan, bankaların “faiz” biçiminde artıdeğerden sızdırdıkları pay da sürekli büyüyor. Bizzat M. Sönmez’in aktardığı verilere göre, en büyük 500 sanayi şirketi, toplam satışlarının 1996’da yüzde 6’sını, 2001’de ise yüzde 8.1’ini faize yatırıyorlardı.(20) ABD şirketlerinin gayrisafi kârının 1979’da yüzde 24’ü, 1988’de ise yüzde 31’i faiz ödemelerine gidiyordu. Yine ABD’de şirketlerin toplam varlıklarının finansmanında borçların payı, 1980’lerin başında yüzde 37 iken, 1990’a geldiğinde yüzde 45’e yükselmişti. Teknolojik gelişme, üretim araçlarının fiyatlarını muazzam düzeylere çıkardığı için, kredi, kapitalist üretimin finansmanında vazgeçilmez bir araç oluyor. Dünya ticaretinin büyümesi, uluslararası ticareti finanse eden bankaları büyütüyor. Böylece, tam da “üretim”in büyümesinin, bugünkü koşullar altında finans sermayesinin misliyle büyümesinden başka bir sonuç veremeyeceğini de görmüş oluyoruz.

“Kapitalizmin çürümesi, son derece büyük bir rantiyeler, "kupon keserek" yaşayan kapitalistler tabakasının doğmasında kendini gösterir”(21)

Spekülative vurgunlar, bugün, kapitalist sistemde rastlantısal ve tekil olaylar değil, sermaye biri-

kimi sürecinin içsel bir unsuru haline gelmiştir. Spekülasyon, sanayideki düşük kâr oranların telafi edilmesi için vazgeçilmez bir araç olarak, üretimdeki büyümeye yapılandırılmıştır ve giderek üretimden bağımsızlaşmıştır. Bu yüzden M. Sönmez'in "rantçı ekonomi" ve "üretim ekonomisi" ayrımının gerçek yaşamda bir karşılığı yoktur. Sermaye birikim sürecinin, birbirine yapışık iki ögesinden birisini keyfi olarak diğerinden koparamazsınız.

Kapitalizme ait, onun ayrılmaz bir parçası olan kar oranlarının düşme eğilimi yasası, bir yandan borsaları böylesine şişiriyor, diğer yandan kapitalist rekabeti kızıştırarak reklam sektörünü büyütüyor, büyük tekellerin pazar kavgalarının askeri savaflara dönüşmesini koşullayarak, militarizme dev kaynakların akmasına neden oluyor, sanayi yatırımları "cazibesini" yitirdiği için, müzmin bir kitlesel işsizlik ortaya çıkıyor vb. Bu tablo, kapitalist üretim ilişkilerinin, üretici güçlerinin gelişmesinin önüne çektiği duvarı gün ışığına çıkarıyor. Üretim araçları ve bankalar, özel mülkiyet olarak kaldığı için, insanlığın toplumsal kaynakları da, bu özel şirketlerin elinde toplanmış durumda. Dolayısıyla bu kaynaklar, ancak "en kârlı" alanlara akıyor. Kuşkusuz, sanayi üretimi mutlak olarak büyüme gösteriyor. Ancak, burada vurgulamak istediğimiz, kapitalist özel mülkiyet ilişkilerinden dolayı, sürekli artan bir kaynağın, reklam, borsa, militarizm gibi alanları akışıdır. Bu durum, üretici güçlerin özgürce gelişimi için, "kâr getirmeleri" zorunluluğunun ortadan kalkmasını dayatıyor. Ancak, üretim araçlarının ve bankaların toplumsal mülkiyete geçirilmeleri durumunda, insanlık, bu asalaklık durumundan çıkabilir. Sermaye egemenliği, toplumsal durumla bağdaşmıyor: Asalaklaşmanın vardığı boyut, emekçilerin mahkum edildiği kölece yaşam koşulları, emperyalist savaşların yarattığı yıkım ve vahşet, mali ve ekonomik krizlerin yarattığı toplumsal yıkım, yeni sömürgelerin boynuna vurulan borç prangası bu gerçeği sürekli ortaya koyuyor. Spekülatif sermaye, diğer şeylerin yanı sıra, kapitalizmin üretici güçlere vurduğu pranganın da timsalidir. Bu pranga, ancak burjuva iktidarı devirecek bir devrimle kırılabilir. Toplumsal mülkiyet ilişkilerine ve işçi sınıfının iktidarına dayanan sosyalizm, bu asalaklaşmanın yegane alternati-

fidir. Üretici güçler de ancak sosyalist bir devrimle bu asalaklık cenderesinden sıyrılarak gerçek bir atılım yapabilir.

Dipnotlar

- 1- Lenin, Marks Engels Marksizm, sf. 241 Sol Yayınları
- 2- Hüseyin Yeter Politik Rapor, sf. 16
- 3- Eric Toussaint, Ya Paranı, Ya Canını, Yazın Yayıncılık, sf. 104
- 4- Erinç Yeldan, Küreselleşme Sürecinde Türkiye Ekonomisi, İletişim Yayınları, sf. 20
- 5- Ergin Yıldızoğlu, Globalleşme ve Kriz, Alan Yayıncılık, sf. 16 ve Keseden Bankaya, Tezgahtan Borsaya, Larry Allen, Kitap Yayınevi sf. 224
- 6- Keseden Bankaya, Tezgahtan Borsaya, Larry Allen, sf. 228
- 7- Ergin Yıldızoğlu, Globalleşme ve Kriz, Alan Yayınevi, sf. 52
- 8- 1997 Güneydoğu Asya krizinin bir etkisi. BIS Quarterly Review, Mart 2003, sf. 30
- 9- Age, sf 87.
- 10- Kapital, c.3, "Ekler", sf. 795
- 11- Politik Rapor, Derleyen: Hüseyin Yeter, Varyos Yayıncılık, sf. 14
- 12- Veriler: Mustafa Sönmez'in "Kim Yahu Bu Piyasalar" ve "Piyasaları Dövmeyelim de Sürünelim mi?" başlıklı makaleleri. (Makaleler www.ntvmsnbc.com'dan bulunabilir.) Hedge fonları: Global Finansal Sistem, Finansal Krizler ve Türkiye, Muhammet Akdiş, sf. 53. İç borç içinde bankaların payı: Erinç Yeldan, Küreselleşme Sürecinde Türkiye Ekonomisi, sf. 151. Bankaların aracı kurum ve hisseli şirket sahipliği: Mehmet Görpe, Borsanın Öbür Yüzü, sf. 58-59.
- 13- Eric Toussaint, age, sf 88
- 14- Piyasaların Dini'nden akt.: Toussaint, age, sf 99
- 15- Kapital, c. 3, sf. 795
- 16- Toussaint, age, sf. 93
- 17- Emperyalizm, Sol Yayınları, sf 53
- 18- ATTAC- Küreselleşmeyi Eleştirenler Ne istiyorlar, Christiane Greefe vd., Çitlenbik Yayınevi, sf. 65
- 19- Piyasaları Dövmeyelim de Sürünelim mi? ve Piyasaları Eleştirmek Dışa Kapanmak Mıdır? başlıklı makaleler, www.ntvmsnbc.com
- 20- Kriz ve Yoksullaşma, sf. 91. (2001'deki oranın kriz koşullarından dolayı şişkince olduğunu da not düşelim.)
- 21- Lenin, Marks Engels Marksizm sf. 242, Sol Yayınları

iki Ülke İki Deneyim

I. Başka Bir Dünyanın Mümkün Olduğunu Göstermek*

İtalya Taban Sendikaları Konfederasyonu COBAS, klasik sendikal örgütlenmelerin dışına çıkarak mücadeleye politik muhteviyat veriyor. Avrupa Solu'nun yeni yönelimlerinin de parçası olan COBAS'ı, Sözcü Bernocchi anlatıyor.

İtalya taban sendikaları konfederasyonu COBAS sözcüsü Piero Bernocchi 11-12 Ocak 2003 tarihli Die Junge Welt gazetesinde yapılan söyleşide Avrupa yeni sendikal deneyimler açısından umut verici gelişmelere işaret ediyor.

Tabandan Radikal Örgütlenme

*İtalya solu daha çok partinin tasfiyesine kadar İtalya Komünist Partisi'ne (İKP) yakın duran İtalya Genel İşçi Sendikaları Konfederasyonu (CGİL) ile ilişkilidi. Kendisini taban sendikası olarak tanımlayan COBAS'ın özelliği ne?

COBAS 1986 sonunda kuruldu. O zaman İtalya'da okullarda eğitim sisteminin özelleştirilmesi planına karşı mücadele başlamıştı. COBAS kısaltması önce sadece bu alanda çalışan emekçilerin örgütlü olduğu "okulların taban komitesi" anlamına geliyordu. Daha sonra arka arkaya diğer alan ve işkollarında da benzeri sendikal taban yapılanmaları oluştu ve sonuç olarak ulusal çapta bir konfederasyon kuruldu.

O zamandan beri COBAS sadece "comitati di

base" (taban komitesi) anlamına geliyor ve İtalyan lügatına radikal politik talepleri olan sendika taban gurubunun anlamdaşı olarak girdi.

Biz kendimizi kesinlikle, bilinen anlamda ücret mücadelesiyle sınırlayan bir sendika olarak görmüyoruz. COBAS'ın kuruluşundan beri açıklanan hedefi; klasik ekonomik, sendikal mücadeleyi ülkedeki diğer politik ve sosyal mücadelelerle birleştirmektir.

Okullardaki mücadelede örneğin sadece öğretmenleri örgütleyerek bir şeyler elde etmek imkansızdı.

Sorundan etkilenen herkesi örgütlemek ve siyasi bir mücadele yürütmek zorunluydu.

Günümüzde ücret ve iş güvencesi için verilen her mücadele, politik bir mücadeledir. İşyerlerindeki mücadeleyi büyük sosyal ve politik mücadelelerden ayıran bir örgüt başarısızlığa mahkumdur.

Bu nedenle COBAS özellikle de en çok dışlananları örgüte çekmeye çalışıyor. Örneğin işsizleri ya da klasik sendikalar tarafından temsil edilmeyen iş akdi olmadan çalışanları. Dahası, COBAS çalışma alanının da dışına çıkarak; maaşı kısıtlanmak istenen emeklileri, göçmenleri ve marjinalleştirilmişleri de örgütleyiyor. Ancak böyle- ce geniş bir sosyal direniş oluşabilir ve

tüzüğümüzde yer alan "kar mantığına dayanmayan" bir toplum mücadeleye kazanılabilir.

Mücadelede Yeni Yönelimler

*İtalya'da kapitalist küreselleşmeye karşı harekete büyük bir akış var. Bu hareketin etkisi altında, sizin talep ettiğiniz sosyal mücadele çoktan birleşmedi mi? Büyük sendika CGİL ilk defa Floransa'daki Avrupa Sosyal Forumu'na yoğun bir biçimde katıldı. Aynı zamanda şu anda Fiat işçilerinin mücadelesi geniş bir sosyal hareket tarafından destekleniyor. Yeni bir sol mu oluşuyor?

Farklı mücadeleler birleşiyor. Sol Katolik "Liliputt ağı", eski komünist kültür örgütü AR-Cl ya da ekolojiye ağırlık veren guruplar birlikte çalışıyorlar. Bu nedenle İtalya'da artık küreselleşmeyi eleştiren bir hareketten değil, tersine Hareketlerin Hareketi'nden söz ediliyor.

Belirleyici olan; farklı unsurları bir araya getirmek değil, tersine eskiden aktif oldukları sınırlayıcı alanların dışına çıkarmaktır. Şu anki Fiat krizinde ilk defa sosyal hareketlerin büyük bölümü doğrudan işyeri mücadelesine karıştılar. Onlar, bunun aynı zamanda kendi mücadeleleri olduğunu gördüler. İşçiler ise nihayet mücadelelerini fabrikadan sokağa, toplumun içine taşımaya başladılar. Havaalanları ve otobanların işgaliyle, işten çıkarmaların politik bir sorun olduğunu gösterdiler.

Solun yeni kalite düzeyinin en önemli örneği belki de İKP'den doğan yeni komünist parti Rifondazione Comunista'dır. Yeniden Kuruluş şu anda sosyal ve sendikal alana inanılmaz derecede derin etki sahibi olan bir örgüttür. Hareketlerin Hareketi içindeki tek tek partilerin ve gurupların önemi kaybolmuyor. Tersine, giderek daha çok önem kazanıyorlar ve güçleniyorlar.

CGİL sendikasının ise, nasıl bir gelişme göstereceğini beklemek gerekiyor. Avrupa Sosyal Forumu'na katılımı ve savaşa karşı angajmanı, sol için dev bir ilerlemedir. Ancak, tabanın baskısı altında örgütün bütününün sola kayıp kaymayacağı henüz açık değil. CGİL yönetimi, ileri atılmaktansa Berlusconi hükümetiyle masa başında anlaşma arayışında.

*Avrupa'nın her tarafında ekonomik kriz nedeniyle hükümetler açısından toplumsal uzlaşma için oyun alanı kalmamış gibi görünüyor. Bu, sendikaları zorunlu olarak sola kaydırmaz mı?

Bunun, sendikaların ve bütün ılımlı solun radikalleşmesine yol açacağı ortada. Avrupa Sosyal Forumu (ASF) katılımcısı gurup ve örgütlerin sayısıyla, 2001 Cenova'daki Forumu katılımı kıyaslamak yeterli. G-8 Zirvesi'ni protesto ile Floransa'daki ASF arasında bir yıllık bir süre vardır. Ancak Hareket, aradan sanki on yıl geçmiş gibi genişledi. Bu elbette ki, Berlusconi ve dolayısıyla diğer Avrupa ülkeleri hükümetlerinin anti-sosyal politikalarından kaynaklanıyor.

Hükümetlerin sosyal tavize hazır olmamaları, sosyal hareketleri reformizme kaymaktan koruyor. Ancak bu durum aynı zamanda bir tehlikeyi içinde barındırıyor. Zira, giderek güçlenmemize rağmen, Hareketin büyümesine denk düşen bir politik başarı yok. Tersine, ardı ardına yenilgi yaşıyoruz. Özelleştirmeler gönül rahatlığı içinde sürdürülüyor, sosyal yıkım, savaş hazırlıkları... Küçük başarılarla ilerlemedikçe sol, somut değişimler gerçekleştirme iddiasını yitirir. Herkesin bir şekilde sevdiği, ama politik etkisini yitirmiş sempatik bir hareket haline gelebilir. Bunu engellemek için aslında "Başka bir dünya mümkün" sloganının içerdiği esaslı alternatif talebimizi formüle etmek zorundayız.

*Hükümet bu muhalefete artan bir baskıyla karşılık veriyor. Bu vahşi tırmanış sadece Berlusconi'ye yüklenemez; bu diğer Avrupa hükümetlerinin de onayıyla gerçekleşti. Kasım ayındaki başarılı Avrupa Sosyal Forumu'ndan beri İtalya'da Hareketin eylemcileri sürekli tutuklanıyor. Bu baskılar Hareketlerin Hareketi için tehlikeli mi?

Hareket Kriminalize Edilmeye Çalışılıyor

Hareketlerin Hareketi kuruluşundan beri kendisini kriminalize etme denemelerine karşı mücadele ediyor. Burada söz konusu olan hareketin, "kamu güvenliği" sorunu olarak gösterileceği bir alana itilmeye çalışılmasıdır. Bundan sonra da bu hareket ordu tarafından parçalanabilir, Cenova'da denendiği gibi. Zira o zaman yürüyüşçülerin üzerine polisle değil askerle gidildi.

Bu vahşi gerilim politikası ve baskı ilk olarak 1999 yılında Napoli'deki NATO toplantısında belirgin olarak ortaya çıktı. O zamandan beri küreselleşme karşıtı hareketin kapitalizmi hedef alan bir hareket olarak görüldüğü konusunda bir uluslararası uzlaşmanın olduğu açık. İlk olarak Napoli'de polis istasyonlarında şiddet ve işkence uygulandı, bunu Cenova'da daha yoğun yaşadık.

Her baskının iki hedefi var: bölmek ve korkutmak. Kasım ayındaki Avrupa Sosyal Forumundan kısa bir süre sonra eylemcilerin Cosensa Savcılığı tarafından tutuklanmaları da bu amaca yönelikti. Terör guruplarıyla ilişkilendirilecek şekilde kışkırtıcı, yıkıcı bir gurup oluşturmakla suçlanıyorlardı. Geniş ve koşulsuz dayanışma hareketi bu planları boşa çıkardı. Bu eylemcilerin serbest bırakılmasından kısa bir süre sonra yeni bir tutuklama dalgası geldi.

*Bu tutuklamalar ve şiddet nedeniyle İtalya solunun provoke olma tehlikesi var mı?

Onlar bizim tuzağa düşmemizi ve gerilimi tırmandırıcı araçlarla yanıt vermemizi arzuluyorlar. Bu nedenle ikinci tutuklama dalgasından sonra Cenova'da Polis Genel Müdürlüğü önünde iki bomba patladı. Her şey bu saldırının arka-

sında Gizli Servisin ya da ona bağlı gurupların olduğuna işaret ediyor.

Böylesi bombalı saldırıların İtalya'da kanlı bir geleneği var ancak geçmişte radikal sola yıkılan bombalı saldırıları gizli servislerin ve faşist gurupların yaptığı kanıtlandı. Cenova'daki bombalar da bu eski şemaya işaret ediyor.

Biz şimdiye kadar bu baskılara doğru yanıt verdik. Kendini böldürmeyen birlik içerisinde tutuklularla yoğun bir dayanışma var. Ayrıca biz yersiz karşılıklarla provokasyona gelmedik. Floransa'da kendi güvenliğimizi oluşturarak provokatörlerin girişimlerini boşa çıkardık.

**Bu yazı BİA 03/05/2003 tarihli yayınından alınmıştır.*

II. Arjantin'de İşçiler 150 Fabrikanın Kontrolünü Ele Geçirdi

Arjantin'de nüfusun %57sinin şu anda yoksulluk içinde olması ve resmi işsizlik oranının %30 olmasıyla bu Güney Amerika ülkesinde görülmemiş bir gelişme yaşandı.

İşçiler, iflas etmeleri, kar etmemeleri ya da istikrarsızlık nedeniyle sahipleri tarafından terk edilen fabrikaların kontrolünü ele geçirdiler.

1998'den beri işçiler gıda, metalürji, araba montaj, matbaa, seramik ve tekstil sanayilerinde 150'den fazla fabrikayı ele geçirmiş durumdadılar.

50 yıl önce, Arjantin, 3. Dünya ülkeleri içinde en fazla gelişmiş ve sanayileşmiş ekonomilerden biri olarak kabul ediliyordu. Gayri safi milli üretimin %50 kadarı sanayiden geliyordu.

Fakat hemen hemen 30 yıldır Washington tarafından dikte edilen, IMF ve diğer mali kurumlarca uygulanan neoliberal politikalar Arjantin halkına sefalet dışında hiçbir şey getirmemiştir.

Fabrikaların ele geçirilme biçimi birinden diğerine farklılık gösteriyordu.

Kimi yerde işçiler önceki sahiplerinden, hem kira bedelini ödeyerek hem de bütün üretim araçlarını satın alarak fabrikayı çalıştırmaları için izin istediler.

Diğer yerlerde de, işçiler kooperatifler ve sorunlarını tartışmak ve çözüm bulmak için bir araya

geldikleri genel toplantılar tarafından doğrudan oylama yönteminin güçlü demokratik yapısı ile eşit ücrete dayalı bir sistem kurdular.

İşçiler tarafından ele geçirilen fabrikalar arasında, iki işletme bu yeni hareketin sembolü haline geldiler: Neuquen'deki Zanon seramik fabrikası ile çalışanlarının çoğu kadın olan Buenos Aires'deki Brukman tekstil fabrikası.

Brukman: "Bu Fabrika İşçilerin Kontrolü Altında"

İşçiler Brukman fabrikasının kontrolünü ilk ele geçirdiklerinde, önceki sahipleriyle görüşmek istediler, ancak fabrikanın sahipleri hiçbir zaman onların çağrılarına cevap vermedi. Yeni gelişmenin bir kanıtı olarak, Zanon fabrikasının girişine " Bu Fabrika İşçilerin Kontrolü Altında Üretim Yapıyor" yazılı büyük bir tabela asıldı.

Mart ayında, polis Zanon fabrikasının kontrolünü ele geçirmeye çalıştı. İşçilerin direnişi ve halkın dayanışmasının akın etmesiyle geri çekilmek zorunda kaldı. Bu fabrikadaki işçiler fabrikanın devlet tarafından kamulaştırılıp bir kamu işletmesi haline getirilmesini ve yönetiminin de işçilere verilmesini isteyen bir dilekçeyle 50,000 imza toplamak için bir kampanya başlattılar.

İşçiler fabrikayı yönetmeye başladığından beri, daha önce işsiz olanlar için 40 yeni iş meydana getirdiler. Ham maddelerini satın aldılar ve vergilerini, hatta su, elektrik ve hava gazı faturalarını bile ödediler.

Başkanlık seçimlerinin yaklaşmasıyla, 1976 yılındaki askeri diktatörlük günlerinden kalma iki yargıç, askerlere Brukman fabrikasını işgal etmesi için yasal olmayan emirler yayınladı. 18 Nisanda yeni bir çıkarılma tehdidi olduğu için, 5 işçi geceyi fabrikada geçirmeye hazırlandılar.

Ancak ağır silahlı polisler saldırdı ve onları çıkardı.

Binlerce işsiz ve mahalle meclisi üyeleri fabrikanın dışında toplanarak tepki gösterdiler. Onlar da federal polisin baskısına uğradılar.

Pablo Kilberg, 1970lerdeki askeri diktatörlük sırasında çocukları “kaybolmalarından” sonra on yıldır haftada bir gösterilerini devam ettiren yiğit anaların örgütü olan Madres de Plaza de Mayo’nun taraftarı ve düzenleyicisi. Kilberg, polisin 80-90 yaşlarında olan bu kadınlara karşı hiçbir merhameti olmadığını söylüyor. Göz yarıstıcı bombalarıyla etraflarının çevrildiğini ve arabalarla kurtarılmak zorunda kaldığını söylüyor. Kilberg Brukman’da polisin hem plastik mermi hem de gerçek silah kullandığını ve kimse olmemesinin bir mucize olduğunu ekledi.

Fabrikadan yirmi blok ileride polis avcılık görevine devam etti. Sonuç olarak 120 kişi tutuklandı ve birçoğu da yaralandı.

Nüfusun diğer kesimleri tarafından gösterilen dayanışma çok büyüktü. Birkaç gün sonra polisin acımasızlığına ve baskısına karşı yapılan bir gösteride Brukman işçilerine 30,000 kişi destek verdi. Destek verenler arasında parlamento ve siyasi parti üyeleri, Plaza de Mayo Anneleri, Plaza de Mayo Linea Funda dora Anneleri, Plaza de Mayo Büyükanneleri, insan hakları örgütleri, yirmi beşten fazla halk meclisi, öğrenciler ve birçok işsiz örgütleri vardı.

Brukman işçileri fabrikalarının kontrollerini yeniden ele geçirene kadar mücadelelerini devam ettireceklerini söylediler. Sonuna kadar savaşacaklarına söz verdiler.

Çalıştıkları iş yerlerinin kontrollerini ele geçiren Arjantin’deki işçiler, hammaddelerini satın alarak, kendi ürünlerini üreterek, kendilerine iyi maaş ödeyerek ve işsizler için yeni işler yaratarak fabrikaları yönetebilme yetenekleri olduğunu gösterdiler. Kapitalistlerin esas kaygılandıkları, işçi sınıfının er geç siyasi iktidarı ele geçireceği ve kendi kaderini kontrol edeceği.

**Workers World gazetesinde yayınlanan Alicia Jrapko’nun Bahadır Çetinay tarafından çevrilen bu yazısı www.ozguradyo.com’dan alınmıştır.*

Göç Ve Emperyalist Barbarlık

Açlık, yoksulluk, işsizlik, siyasal baskılar, savaş ve katliamlar... İnsanlık, kapitalist barbarlığın her türlü zulüm ve acısını çekerken kendisi için yaşanabilir koşullar arayışına girer. Başlar umut yolculuğu.

“Kader”, onları, bazen dağ başlarında yolunu kaybetmiş olarak vahşi hayvanlara yem olurken, bazen umut simsarları elinde ıssız bir ormana terkedilmişken, bazen dalgalara kapılarak derin sulara gömülürken ve bazen de sınır boylarında enselerine dayanan silahların soğukluğunda yakalar.

Kar, tipi, fırtına ya da kavurucu sıcaklık fark etmez. “Umuda yolculuk” kaderi, onlar için çoktan çizilmiştir. Ölüm; salgın hastalıklar, kitlesel katliamlar, yük vagonlarında havasızlıktan ya da unutulmuş olma hasebiyle donmuş olarak her daim onları bir gölge gibi izler. Bütün diller ve dinler arasındaki farklılık kalkmıştır. Kimi Cezayir-Fas-Tunuslu, kimi Koreli’dir. Kimi Hindistan’dan yola çıkar, kimi Meksika, Vietnam ya da Kürdistan’dan. Yollar, bir boydan bir boya Balkan devletleri, Türkiye, Pakistan, Malezya, Filipinler diye uzar gider. Yoksul insanların ekmek kavgasıdır, bilinmez bir yolculuğun koynunda süren...

Yoksulluk Ve Savaşlar Göçü Tetikliyor

Yeni bir yurtlanma, yaşama alanı seçmek için süregiden göçler, feodal dönemin kapalı ekonomisinin parçalanıp üretimin pazar ekonomisi

üzerinden merkezileşmesiyle gelişen kapitalist sistemin bir eseri olarak tarih sahnesindeki yerini almıştır. Emperyalizm, Asya’dan Afrika’ya dünyanın geri kalmış bölgelerinin yeraltı ve yerüstü kaynaklarıyla bütün zenginliklerini yağmalamaktadır. Burjuvaların henüz tanrının rahmeti okunmadan önce oluşturdukları yeryüzü cenneti; sömürgeleştirilmiş ülkeler, yoksullaştırılmış halklar, yaşam standartlarındaki farklılıkların derinleşmesi, işsizlik, açlık, savaşlar ve katliamlar karşılığında yaratılmıştır.

Yoksulluk ile zenginlik paralel gelişmektedir. İki birbirine koşuttur. Kapitalistler semirdikçe yoksulluk artmakta, aradaki fark derinleşmektedir. Birleşmiş Milletler’in verilerine göre, dünya nüfusunun yüzde 20’si dünya toplam gelirinin yüzde 83’ünü elinde toplarken, arkada kalan yüzde 20’si gelirin sadece yüzde 1.5’ini alıyor. 2000 yılı verileri, sadece üç kişinin kendinde topladığı zenginliğin 600 milyon nüfuslu 48 ülkenin milli gelinine eşit olduğunu göstermektedir. 1990’larda General Motors’un yıllık satışının tutarı ise 160 ülkenin gayri safi milli hasılasından fazlaydı. Dünyada bir milyar yüz bin kişi de mutlak yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır.

İşte bu nedenledir ki kapitalizmin acımasız çarkı içinde yaşayan ezilenler, yaşamak, geçimlerini sağlayacak iş koşullarına ulaşabilmek için çoğu kez devlet sınırlarını da aşan arayışlara yönelirler. Göç, onların temel çıkış yollarından biri olmuştur.

Göçler, çoğunlukla kapitalizmin en az geliştiği bölgelerden metropollere doğru yaşanmaktadır. Afrika, Asya ve Ortadoğu gibi bölgeler en fazla göç veren alanlardır. Ve bütün ulusal ve uluslararası önlemlere karşın artarak sürmektedir. Son yarım yüzyılda göçler kitlesel bir boyut kazanmıştır. Özellikle 90'lı yıllarda yükselen emperyalist saldırganlık, barbarlık ve yağma ile birlikte yaşanabilecek güvenli yer arayışı çok daha önemli hale gelmiştir.

Emperyalist yağma ve işgal savaşları sonucu yaşananlar göçlerin en trajik olanıdır. Silahsız, savunmasız halk, çocuk, genç, kadın, yaşlı demeksizin tonlarca bomba ve demir parçasının hedefi olmaktadır. Hemen hemen her savaştan on binlerce, yüz binlerce insan katledilmekten kurtulmak için savaş bölgesinden kaçarak başka ülkelere sığınmaya çalışmaktadır.

Göçlerin Yeni Merkezi Batı Avrupa

Yerlerini, yurtlarını, sevdiklerini terk ederek yola düşen insanlar, dünyanın belli başlı emperyalist devletleri ABD, Almanya, Kanada, İngiltere, Fransa gibi ülkelere göç etmektedir. Hindistan ve Avustralya da göç alan belli başlı ülkeler arasında yer almaktadır.

1998 yılı itibariyle ABD'deki göçmen sayısı 26.3 milyonla toplam nüfusun yüzde 10'unu oluşturmaktadır. ABD en çok göç alan ülke durumundadır. Almanya'da 7,5 milyon göçmen vardır. Bu sayı Alman nüfusunun yüzde 8.8'ine tekabül etmektedir (Alman vatandaşlığına geçenler bu sayıya dahil değildir). Fransa'da ise yüzde 45'i Afrika ülkelerinden gerçekleşen 4 milyonu aşkın göçmen yaşamaktadır. İtalya'da 1981 yılında göçmen sayısı sadece 20.778 iken, 1997'de bu sayı 1.179.631'e yükselmiştir. Bütün Avrupa ülkelerinde toplam göçmen sayısı ise 20 milyonun üzerindedir.

Göç akışı bir yanıyla da coğrafi yakınlıklara ve sömürgeci devlet-sömürge ülke bağlamında oluşan ilişki, kültür ve dil olgularına bağlı olarak gerçekleşmektedir. Örneğin Fransa'ya göçler çoğunlukla Afrika ülkelerinden gerçekleşirken, ABD'ye daha çok Güney Amerika ülkelerinden akmaktadır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın 1998 verilerine göre de Türkiye'den yurtdışı göçü 3,5 milyon civarındadır. Bu sayının 2.2 milyonunu yutan Almanya, Türkiye ve Kuzey Kürdis-

tan'dan göç alan ülkelerin başında gelmektedir. İkinci sıradaki Fransa'ya göç edenlerin sayısı da yaklaşık 350 bin civarındadır.

İşgücü Pazarı Tekellerin Denetiminde

Emperyalist sermaye, onlarca ülkenin gelir düzeyinden büyük cirolara sahip devasa tekeller ve mali sermaye üzerinden kurduğu hegemonya ile dünya pazarını yeni bir düzeyde birleştirmektedir. Dünya ekonomisi üzerinde hakimiyet kuran tekeller, dünyanın bütün bölgelerinde yetişmiş işgücü pazarını da egemenliğine almakta, denetlemektedir.

Göç akışıyla dışarıdan işgücü ihtiyacını büyük ölçüde karşılayan Avrupa devletleri ve ABD, planlı nitelikli işgücü transferine yönelmiş, yasal ve fiili uygulamaları bu çerçevede geliştirmişlerdir. Denetimsiz gerçekleşen göçleri engellemek ve Birinci Dünya Savaşı'nın yağma, yıkım ve barbarlığından kaçarak emperyalist ülkelere sığınmak isteyen insanları önlemek için savaş öncesinden pasaport uygulaması devreye sokulmuştur. İlk sınırlamaya buradan başlayan emperyalistler, özellikle de 1970'li yıllardan itibaren hem işgücü göçünü yeterince gerçekleştirmiş olarak belli bir doyumluğa ulaşmaları ve hem de yaşanan ekonomik durgunluktan ötürü çok daha köklü müdahalelere yönelmişlerdir.

Emperyalist sömürgeciler, ucuz ve masrafsız kalifiye işgücü ihtiyacını hep duydular/duyacaklardır. Ancak, az gelişmiş sömürge, yeni sömürge ülkelerdeki işgücünü ayrıştırarak yetişkin, kalifiye olanın transferini gerçekleştirmek için göçü tamamen denetimlerine almak istemektedirler. İkinci Dünya Savaşı'nın ardından savaşın yarattığı yıkımı onarmak ve yeni sanayi hamleleri yaparak dünya egemenliği rekabetini sürdürebilmek için ihtiyaç duydukları yedek işgücü transferini de belli kurallar çerçevesinde gerçekleştirdiler. Örneğin Almanya 1955-1973 yılları arasında belli oranda vasıfsız ve çeşitli işkollarında uzmanlaşmış özelliklere sahip, genç ve sağlıklı kalifiye işgücünün transferi politikası geliştirmiştir. Türkiye gibi ülkelerden, anlaşmalı ve belli bir plan dahilinde işçi alimini bu dönemde gerçekleştirmiştir. Kalifiye ve düşük ücretli göçmen işçilerin ve Alman işçi sınıfının emek gücünün sömürsüyle Alman burjuvazisi, dünya piyasasına yeniden güçlü bir şekilde dönmüştür. Şayet Alman burjuvazisi birçok yeni sömürge ülkeden ucuz işgücü trans-

ferinde bulunma- saydı, kısa sürede savaşın yarattığı yıkımı onararak dünya piyasasına yeniden açılmayı da başaramazdı. Bu işgücü transferi, Alman işçi sınıfının daha az ücretle çalıştırılması için de bir baskı unsuru yapılmıştır.

Açlar Ordusu Emperyalistleri Ürkütüyor

Kapitalizmin dengesiz, anarşik gelişmesinin kaçınılmaz bir sonucudur göç hareketi. Getirilen sınırlamaları deler geçer. Topraktan koparak özgürleşen serfler, yeni yaşam alanlarına doğru köyden kente, küçük kentlerden metropollere, sömürge, yarı sömürge ülkelerden gelişmiş emperyalist ülkelere doğru ulusal sınırları aşan bir seyir izler.

Sermaye emperyalist metropollerde yoğunlaştıkça emek gücü buralara akmaya devam edecektir. Afrika'daki açlar Paris'i, Güney Amerika'daki işsizler ordusu Washington ve Los Angeles'ı, Türkler ve Kürtler Köln ve Berlin'i mesken seçmeyi sürdürecektir. İşte bu denetimsiz göçün, sadece Avrupa'da 30 milyonu bulan işsizler ordusuyla buluşması, bütün yeryüzünü yağmalayarak kendilerine olağanüstü zenginliklerle donatılmış cennet adaları oluşturan emperyalist burjuvazinin huzurunu da kaçırmaktadır.

Avrupa'nın nüfusu 380 milyona yakındır (Genişleme kapsamına giren ve 16 Nisan'da alınan kararla 2004'te AB'ye dahil olacak ülkeler bunun dışındadır). Bunun 30 milyonu işsizdir ve yoksulluk sürekli artış göstermektedir. Almanya ve Fransa'da yoksulluk sınırında yaşayanların oranı yüzde 16, İngiltere'de bu oran yüzde 20'dir.

Birleşmiş Milletler Nüfus Seksiyonu çok çeşitli nedenlerle Avrupa'ya göçün yılda ortalama 12.7 milyon civarında olacağını ve 2050 yılında toplam sayının 700 milyona çıkacağını belirtmektedir. Bu gösterge bazı abartılı yanlar taşısa da olgu bir gerçektir ve emperyalistlerin uykularını büsbütün kaçırmaktadır.

Dünyanın her kara parçasına giren ve bütün zenginliklerini yağmalayarak kendileri için cennet adası oluşturan emperyalist burjuvazi, açlar ordusunun kendi kapılarına dayanması korkusunu yaşamaktadır. Ezilenlerin biriken öfkesinin patlamasından, kendi saltanatlarının tehlikeye girmesinden korkmaktadırlar. İşte bundandır ki tek tek devletlerin aldığı önlemleri yeterli görmeyen emperyalistler, Sevilla Zirvesi'yle merkezleştirilmiş politikalar ekseninde bağlayıcı

yasalar, ortak polisiye önlemler ve fiili yaptırımlarla daha kapsamlı ve sıkı denetime dayalı kararlar aldılar.

Göç Politikası Merkezleştiriliyor

21-22 Haziran 2002 tarihinde İspanya'nın Sevilla kentinde bir araya gelen AB devletlerinin ana gündemlerinin başında, göç sorunu ve göçlerin nasıl durdurulacağı konusu vardı. Dünyanın bütün bölgelerini bir ahtapotun kolları gibi kendine bağlayan, zenginliklerini vakumlayan emperyalist barbarlar, bu toplantıda göç yollarına düşen açlar ordusunun önüne geçmek için ırkçı, faşizan tedbirleri merkezleştirdiler. Haziran 2003'te yapılacak zirvede de, göçle ilgili bütün yönlendirici ilkelerin ele alınması, "sınır güvenlik görevlileri"nin eğitiminden sınır korumasına ve AB devletlerinin yasal yükümlülüklerinin birleştirilmesine varan "yasadışı göçle mücadeleye ilişkin kapsamlı plan"ın bütün fizibilite çalışmalarının tamamlanarak hükümlülüklerinin bütünleştirilmesi gerçekleştirilmiş olacak.

Haydutlar emperyalist merkezlere insan akışını bütünüyle engelleyemeyeceklerdir. Tamamen sıfırlanmış bir göç politikaları da yok zaten. Uluslararası emperyalist rekabetin sürdürülmesinde yedek işgücü olarak düşündükleri yeni sömürge ülkelerdeki kalifiye ve ucuz işgücü transferini gerçekleştirmeyi sürdürecektir. Bu onlar için son derece gerekli de. Örneğin Almanya her yıl 50 bin kişiyi transfer etmeyi yasallaştırmak istemektedir. ABD, 1995 yılından itibaren her yıl 675 bin kişinin göçüne olanak tanıyan kararlar almıştır.

Avrupa'da, Sevilla Zirvesi'yle alınan kararlar çerçevesinde uygulanan göç politikası, her şeyden önce emperyalist sermayenin ihtiyaçlarını dikkate almaktadır. Çeşitli işkollarındaki talep ve sermayenin büyüme ihtiyaçlarından hareketle, transfer edilecek işçinin eğitim düzeyi, mesleki nitelikleri esas alınarak kontrollü bir tarzda işgücü açığı kapatılmak istenmektedir. Bugüne kadar Avrupa'ya yerleşen göçmenlerin asimile edilmesi için de yeni uygulamalara gidilmektedir. Bütün bu politikaların bir parçası olarak bölünmüş ailelerin birleşmeleri zorlaştırılmakta, uyum kursu zorunluluğu getirilmekte, kurs ücretlerinin bir bölümünün kendileri tarafından karşılanması kaydıyla dil, tarih, kültür ve hukuk sistemi üzerine eğitim verilerek ırkçı, asimilasyoncu politika yürürlüğe sokulmaktadır.

Yabancılar kanunu ve iltica yasalarında dayatılan gerici, ırkçı uygulamalar göç yasasıyla birleştirilerek pekiştirildi. Almanya’da “yabancılar yasası”, asimilasyonu temel alacak biçimde “Yabancılara Oturma, Çalışma ve Uyumunu Düzenleme Yasası” adı altında yeniden düzenlendi. Danimarka’da ırkçı yaklaşımlar yasalarla perçinlendi. Danimarka devleti, ikamet iznini olabildiğince zorlaştırılırken, 24 yaşını doldurmamış aynı ulustan iki “yabancı evlenmesini de yasakladı. Hollanda’da ise ikamet eden birinin eşini yanına götürebilmesi için 3 bin Euro ödemesi gerekmektedir. Ayrıca her göçmen 600 saat dil eğitiminden de geçmek zorundadır.

Bunlar, demokrasinin beşiği olarak sunulan Avrupa’da yabancılara uygulanan barbarca yaptırımlardan sadece birkaç örnektir. Sevilla Zirvesi’yle bu saldırılar ortaklaştırılmış, merkezileştirilmiştir.

Ortak operasyonların gerçekleştirilmesi, ortak sınır polisi ve göçlerin geçiş yaptığı devletlere yaptırımlar içeren kararlarla Sevilla Zirvesi’nde oluşturulan göç yasası, özce, emperyalist sermayenin işgücü ihtiyacını karşılamak üzere “gerekli” olanla olmayanın ayrıştırılmasını hedeflemektedir. Böylece emperyalistler, sağlıklı ve kalifiye işgücü transferiyle sermayesini katlayarak büyütecek ve ama ihtiyaç olmayan göçmenlerin getirebilecekleri ekonomik ve sosyal sorunların yükünden de kurtulacaklardır.

Göç Üzerinden Pompalanan Irkçılık

Göçmenler gittikleri ülkelerde en kötü koşullarda ve en ağır işlerde çalıştırılmaktadır. İnşaat, temizlik, yeraltı madenleri, imalat ve hizmet sektörleri bunların başında gelmektedir. Amerika’nın Irak’ı işgal saldırısında, Irak tarafından esir alınan askerlerden de görüldüğü gibi Amerika’da çoğu göçmen gence paralı askerlik de yaptırılmaktadır.

İşçi ücretleri de diğer işçilere göre çok daha düşüktür.

Göçmen işçinin çalışmak zorunda olması, örgütlenme, dil ve kültür sorunları, onları insafsızca bir sömürü çarkının içine çekmektedir.

Adeta vebalı muamelesi gören göçmenler, toplumdaki dışlanmakta, aşağılanmakta, yaşadığı doku uyuşmazlığı nedeniyle aileleri parçalanmakta, kültürel yozluk ve uyuşturucu bataklığının çekim alanına girmektedirler.

ABD ve Avrupa’da son yıllarda gelişen yoksulluk ve işsizlikle birlikte yeniden hortlatılan ırk ayrımcılığı da bilinçli olarak kışkırtılmakta, körüklenmektedir.

Yabancı düşmanlığı temelinde gelişen saldırılar on yıllarca önce de vardı. Ama son yıllarda ırkçı saldırılar artış gösterdi. Emperyalist burjuvazi, ekonomik durgunluk, artan işsizlik ve yoksulluk karşısında yönetme erkini yitirmemek için ırkçılık silahına sarıldı. Avrupa’nın birçok ülkesinde faşist partiler, ekonomik krizin, işsizlik ve yoksulluğun sorumlusu olarak göçmenleri gösterdiler. Irkçı politikalar geliştirdi, programlarını bunun üzerine oturtular.

İdeolojik gıdasını, özellikle işsizlik ve yoksulluk temasıyla göç olgusu üzerinden pompalanan ırkçılıktan alan faşist partiler, Avrupa’da bu dönem boy göstermeye, gelişmeye başladılar. Emperyalist hegemonya ve rekabet gücünü bü-yütmenin bir parçası olarak kitle hareketinin bastırılması ve denetim altına alınması için çıkarılan gerici yasalar, sosyal haklarda yapılan kısıtlamalar, özelleştirme furusu, emperyalist sisteme tepki ve güvensizliği arttırdı. Faşist partiler bu hoşnutsuzluktan yararlanarak hızla örgütlendi ve oy potansiyellerini arttırdılar.

Almanya’da Ulusal Demokratik Parti (NPD) ve Alman Halk Birliği (DVU), Fransa’da Ulusal Cephe (FN) ve Cumhuriyetçi Ulusal Hareketi (MNR), İtalya’da Kuzey Birliği Partisi (Lega) ve Ulusal İttifak (AN), Belçika’da Flanan Blok Partisi (VP) ve Ulusal Cephe (FN), Avusturya’da Avusturya Özgürlük Partisi (FPÖ), İngiltere’de Britanya Ulusal Parti (BNP) ve Ulusal Cephe (NF), Danimarka’da İlerici Parti (FP) ve Danimarka Halk Partisi (DF), Hollanda’da Merkez Demokratlar (CD), Merkez Parti (CP) ve Hollanda Halkçı Birlik (NVU) gibi birçok faşist partinin çıkış noktası, kullandığı jargonlar, propaganda malzemesi aynı oldu. Hepsi de, ulusal egemenlik temasını işledi, açıkça yabancı düşmanlığını körükleyerek, ırkçı program ve taleplerle kitlelerin desteğine başvurdular.

İrkçı gösteriler çoğaldı. Göçmen aileler kundaklamalar sonucu diri diri yakıldı. Birçok kişi evinde ya da yollarda işlenen faşist cinayetlerin kurbanı oldu. Irkçılık, emperyalist burjuvazinin temel yönetme biçimlerinden biri olarak bu dönem öne çıkarıldı ve çıkarılan “terörle mücadele” yasaları, sosyal hakların gaspı vb., saldırı dalgasının üstünü örtmenin etkili bir silahı ola-

rak kullanıldı. AB devletlerinin hem tek tek ve hem de Sevilla Zirvesi'nde aldıkları kararlar, göçmen sorunuyla ilgili politikalar en uçtaki faşist partilerin kitle desteği bulmasında rol oynadı. Hemen hemen bütün Avrupa ülkelerinde son iki-üç yıl içerisinde yapılan seçimlerde faşist partiler oy oranını yükseltti, parlamentoya girdi ya da parlamentodaki sandalye sayısını artırdılar. Bu partilerin bir kısmı hükümet ortağı haline geldiler. Diğer nedenlerin yanı sıra emperyalistlerin göçü önlemeye ya da en azından sınırlandırmaya gitmede alçakça bir yöntem olarak ırkçı saldırıları tırmandırmaya gitmesinin de bu gelişmede etkili olduğunu söyleyebiliriz.

İnsan Hakları Ve Emperyalist İkiyüzlülük

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 13. maddesi;

“1. Herkes, herhangi bir devletin sınırları içinde serbestçe dolaşma ve oturma hakkına sahiptir.

2. Herkes, kendi ülkesi de dahil, herhangi bir ülkeden ayrılma ve ülkesine geri dönme hakkına sahiptir” diyor. Ama emperyalist ikiyüzlülük, alçakça sahtekarlık, altına imza koydukları bu yasalarla da ortaya çıkmaktadır. Dünyanın efendileri, sermayenin serbest dolaşımı için bütün kolaylıkları sağlamakta ve işbirlikçi devletlerin koydukları “ulusal” yasaları aşarak bütün sınırlandırıcı çitleri kaldırmaktadırlar.

Emekçi sınıflar için ise, “serbestçe dolaşma ve oturma hakkı”, kimi uluslararası yasalarda bir aksesuar olarak durmaktadır. Emperyalist haydutlar sadece kapitalist gelişmenin kaçınılmaz bir sonucu olarak ortaya çıkan göçleri değil, kendilerinin gerçekleştirdikleri işgal ve yağma savaşlarında kurşun ve bomba yağmurundan kaçarak yaşama şansı elde etmek isteyen halkları, siyasal baskılar nedeniyle göç eden politik göçmenleri de engellemektedirler. Onlar, sermayenin özgürce dolaşımının yanında, emek gücünün belli devlet sınırlarına hapsedilmesini, kendilerini huzursuz etmeyecek bölgelerde yedekte tutulmasını hedefliyorlar.

Bunu, geliştirdikleri ortak politikalar, işbirlikçi devletlere uygulayacaklarını buyurdukları yaptırımlar, yasal ve fiili saldırılarla sağlamaya çalışmaktadırlar.

Ayrıca bu politikalarında istedikleri sonuca gidebilmek için gelişmiş ülkelerdeki emekçi sınıfların desteğini almaya, onların gücünü sınıf kar-

deşlerinin karşısına dikerek emekçi sınıfları bölme yolunda da başarılı olmak istemektedirler. Egemen ulus görüşü açısından geliştirilen ırkçılık bunun en etkili silahlarından biri olarak işletilmektedir.

Sınıf Bilincinin Sıçrama Mihengi

Avrupa emekçi sınıfları ve özellikle de işsiz kitleler arasında ekonomik kriz ve işsizliğin kaynağının göçler olduğuna inanmışlık yaygınlaşmaktadır. Emperyalist burjuvazi buradan emekçi sınıfların bilincini bulandırmakta ve yabancı düşmanlığı zemininde, kapitalist sistemin sınıflar arasındaki uçurumu derinleştiren işleyişini görme, anlama ve bilince çıkarmasını engellemeye çalışmaktadır. Emperyalist burjuvazinin elinde ırkçılık, emekçi sınıfları bölmek ve ideolojik olarak teslim almak için temel bir silah olagelmıştır. Göç olgusu, günümüzde emperyalizmin ırkçı politikalarının şekillendirildiği öncelikli malzeme konusu yapılmaktadır.

Emperyalistlerin yasaları, fiili saldırıları, zirveleri ya da ortaklaştırılmış polisiye önlemleri ne sorunu çözebilir ve ne de göçleri durdurabilir. Onların bütün önlemleri, metropollere, emperyalist merkezlere akan göçü ancak sınırlandırıp yavaşlatabilir. Proletaryanın göç etme ve istediği ülkelerde yaşama hakkını hiçbir zorbalık elinden koparıp alamayacaktır. Avrupa ya da Amerikan proletaryası, enternasyonalist görüşü, kardeşçe dayanışma ile göçmenleri sahiplenmek, kapıların, dünyanın bütün ülkelerinden göç eden halklara açık tutulmasını sağlamak göreviyle yüz yüzedir. Her türlü ayrımcılık politikasına tutum alma, asimilasyona dayalı ırkçılığın karşısına dikilme, göçmenlerle yerli emekçilerin aynı sosyal haklara, aynı çalışma koşulları ve eşit ücrete tabi tutulmaları için mücadele etme görevi, ilk önce emperyalist ülkelerdeki proletaryaya düşmektedir. Bu ülkelerdeki proletaryanın kendisi için sınıf olma bilincinde sıçrama, bugünkü tarihsel kavşakta göçler sorusunda alınacak tutumla başarılacaktır.

Göçmenler de emperyalist burjuvazinin emekçileri arasında rekabeti körükleyen, emek gücünün ucuza satın alınması için çalışan kesimler üzerinde yedek bir baskı gücü olarak kullanılmalara karşı mücadele etmeli, sınıf kardeşleriyle dayanışma içerisinde olmalıydılar. Emekçilerin ortaklaşan kaderi, bütün talepleri birleştirmeyi, ortak örgütlenme ve ortak mücadeleyi de da-

yatmaktadır. Enternasyonal proletaryanın birlik, dayanışma ve mücadele ile içeriğini doldurduğu kurtuluş manifestosu, kardeşlik buyruğu bunu gerektirmektedir.

Emperyalist küreselleşme karşıtı eylemler, grev ve direnişler ve özellikle de Filistin direnişine destek ve Irak işgaline karşı dünyada gelişen enternasyonal eylem hattı, ırkçı politikaların geriletilmesi, kardeşçe dayanışma ve emekçi sınıfların enternasyonal birliğinin geliştirilmesinin gerçek adımı olmuştur. Bu adım, emperyalizmin bütün alanlarda “küreselleşen” politikaları karşısında proletaryanın enternasyonal politik hattını da göstermektedir.

Komünistler devletlerarasında insan geçişini engelleyen her türlü engelin kaldırılmasını genel bir savunu ötesinde güncel mücadelenin talepleri arasına almalıdır. Pasaport uygulamasına son verilmesi, sınırlardaki dikenli tellerin ve mayınların sökülmesi, insanların dünya üzerindeki seyahat hakkını kısıtlayan her türlü uygulamanın ortadan kaldırılması bu güncel talepler içinde olmalıdır. Halihazırda göçmen olanlara yönelik ırkçı uygulamalara ve yasalara mücadele, göçmen kamplarındaki insanlık dışı dayatmalara karşı mücadele yükseltilmelidir. Proletarya enternasyonal dayanışma ve örgütlülüğünü geliştirerek bunu başarabilir.

Birikim Dergisi Yazarları İçin Seçme Deyimler Sözlüğü

Nizam Demir

Birikim dergisinin 165, 166 ve 167. sayılarının kapak konusu, ‘sol ve ‘sosyalist’ hareketin genel durumu olarak belirlenmiş. 165. sayıda “Sosyalist Sol- Bir Bozgunun Arka Planı” başlığı altında yayımlanan değerlendirmelerin sonraki iki sayı boyunca sürdürülmesi üzerine, bu arkadaşların yazdıklarıyla ilgilenmeye karar verdik. Bütün yazıları okuduktan sonra, anladık ki, yazılarla ilgilenmek yetmeyecek; yazarlarla da ilgilenmek gerekiyor. Birikim’in sürekli yazarlarının ilgiye, hatta şefkate gerçekten ihtiyacı var; çünkü hem canları epeyce sıkkin, hem moralleri çok bozuk, hem kafaları bayağı karışık, hem de pek çok şeyi yanlış biliyorlar. Bu muhteremler, öteden beri sol üstüne düşünüp, sosyalizm hakkında yazıyorlar. O kadar çok düşünüyorlar ki, düşünme düşünme helak olacaklar. Kendilerini de, kendilerinden ‘yüksek teori’ bekleyen kimi okurlarını da artık iyiden iyiye yıpratmış gözlenen bu derin düşüncelerin talihsizliği ise, daha çıkış noktasında beliriveriyor. O talihsizlik, şu tür soruların içerdiği açmazdan besleniyor: Sol üstüne düşünmek, sosyalizm hakkında yazmak için yeterli midir? Sosyalizm hakkında yazabilmek için ‘sol’ üstüne değil de, sosyalizm üstüne düşünmek gerekmez mi? Ve sosyalizmin

teorisini bilmeden, sosyalist mücadele pratiğinin içinde bulunmadan sosyalist teori adına doğru önermeler üretmenin, sosyalizm hakkında sağlıklı düşünmenin olanağı ne kadardır? Birikim yazarları, siyaset teorisiyle ilgilenme heveslerini sürdürmek istiyorlarsa, bu tür soruların yanıtını bu konularda yazmaya başlamadan önce öğrenmek zorundadırlar. Sosyal bilimlerde “contra negantes principia non est disputandum” diye “ilkeler reddedilince, tartışma yapılamaz” anlamına gelen bir kural vardır. Bu durumda Birikim yazarlarıyla tartışmak, pek de kolay gözüküyor. Onlarla verimli bir tartışma yapabilmek için, onları öncelikle temel ve genel ilkelere paydasında buluşturmamız gerekiyor. Aşağıdaki “Seçme Deyimler Sözlüğü”nü de bu amaçla hazırladık. İstiyoruz ki, bu muhteremler, kafa karışıklığının, kavram karmaşasının altında daha fazla ezilmesinler. Umuyoruz ki, önce öğrensinler, sonra anlatsınlar. Ve diliyoruz ki, öğrenmeye dropouts aforizmalardan, karmaşık fantazyalardan değil de, somut ve basit gerçeklerden başlasınlar; aşama aşama ilerlesinler. Böylesi daha iyi olmaz mı?

A

Arpacı Kumrusu Gibi Düşünmek: Halk arasında çulluk (hindi) gibi düşünmek de denir. Genel seçimlerden umduğunu bulamayınca hayal kırıklığı yaşayan ve ne yapacağını bilemeden derin derin düşünen ÖDP’li teorisyenlerin halet-i ruhiyesini anlatmak için kullanılır. Arpacı kumrusu gibi düşünen kişi, genel seçimlerden hemen sonra Birikim dergisinde toplam 114 sayfalık tam 22 yazı yayımlayarak ‘sol’u ve ‘sosyalizm’i değerlendirir ve fakat dikkate değer hiçbir şey söylemeden dosyayı kapatma başarısı gösterir! Örneğin “Türkiye sosyalist solu 3 Kasım 2002 seçiminde 1999’da olduğu gibi en hafif ifadeyle bozgun denebilecek bir oy oranı bulabildi ancak. Bu perişan manzarayı, Türkiye sosyalist soluna özgü zaaf, yetersizlik, handikap ve engellerle ya da ülke ve dünya konjonktürü gibi ‘dışsal’ neden ve koşullarla izaha yeltenmek, -hiç değilse nihayet şu noktada- artık mümkün değildir” diyen Ömer Laçiner, arpacı kumrusu gibi düşünmüş, işin içinden çıkamamış ve tartıştığı sorunun nedenlerini kaşla göz arasında buharlaştırmıştır. O’nun “şu noktada” diyerek tarif ettiği yer, seçim sandıklarındır. Kendilerine yakıştırdığı perişan manzaranın nedeni, ülke ve dünya konjonktürü ya da seçime giren solun bizzat kendi zaaf ve yetersizliği olmadığına göre, ya hiç bir şeydir, ya da doğrudan doğruya sosyalizmin teorisi. Nitekim Laçiner, dergisinin 165. sayısında yayımlanan “Ya Ya” başlıklı yazısının ileriki bölümlerinde marksizmi yargılayan bir mahkeme kürsüsü kuracaktır ve ÖDP’nin seçim hezimetinin sorumlusu olarak ilan etmekten çekinmediği “geleneksel-muhafazakar-sosyalizm”in hakkından gelecektir. Görüldüğü gibi, arpacı kumrusu gibi düşünen kişi, kendini zaptetmezse, ya da birileri tarafından zaptedilmezse, bir kuşun sınırlarını fazlasıyla zorlayarak aşırı düşünmekte, düşünme düşünme kendini filozof gibi görmekte ve bu türden ‘makro teoriler’ üretebilmektedir.

Ar Damarı Çatlamak: Özellikle Murat Belge, Ahmet İnel, Ömer Laçiner gibi ‘zuhuri kolu’nun yazdığı bazı yazıları değerlendirirken tarafımızca kullanılan bir tepki, şaşkınlık ve öfke ifadesi... Ar damarı çatlayan kişi, ‘sol’ ve ‘sosyalizm’ üzerine değerlendirme yaparken terbiye ve nezaket sınırlarını zorlamayı göze alan bir saldırganlık sergileyebilir. Örneğin 165. sayıdaki “Milliyetçilik ve Sol” başlıklı yazısında

“6. Filo’yu denize dökmek’ gibi ulvi bir amaç söz konusu olunca, bu girişime halktan adam kazanmak için, bu deniz askerlerinin ‘Türk orospuları’nı beceriyor olmasına dayalı ajitasyon yapmak büyük bir deha eseri olarak görülebiliyordu” diyen Murat Belge’nin bunları yazabilmesi için ar damarının çatlamış olması gerekir. Çünkü söz konusu ettiği antiemperyalist ajitasyon, o pis ifadelerin ruhundan ve mantığından uzak olduğu gibi, ima ettiği tarzda ‘cahil halkın duygularını sömürmek için’ değil, basbayağı antiemperyalist bir mücadelenin gereği olduğu için yapılmıştır. Dolayısıyla hem “deniz askerlerinin Türk orospularını beceriyor olmasına dayalı bir ajitasyonun yürütüldüğü”, hem de sosyalistlerce “bunun bir deha eseri olarak değerlendirildiği” yönündeki iddia, kuyruklu yalandır. Murat Belge’nin “deniz askerleri” şeklinde ifade etmeyi tercih ettiği birlik, işgalci Amerikan gücüydü. Bu askerlere Türk devleti tarafından özel bir genelev tahsis edilmişti. Aynı ‘karşılaşma’, geçtiğimiz aylarda da gerçekleştirilmiş, Irak’ta savaşmak üzere Türkiye’de bekletilen Amerikan askerleri için Mardin’de bir genelev hazır tutulmuştu. Hem 1960’ların sonunda, hem de 2000’lerin başında Amerikan askerleri için bu tarz bir ‘hizmet’i hükümet politikası düzeyinde resmileştiren Türk Devleti’ne Murat Belge’nin bir diyeceği olmayabilir; ama devrimcilerin tiksintiyle müdahale etmek istemesi, bu beyefendiyi niye rahatsız etmiş? Üstelik ‘sol’un milliyetçilikle kopuşmadığı iddiasının bir kanıtı olarak bize okutacağı daha inandırıcı örnekler yok muymuş heybesinde? Ar damarı çatlayan kişiye böyle sorular sormak gereksizdir. Çünkü bu tür adamlar, “6. filoyu denize dökmek” eylemini ‘ulvi amaçlar’ diye anarken bile küçümserler. Kendileri ise, Amerikancı sermayenin ideolojik kışlalarında kerhane evlîyası olarak çalışırlar.

B

Beyin Yıkamak: Murat Belge, Ömer Laçiner, Ahmet İnel gibi Birikim Tarikatı’nda şeyh katına yükselmiş sivil toplumcuların yazdıkları için kullanılan bir deyim... Bu yazarlar, okuru mürit olarak görürler. Onlar sosyalizm üzerine yazdıkları teşhir yazılarını analiz, liberalizm üstüne yazdıkları propaganda yazılarını ise perspektif diye yutturacaklarını sanırlar. Bütün çirkin ve saldırgan sıfatları, ifadeleri, sosyalizme yakıştırırlar. Onların mürit olarak algıladığı

Birikim okurları, bu beyefendilerin yazılarında kapitalizme ve emperyalizme karşı nefretin zerresini bulamazlar; aşağılanan, beğenilmeyen, hor görülen, yerden yere vurulan hep sosyalizm deneyimleri ve teorisidir. Örneğin 165. sayıdaki “Bir Son mu, Yeniden Doğuş mu” başlıklı yazısında “küllerinden yeniden doğan ve radikalleşen ultra-emperyalizmin karşısında genel olarak sol ve çok daha belirgin olarak marksizm aciz kaldı. 20. yüzyılın iki totaliter deneyiminden biri olan komünizm pratiğiyle marksizm arasındaki tarihi ilişki ve reel sosyalizmlerin çöküşü marksizmi tamir edilmesi zor biçimde yaralamıştı. Marksizmin aldığı bu ağır yara, sosyalizm fikrinin de güçlü bir cazibe noktası olmasına son verdi. (...) Sosyalistler faydacı mantığı bazen liberal ideolojide çok daha aşırı ve soyut noktalara taşıyıp (‘son kertede olaya işçi sınıfının özçıkırları açısından bakmak’ gibi) faydacı, iktisadiyatçı ideolojiye bütünüyle teslim oldular. Aslının küllerinden yeniden ve yepyeni bir enerjiyle doğduğu yerde bunun silik kopyalarına insanların itibar etmemeleri doğaldı” diye yazan Ahmet İnsel’in yaptığı, beyin yıkamaktır. Postunu kurulduğu yerden liberalizmi ‘küllerinden yeniden doğan’, ‘yepyeni bir enerji’; marksizm ise ‘aciz’, ‘silik kopya’ ifadelerinin işaret ettiği ruh haliyle görüyor. Liberalizmin açık ve örtük propaganda edildiği, sosyalizmin ise kıymetsiz bulunduğu bu tarz ‘beyin yıkama’ hapları, Ahmet İnsel, Murat Belge ve zaman zaman Ömer Laçiner’in yazdıklarında çok belirgin. Meraklısına ilgili yazıları okumalarını önererek örnekleri çoğaltmıyoruz. Fakat belirtmeliyiz ki, Ahmet İnsel gibi beyin yıkayıcı şeyhler, “iki totaliter deneyimden biri olarak komünizm” diyebilecek kadar da cahil. Komünizmin bir gezegen sistemi olduğunu, sınıfsız ve siyasetless bir topluma denk düştüğünü hala öğrenememiş. Tek tek ülkelerde kurulan demokratik halk iktidarları ile sosyalist iktidarları komünizmle karıştırıyor. Bu algı ve dil, bilindiği gibi, Mehmet Barlas türünden liberallerin tipik söylemidir; “komünizm” ile “rejim” kavramlarının birbiriyle bağdaşmayacağını, komünizmin ‘siyasal rejim’lerin olmadığı, aşıldığı bir tarihsel ve toplumsal aşamaya denk düştüğünü bilmezler; bütün devrim iktidarlarına genel olarak “komünist rejimler” deyip çıkarlar işin içinden. Ahmet İnsel, bununla da yetinmiyor; komünizm ile faşizmi ‘totaliterlik’ paydasında eşdeğerleştiriyor. İki totaliter rejimden biri komünizm olarak açık açık yazıl-

duğuna göre, öteki de faşizm olsa gerek. İnsel’in dili çok bozuk ve bu da ‘beyin yıkayıcıların özellikleri arasında. Diyor ki “marksizmi tamir edilmesi zor biçimde yaralamıştı.” Yaralanmak, canlılar için kullanılabilir bir ifade; tamir ise, cansız nesnelere için... Ahmet Bey, marksizmin organik mi, mekanik mi olduğunu da henüz idrak edememiş. Alıntındaki son cümle de bozuk: Cümlenin yüklemi, ‘son verdi’; öznesi ise ‘marksizmin aldığı bu ağır yara’. Rezaleti görüyor musunuz? Ve bu adamlar, sosyalizm üstüne ahkam kesme hakkını kendilerinde bulabiliyorlar. Gorbacov dönemi SSCB’yi sosyalizm olarak, bugünkü Kuzey Kore’yi komünizm olarak etiketlendirip bu bürokratik- revizyonist (siz kapitalist diye de okuyabilirsiniz) devletlerin ‘günah’ını marksizmin üstüne yıkabiliyorlar. 1960 sonrası SSCB’sini biz inceleyip ‘kapitalist restorasyon sürecine girdiği’ yönünde değerlendirdiğimizde, bu muhteremler, “asıl sosyalizm, sosyalist demokrasi süreci şimdi başlıyor” diyorlardı. Hele ‘perestroyaka’ ve ‘glasnost’ siyasetini alkışla, hayranlıkla karşılamışlardı. 89-90 olaylarıyla kabeleleri yıkılınca, zihinsel binalarının çatısı çöktü ve kendileri de o enkazın altında kaldılar. Bugün ise, 1960’a kadarki dönemi baskıcı, totaliter olarak değerlendiriyor; dün alkışladıkları 60 sonrası üzerine tek kelime etmiyor, ama genel olarak sosyalizm ve komünizm üzerine kıymeti kendinden menkul aforizmaları yüksek perdeden dillendirebiliyorlar. Amaç beyin yıkamak olunca, örneğin şunlar yazılabilir: “Nazizm gibi komünizm de faydacı ideolojiyi son kertesine yükseltmişti. Totaliter komünizmin günümüzde yaşamaya devam ettiği son ülke olan Kuzey Kore’de açlıkla mücadele konusunda uzman bir derneğin başkanının bu ülkedeki bürolarını kapatma nedeni olarak ifade ettiği olgu, totalitarizmin nasıl aşırı faydacı bir felsefeden beslenebileceğini gösteriyor.” Ahmet İnsel’in Güney Kore’yle ilgili örneğinin ne olduğunu merak ettiniz, değil mi? Emin olun ki, en fazla kendisi kadar gerekli bir örnek! ‘Faydacı ve iktisadiyatçı bir ideoloji’yle söylenecek olursa, okuduklarınıza hiç bir katkısı olmayacak! Asıl önemlisi şudur: Ahmet İnsel, tanımını bile yanlış bildiği sosyalizm ve komünizmi olumsuzladığı kadar, kapitalizmi ve emperyalizmi eleştirmiş midir? Ve O’nun komünizm ile faşizmi eşleştirme, kıyaslama cüretini Demirel gibi politikacılar ile İstanbul Emniyet Müdürleri dışında başka kim gösterebilmiştir.

(Tam da burada acar bir Birikim yazarı Frankfurt Okulu'ndan girip envai çeşit postmodernizm savunucusu yazarlardan çıkacaktır. Ama bilinmelidir ki bunların hepsi yaşadıkları dönemde burjuvazinin ideolojik emniyet müdürleridir ve gece bekçiliğine soyunan birikim yazarlarının amiri konumundadırlar.) Aynı yazının hemen devamında “radikal bir faydacılıkla aşırı bir iradeciliğin birleşmesinin doğurduğu korkunç yaratığın tahayyül dünyalarını ergenliklerinde biçimlendiren kuşaklar, “büyü bozulduğunda” çoğunlukla radikal liberal veya apolitik oldular” diye yazan bu çokbilmiş şeyh, bizzat kendisinin hangi korkunç büyü üzerine hem radikal liberal, hem apolitik olmayı başarabildiğini bize nasıl izah edecek? Bu beyefendinin hızını alamayıp bir sonraki sayıda yazdığı “Bugün Totalitarizm Üzerine Düşünmek Neden Hala Gerekli” başlıklı yazısında yaptığı “liberaler, demokrasi içinden totaliter bir yapının geçmişte çıktığını (nazizm) reddetmiyorlar. Sosyalistlerin büyük çoğunluğu da bugün komünizm ideali içinden totaliter bir yapının doğmuş olduğunu (stalinizm) kabul ediyorlar” türünden takıntılı kıyaslamaları yapmaya devam etmek için piposundaki esrar oranını mı fazla kaçırdığını, yoksa şarabını astar atmadan mı kafaya diktiğini kimse sormayacak mı?

Baklayı Ağzından Çıkarmak: Ömer Laçiner ve Murat Belge gibi lafı dolandıran kişilerin artık asıl amacını gizleyemeyecek duruma gelmesi... Halk arasında yaygınca kullanılan ‘sadede gelmek’ ve ‘eteğindeki taşı dökmek’ deyimleri de, duruma göre, aynı anlamı karşılar. Baklayı ağzında tutan kişi, aynı zamanda ‘ağzı kalabalık’, yani gürültülü, yerli yersiz ve anlamlı anlamsız konuşan biriye, dinleyiciyi büsbütün sıkar. Örneğin 165. sayıdaki yazısında “Legal partiler, bir kaç on yıl öncesinde sahip oldukları kitlesel destek ve prestiji hızla yitirip sosyal demokrasiye ricat etmekten medet umar hale gelirken, genel hareketin silahlı mücadeleye kilitlenmiş unsurları amaçlaştırılmış bir şiddet diyalektiğine kapanmış, kendi içine de dönen bir öfke ve nefret yumağı halinde marjinalleşirken, anlı şanlı “devrim”lerle kurulmuş reel sosyalist rejimler ya art arda çökmekte, ya da geriye dönüş manevralarıyla kapitalizmin tescil edilmiş hegemonyasına kendilerini uyarlamaya çabalamaktadır.” diyen Ömer Laçiner’in önce önemli bir şeyler söylemekte olduğunu düşünürsünüz. Devamında sosyal demokrasiye ricat etmemiş,

kapitalist hegemonyaya kendisini uyarlamaya çabalamayan devrimci kuvvetlerin gelişme ve güçlenme olanakları, olasılıkları üstünde yoğunlaşacağını sanırsınız. Ama yanılırsınız. Zira bu beklentiyi karşılaması için kişi de irade olmalıdır; gelişme ve güçlenmenin imkanlarını, ihtimallerini ancak maksatlı, amaçlı, iradeli bir planlamanın içinde bulabilirsiniz. Oysa Laçiner gibiler, hem kendiliğindencidirler, hem de sadece yorumcudurlar. Yenilgileri görmek, çözümlenmek, yenilmemenin yollarını bulmak çabası, onların kitabında yazmaz. “Son yirmi, yirmi beş yıldır hemen tüm dünyada “sosyalist-komünist-veya devrimci sıfatlı hareket, parti ve rejimler derece farkıyla aynı perişan sonuçlardan birinden ötekine savrulurken, tam bir yıkıntı, yenilgi ve çözülüş girdabı içinde dönenip durmaktadırlar” diye yazarken, çok somut ve anlaşılırdır da, yenilenme ve gelişme perspektifleri konusunda ne dediği hiç anlaşılabilir. Siz bu tür adamların tam da önemli bir şey söylemeye başladıkları yerde anlaşılır olmaktan çıktıklarını düşünmek üzeresinizdir ki, birden baklayı ağızlarından çıkarırlar. Ve şöyle buyururlar: “Vakti çoktan gelmiş bir ameliyatın diliyle konuşmak gerekirse, açıkça söylenmelidir ki, bu çöken, can çekişen şey, ‘bilimsel sosyalizm’ adı altında formüle edilmiş olup yüzyılı aşkındır içindeki bütün farklı eğilimlerin, teorik, ideolojik, örgütsel kabuller, düşünüş davranış kalıplarıyla geleneksel sosyalizmi oluşturan bütün bir müktesebattır”. Hazret kürsüyü kurmuş, hem savcı, hem yargıç cübbesini giyinmiş ve fakat doktorculuk oynamakta, ameliyat masasındaki hastayı büsbütün tasfiye etmektedir. Hastasının teorik, ideolojik bütün ruhunu ve mayasını gözden çıkarmış; davranış kalıplarından yaşam tarzına kadar tüm kişilik özelliklerini neşterin ucuyla doğramaktadır. Aslında hayaletlerle dövüşmektedir. Aslında orası mahkeme salonu da, ameliyat odası da değildir. Aslında bir muayenehaneye gerçekten de ihtiyacı vardır ve ancak orada tedavi edilmesi gereken organizma, marksizm değildir. Onun bu hastalıklı, cüretkar açıklamalarını Brzezinsky gibi ABD’ci ideologlar bile bu denli pervasızca, cahilce, sorumsuzca yapmamışlardı. Sosyalizmin bütün teorik, ideolojik ve örgütsel referanslarının değiştirilmesini öneren bu ‘sosyalist teorisyen’, sosyalizmi yapısal olarak kuran tanımın ve çerçevenin değiştirildiği durumda ortaya çıkacak şeyin sosyalizm olmayacağını, olamayacağını bile düşünmekten acizdir. Bir kez bakla

çıkıştır ve elbette çıktığı ağzın şeklini almış olduğu için yamulmuştur. Baklayla birlikte çıkartılan tükürük köpükleri teori zannedilecek, “şu ya da bu nedenle ya da saikle “bilimsel geleneksel sosyalizm”in kalıpları içinde kalmaktan başka bir yol göremeyenler bu söylenenleri ölüm ilanı sayabilirler. Ama tam tersine bunlar bir diriliş çağrısıdır” denilerek bu kez de kadavra üzerinden reenkarnasyon fantezileri sloganlaştırılacaktır. O kadar ki, “elbette bu dirilişin öznesi olabilmenin heyecanını, azim ve sabrını, gerektirdiği özgüven, donanım ve sorumluluğu duyumsayanlara yapılmaktadır” denilerek taşra siyasetçisinin hamaset retorisiyle üç-beş kişinin çoşturulabileceği zannedilecek ve arkasından o ıslak, yamuk ve tükürüklü bakla mürit olarak görülen okuyucunun zihin sofrasına sunulacaktır: “Geleneksel sosyalizmin kabuğundan nihai sıyrılmış, yol ayrımı çağrısıdır bu!” Peki kim nereye, hangi yola çağrılmaktadır? Ömründe bir tek işçi eylemini örgütlememiş, bir tane bile protesto vs. gösterisi hazırlayamamış, faşizme bir tek fiske vuramamış, yolu bir tek defa bile karakoldan geçmemiş Ömer Laçinerler mi çağırıyor bu ne olduğu belli olmayan muhteşem yeni yola? Gazi Ayaklanması’nı anlamamış, 19 Aralık’ı idrak edememiş, Kürt Devrimi’nden hiç bir şey öğrenememiş, emperyalist gericiliğe karşı mücadelenin hiç bir anında ve aşamasında kayda değer yer tutmamış, partiden ve iktidardan fellik fellik kaçan, bu reformist, sivil toplumcu, cahil, halktan ve hayattan kopuk, masa başında entelektüel mastürbasyon yapmayı teorik üretim zanneden, korkak baylar mı yargılıyorlar ‘geleneksel bilimsel sosyalizm’i? Bunlar mı öğretecek heyecanlı, sabırlı, azimli, özgüvenli, donanımlı, sorumlu olmayı? Bunlar mı üstlenecekler yeni bir misyon?

Ç

Çıfıt Çarşısı: ÖDP gibi siyasal parti mi, doğum günü partisi mi olduğu anlaşılmayan, her nevi ürünün bulundurulduğu süslü püslü tezgaha verilen ad. Halk arasında yaygınca kullanılan bu deyim anlamağını bazen ‘Mevlana Tekkesi’, bazen de ‘Aşure Çorbası’ gibi deyimler de karşılar. Çıfıt çarşısında tezgahı bulunan esnaf, salı ve cuma pazarlarından pek hoşlanmaz; fakat süper marketleri ve büyük alışveriş merkezlerini daima süzer, fırsatını buldu mu, kapağı oraya atmak ister.

D

Dilli Düdük: Ömer Laçiner, Ahmet İnel ve Murat Belge gibi Çıfıt çarşısında çeşit olarak bulundurulmuş geveze kişiler için kullanılır. Dilli düdüklere, öteki düdüklere göre daha iyi öttüğü için, fazla rağbet görürler. Nitekim Birikim’in söz konusu sayılarında genellikle bu üç şeyhten alıntılar yapılmış olmasının nedeni de budur. Dilli düdüğün çıkardığı sesi öteki düdüklere ayırmak çok kolaydır. Örneğin “Şu son on yıl içerisinde karşılaşılan her ağır bozgun, yenilgi ve yüz kızartıcı gelişme karşısında, bunların birinci dereceden muhatabı olan geleneksel sosyalist akım, parti ve hareketler yüzkızartıcı olanları kişilere yükleyerek veya siyasal mücadelelerin gerekleriyle meşrulaştırmaya kalkışarak; yenilgileri, bozgunları ise, düzeltilebilir yanlışlara, sıklıkla da dış koşullara bağlayarak; temsil ettikleri geleneksel sosyalizmin idealiyle ilişkisi sanki yukarıda ifade edilen gibi imişçisine davranmaktaydılar. Oysa aynı dönem yalnızca bozgunlar, yenilgiler değil, ‘zafer diye’ sundukları pek çok tutum ve sonuç dahi geleneksel sosyalizm idealiyle ilişkisini çok ciddi biçimde sorgulatacak mahiyetteydi” sözlerini duyduğunuz yerde, bu sesin Ömer Laçiner’e ait olduğunu rahatlıkla anlayabilirsiniz. Ya da “Türkiye’de ‘liberal’, ‘muhafazakar’, sosyalist, radikal, komünist, islamcı gibi ideolojiler fazla bir şey anlatmazlar. Bunların hepsi ebeveyn çağırıldığı anda çağırıldığı yerde hizaya gelirler” şeklinde fısıltılar duyduğunuz anda, bu boğuk sesin sahibinin Murat Belge olduğunu çıkarırsınız. Bazı dilli düdüklere, yalnızca ses çıkarır ve gürtlüye yol açar. Çıkardığı sesin çarşıya da, tezgaha da faydası yoktur aslında. Örneğin Belge’nin 165. sayıdaki “milliyetçilik ve sol” başlıklı yazısında geçen bu yorumun yanlış olması, Belge’nin umurunda değildir; tıpkı aynı yerde ileri sürdüğü “Türkiye’de bütün siyasal ideolojilerin milliyetçilikten türemiş olduğunu söylemek, bilineni bildirme kabilinden bir şeydir” bilgisinin yanlışlığını umursamayacağı gibi. Galileo’nun “yazdıklarını anlamadan yazan, o yüzden yazdıkları anlaşılmayan ne çok insan var” dediği kişiler, işte bunlardır. Dostoyevski’nin “hiç bir şey, gerçek kadar inanılmaz değildir” sözü de dilli düdüklere kulağına küpe olsun diye söylenmiştir. Belge, bütün ideolojileri milliyetçilik şemsiyesinin altında toplarken yaptığı gevezelik bizi de kendisiyle aynı yerde kategorize etmiş oluyor. Aynı şeyi “20. yüzyılın

son çeyreğinde (...) halk kesimleri hızla bir depolitizasyon yaşarlarken geleneksel sol dünya ise kendisiyle birlikte yaşanan, giderek tarih sahnesinden çekilen geleneksel emekçi kesimlerine tutunmaya çalıştı. Bu geleceğe yönelik toplumsal bir projenin ifadesi değildi artık. Fikri planda muhafazakarlaştı, daraldı ve köreldi. Solun bir başka kesimi ise, liberal ideolojiye teslim olup onunla iktisadi başarı alanında yarışmaya çalıştı. Böylece ortaya iki sol çıktı. Birinci sol, geleneksel söylem, tavır, örgütlenme biçimlerini değiştirmeyen ortalama yaşlı hızla yükselen uzun vadede başarısız olması kaçınılmaz bir protesto politikasına varoluşunu indirgedi. İkinci sol ise pragmatik bir yönetici sınıfı tavrı takınıp iktisadi büyümenin nimetlerinin daha fazla paylaşılması teması üzerine varoluşunu inşa etmeye başladı. Böylece sol, hükümet olmaya aday sol ve protestocu sol olarak neredeyse kesin bir şekilde ikiye ayrıldı.” diye Ahmet İnsel de yapıyor. Gerek Laçiner, gerek İnsel, gerek Belge Birikim Tarikatı içerisinde sosyal bilimlerin ağır mollaları olarak bilinirler. Ama işte bu kadar bilim dışıdır. Onlara Dostoyevski'nin ‘gerçek’ ile ilgili tanımını hatırlatarak ve Brecht “bilim tek buyruk tanır: Bilime katkıda bulun” uyarısını bildirerek şu soruyu sormak isteriz. Sosyalizmin teorisini ve pratiğini bir kenara bırakın; o iş sizi aşar; ama söyleyin, sahi siz hangi partidensiniz? Biraz da kendinizi kategorize edin. Türkiye’de biri sermaye partisi, öteki ordu partisi, diğeri devrim partisi olmak üzere üç temel parti kanalı var; bütün siyasal ayrışmalar ve buluşmalar, bu kanallar içerisinde şekilleniyor. Siz hangi kanalın içinde bulunuyorsunuz?

F

Fan Fin Fon Etmek: Çıfıt çarşısında anlaşılmayan, ahaliye yabancı bir dille gevezelik eden dilli düdükler için kullanılan bir uyarı ifadesi. Fan Fin Fon eden kişiler, en somut ve anlaşılır oldukları durumlarda, şeflerine rapor veren itirafçılar gibi rapor diliyle konuşurlar. Örneğin söz konusu yazısında “marksist sol da bugünkü dünyanın çeşitli eğilimleri karşısında nerede duracağına karar veremiyor. Sosyalizm olarak bellediği antiemperyalizm retoriği hala çok etkili. Uluslararası kapitalizme karşı ulusal tepki mantığından uzaklaşmakta zorlanıyorlar. Küreselleşme gibi süreçler karşısında antiemperyalist pozisyonlarda ortodoks itirazları seslendirmenin

muhafazakar rahatlığını tercih ediyorlar.” diyen Murat Belge fan fin fon etmektedir. Satır aralarında ise baklayı belli belirsiz göstermekte, bize de kısaca AB’ye karşı çıkmayın demektedir. Benzer şekilde “sosyalizmin salt iktisadi alanda değil, belki ondan daha önemlisi siyasal ve toplumsal alanda idealini yeniden tanımlaması gerekiyor. Örneğin sosyalizmin iktisadi liberalizmin ilke ve hedeflerini benimsemesinin söz konusu olmaması, siyasal liberalizmin birçok ideal ve ilkesini benimsemeyeceği anlamına gelmiyor. Günümüz İtalya’sında liberal sosyalizm akımı bu farkı vurgulamak için, iktisadi liberalizmi liberelizm, siyasal liberalizmi ise liberalizm olarak tanımlıyor. Siyasal alanda liberalizm bayrağını elinde tutmayan bir sosyalist hareketin demokrasi ve insan hakları konusunda tutarlı ve iddialı bir tavır sürdürmesi mümkün olmadığı için, siyasal liberalizmin liberallerin tekelden çıkarılması, sosyalizmin kendini yeniden tarif etmesinin de ilk adımıdır.” diyen Ahmet İnsel, Murat Belge’ye göre, daha az fan fin fon etmektedir. Çünkü ağızdaki baklayı çıkartmıştır. Yeni bir sosyalizm tarifinin başlangıç noktasını siyasal liberalizmi onaylamakta bulmuştur açık açık. O kadar ileri gitmiştir ki, liberal sosyalizm diye de bir akım ilan etmiştir. Çok doğaldır, zira bütün yeni yetme fan fin foncuların piri Anthony Giddens’tir ve kendisi Tony Blair’in baş danışmanıdır. İnsel’lerin İtalya’daki tartışma gruplarını referans göstermesine gerek yok, onun aradığı model İngiltere’de zaten var. Adına da sanına da emperyalizm deniliyor. Yani fan fin fon etmenin manası yok. Kaldı ki, soğuk savaş döneminde burjuva ideologların sosyal devlet paradigmasını sosyalist modelden devşirmeleri gibi, sosyalist teorinin de kapitalizme ait değerleri devşirerek kendine yeni bir tasavvur ve tahayyül gücü katmayacağını bilmek gerekir. Siz değil miydiniz Ahmet Bey, geleneksel sosyalizmin kapitalizmden kopuşmadığı için yenildiğini söyleyen? Demek ki, bu konuyu aydınlatmak için bir de “bu ne perhiz bu ne lahana turşusu” deyiminde hatırlamalıydık.

G

Güllabicilik etmek: “Ömer Laçiner gibi şımarık hareketlerine katlanıp onu pohpohlayan bazı ikinci derecede Birikim yazarlarını yaptıklarını anlatmak için kullanılır. Güllabicilik edilen kişi kendini fasulye gibi nimetten saymaya devam ettiği için bir yandan haymana beygiri gibi dola-

şıp durur, bir yandan kırdığı cevizin sayısı kırkı aşar bir yandan sapla samanı birbirine karıştırır. Güllabicilik eden kişi ise, zamanla ya iki cami arasında kalmış beynamaza döner, ya da kandilli temenâ gibi ha bire yerlere kadar eğilip durur. O nedenle ikinci dereceden Birikim yazarlarının çok dikkat etmeleri gerekir. Eleştirilerini ve itirazlarını Ömer Laçiner'e yöneltmekten çekinirlerse alimallah Birikim Tarikatı'nın güllabicileri olup çıkarlar. Örneğin Ömer Laçiner'in 165. sayıda uydurduğu görüşlerin çok mühim şeyler olduğunu zannedip onları referans gösteren Nuray Mert "Laçiner sol siyaseti anlamlı kılan veya kılacak olanın geleneksel sosyalist söylemlerin bölüşümcü eşitlik fikrinin sığ tanımının aşılması ve onun yerine eşdeğer fikrinden yola çıkan bir eşitlik anlayışını alması olduğunun altını çiziyor. Eşitlik fikrinden vazgeçmeden ve onun derinleştirilmesi olarak eşdeğerlik kavramı, gerçekten de sol siyasetler için kalkış noktası olmaya en elverişli kavram." Ömer Laçiner'e güllabicilik yapmaktadır. Fakat bir sonraki sayıda yazan Kemal Gündüzalp ise "sözlüğe bakmak gereği duyuyorum nedense, bozgun nedir diye. Bir anımsama bir yürek daralması adına (...) Bir ordunun uğradığı büyük başarısızlık; bir savaşta, bir çatışmada alınan ağır yenilgi, hezimet. Ordu mu? Savaş mı? Ordu ve savaş? Bunlar mıydı geride kalanlar? Yok, çarpışma, çatışma daha yakın geliyor. Tanımın sonuna bakıyorum; yenilginin ağırlığı, dağılma!" şeklindeki doğru sorularla Ömer Laçiner'e güllabicilik yapmaktan kendini kurtarmış. Güllabicilik yapmanın bir başka tehlikesi de şudur ki, insanın bağımsız düşünme gücünü zayıflatır. Hele de yanlış referansların etkisinde kaldınız mı "aydınlanma düşüncesinden hareketle tarihin sonu tezine veya kapitalizmin tarihin galibi olduğu fikrine ulaşmak mümkün, ama tarihin gidişi kapitalizmi güçlendirmiş olsa da ona karşı çıkmak gerektiği yönünde herhangi bir kapı aralamak zor. Marksizmin olsa olsa bağımlı değişken, ekonomik ilişkilerin türevi olarak tanımladığı siyaset algısında bir toplumsal değişmeye yol açacak radikal bir siyaset anlayışı ve enerjisi üretmek hemen hemen imkansız." diyen Nuray Mert gibi marksizm adına bir algı tarifi yaparsınız ve marksizme psikosomatik sorunları bulunan bir ÖDP'li aydın muamelesi yapmış olursunuz. Kendinizi tutamayıp daha ileri giderseniz, yine Nuray Hanım gibi, "aslında sınıf adına siyaset

bile son derece tartışmalı ve sorunlu bir siyaset imkanı iken, sınıfa dayalı siyaset ortamının ortadan kalktığı durumda, sorun titizlendiği, onu tanımlayan, eşitlik, diğerkamalık, dayanışmacılık kavramları etrafında bir siyasal imkan aramak, ancak bu değerleri öne çıkaran bir insan ve insanlık tanımından yola çıkarak, bu tanımların etrafında oluşturulabilecek bir dil ile mümkün" şeklinde Ömer Laçiner'inkine benzeyen hem anlatım açısından bozuk, hem anlam açısından yanlış cümleler kurarsınız. Tevazu ile kabul etmek gerekir ki, dört-beş kelimeyle kurulan ve üstelik özetle siyaseti sınıfların dışında tanımlamaya çalışan bu tür cümlelerin de teorik bir değeri yoktur.

i

İpiyle kuyuya inmemek: ÖDP'nin siyasal çağrılarına, sivil toplumcu ÖDP teorisyenlerine ideolojik önermelerine güvenilemeyeceğini bildirmek için kullanılır. İpiyle kuyuya imlemeyecek kişinin ipliği pazara çıkmıştır. Ama iflah olmadığı için işkembeden atmaya, incir çekirdeğini doldurmayan laflar etmeye devam edebilir. Örneğin 166. sayıda Bahadır Türk tarafından kaleme alınmış "unutulanların coğrafyasının bahtsız prensi ÖDP" başlıklı yazıda anlatılan Ufuk Uras'ın durumu, bu deyimini doğrular. "Yeni Harman gazetesine verdiği bir röportajda Uras, 'Seda Sayan'ı niye sevdiğinizi anladığım gün, bu memleketi anlarım' diyerek bir logos spermaticosa imza attı. Bu anlamlı ve yeni bir sosyalist tahayyüle vücut vermek için yapılması gerekenlere ışık tutan açıklama, sona eren bir maceranın ardından yeni bir maceraya atılma cesaretini kendinde bulamayanlara aştığı mücadele duygusu bakımından önemli" diyor Bahadır Türk. Bu ifadeler, bir bütün olarak, Ufuk Uras'ın cümlesinden de 'önemli'dir "logos spermaticos" olarak okunabilir. Bize dibinde Seda Sayan'ın olduğu bir kuyu gösteriliyor, oraya inmemiz salık veriliyor, bizi sarkıtacak ip ise Bahadır Türk'lerin elinde. İnecek miyiz? Bir maceradan söz ediliyor; seçim mi kastediliyor, genel anlamda sosyalist tecrübeler mi, belli değil. Ama o 144 sayfalık 22 yazıda macera, heyecan, cesaret, mücadele duygusu gibi kavramların en yoğun kullanıldığı pasajın bu olması naçizane dikkatimizi çekti. Çıfıt çarşısındaki bu mecalsizler takımı macera, heyecan, cesaret kelimelerini Seda Sayan'ın adıyla yan yana iç içe, koyun koyuna yazdıklarına göre, bir bildik-

leri vardır. Fakat inmeyeceğiz. Baksanıza, adamın teki daha memleketi anlamamış ve fakat parti başkanı olmuş.

K

Kan Alacak Damarı Bilmek: Burjuvazinin “sol”la ilgili politikasını anlatmak için kullanılır. Kan alacak damarı bilen kişi, pragmatiktir ve kaz gelecek yerden tavuğu esirgemez. ÖDP’nin daha kurulur kurulmaz medyada çarşaf çarşaf reklam edilmesi, sonraki dönemde değişik şekillerde önünün açılması, burjuvazinin hangi damardan kan alacağını bilmesiyle ilgili idi. Bugün Radikal gibi gazetelerde Ahmet İnsel’lerin, Murat Belge’lerin yazıyor olması da öyle. Birikim gibi sivil toplumcu solcuların sisteme bir yandan aydın yetiştirdiklerini, bir yandan da sistemin ‘demokrasi’ kanadını genişlettiğini devlet bilir. Devlet, örneğin 19 Aralık, İmralı, Gazi gibi süreçlerde sivil toplumcu Birikim Tarihî’nin “soldan” düzene sahip çıktığını da bilir. Öyle olduğu içindir ki, bu tarikattan devrim ve sosyalizme katkıda bulunan bir tek kişi çıkmamıştır; ama Aydın Doğan’ın solcu gazetesini de onlar çıkarmaktadır.

M

Mantar Atmak: Halk arasında palavra sıkamak, işkembeden atmak gibi deyimlerin eş anlamlısı olan bu ifade, Ömer Laçiner gibi kişilerin yazılarını topluca nitelenmek için kullanılır. Örneğin Laçiner, “geleneksel paylaşımcı sosyalizm, (...) kapitalizmin geliştirdiği üretim ve etkinlik mekanizmalarını kendi sosyalizmi için de pekala uygun bir altyapı olarak tasarlar. Paylaşımcı sosyalizm bu temel üzerine kurulacaktır. Çünkü kapitalizm gibi onun mantığında da asıl önemli olan, bir üretim düzeninin nasıl, hangi yöntem ve kurullarla işlediği değil, ne kadar ürettiğidir. Kapitalizminin işçi ve emekçilerinin “iş” biçimi işlevleri de daha fazla miktarda ürün elde etmeyi gözeterek ayarlandığına göre olduğu gibi devralınabilir” diye yazdığına, bunu şöyle okuyacağız: Sosyalizmin kapitalizmin reddi ve bütün tarihsel süreçlerin birikimi üzerinden kurulacağı genel doğrusunu da içine almakla birlikte, bundan ötesi palavradır, Laçiner’in barışçıl ve evrimci sosyalist algısının sorumlusu, yalnızca kendisidir. Onun sosyalizm teorisi ve pratiğiyle ilgili kişisel yorumlarının tümünü çok basit olarak ‘mantar atmak’ olarak değerlendirip geçmek gerek. Yine aynı yazıda geçen “gele-

neksel sosyalizm, sadece modern sosyalizm teorisiyle baştan beri bir uyumsuzluk içinde değildir. Bunun da ötesinde kapitalizmin koşullarında temsil ettiği ezeli, eşitlikçi hareket ve arayışların kaynaklandığı değer ve kabullerden de kopmuş; vardığı nokta da bunların dejenerasyonundan başka bir şey sayılamayacak bir duruş ve tutumu temsil eder hale gelmiş, özetle temel tezlerinden direnme etiketli muhafazakarlık üzerinden açıkça gerici bir rotaya girmiştir.” gibi cümlelerle karşılaştığımızda ince eleyip sık dokumayacağız. Burada kastedilen “sosyalizmin” Ömer Laçiner’e göre Çin’deki mi, Latin Amerika’daki mi, Küba’daki mi, Kore’deki mi, Romanya’daki mi, Bulgaristan’daki mi, Çekoslovakya’daki mi, Doğu Almanya’daki mi, Arnavutluk’taki mi, SSCB’deki mi olduğunu sormayacağız. 1940’larda mı, ‘60’larda mı, ‘80’lerde mi; bunu da sormayacağız. Çünkü onun için bir önemi yoktur ve zaten mantar atmaktadır.

N

Nane yemek: Özellikle parti ve iktidar konusunda çuvallayan Ömer Laçiner, Ahmet İnsel, Murat Belge gibi yine de ukala dümbeleği gibi gürültü çıkartmaya devam eden kişilerin peşe düştüğü hataları ve yaptığı yanlışları anlatmak için kullanılır. Örneğin “parti, işçiler başta olmak üzere kitlelerin sosyalizmin ideal, değer ve ilkelerini en azından yansıtan, hiç değilse bunlara aykırı düşmeyen kurullar içerisinde örgütlenmesi mi olmalıdır; yoksa o malum profesyonel ağına dayalı, hatta bu ağdan ibaret olan ve harekete geçirecek kitleleri kurmayı aklı, beyni, sinir sistemi işlevini üstlenmiş bir yapı olarak mı işlev görecektir? Bu iki görüş arasındaki fark, birinin daha yumuşak örneğin demokratik yollarla iktidarı ele geçirmeye matuf bir strateji, öbürününse silahlı bir kapışmanın kaçınılmaz veya gerekli olduğuna inananlara, bu tür stratejilere tekabül ettiği pek söylenemez.” diye Ömer Laçiner nane yemektir. Ona ne söylenemeyeceğini biliyor musun, bari ne söylenemeyeceğini de söyle diye bir ricada bulsanız, halk arasında “tıs” denilen bir ses duyarsınız. O, yeteneği ne kadarsa, Bolşevik parti modelini eleştirmeye hasretmiştir ve becerisi ne kadarsa o modeli teorik olarak tarif etmeye, kabalaştırmaya çabalamaktadır. Sonucu teorik olarak bu sığ yazılarda, pratik olarak da ÖDP gibi pişmemiş aşure çorbalarında somut olarak görüyoruz.

Ömer Laçiner gibiler, yine de saçmalamakta sınır tanımadan “partisiz işçiler ve kitleler bir hiçtir sözü, o işçileri parti yürüncesine çekmek için kullanılan en gözde slogan ise, bu partililerin gözünde işçi sınıfının gerçekten insani bir değeri olduğu söylenebilir mi? Bu partililerin kendileriyle işçileri, kitleleri eşit gördüğü, onlarla eşitlik toplumu kuracağı iddiasının inandırıcılığı var mıdır?” şeklinde sorular sorabiliyorlar. Öylesine saçmalamaktadır ki, o sözün bir slogan olmadığını, temel bir saptama olduğunu, işçileri parti yürüncesine çekmek için değil, bizzat bir işçi partisini tanımlamak ve kurmak için öne sürüldüğünü anlayamıyor. Anlamaması doğaldır, çünkü partide cisimleşen bir iradeyi havsı almadığı gibi, iktidar ve devrim perspektifinden de kopuktur. Onun partiye de ihtiyacı yoktur, devrime de, iktidar perspektifine de. Zira sistem içinde düşünmektedir ve sistem için düşünmektedir. Bizi ilgilendiren boyutu şudur ki, bunları marksizm adına ileri sürebilmekte ve hatta marksizm adına bizden hesap sorabilmektedir. Nane yemek de zaten budur.

Z

Zıvanadan Çıkmak: Birikimci zuhuri kolunun sapla samanı birbirine karıştırıp yalancı pehlivanlar gibi ortada dolaşması, yel yetelek yelken kürek sosyalist teorinin üstüne hücum etmesi, yol erkân bilmeden tartışma başlatması, her yediği nandeden sonra zeytinyağı gibi suyun üstüne

çıkması, meydanı boş bulup mangalda kül bırakmaması, her gördüğü tümseğe konarak cır cır ötmesi, devletin sopasını görünce çil yavrusu gibi dağıldığına bakmadan racon kesmeye devam etmesi, sırtında yumurta küfesi taşımadan başkasına ağır nasihatler okuması, hem kel hem fodul olmasına rağmen fertiği çektiği yerde poz yapmayı sürdürmesi üzerine tepesinin taşı atan devrimcilerin hiddet ve şiddetini anlatmak için kullanılır. Zıvanadan çıkan kişi, örneğin bu yazıyı yazarken N’den Z’ye atlayabilir. Amacı daha fazla sinirlenmemektir. Fakat Z harfinin bulunduğu kartın karşısında “sosyalist hareketin bir geleceği olacaksa -ki insanlığın ezeli arayışı ve ideali olarak bundan şüphe bile edilemez- bu hareket, o eğilimlerin elde kalmış iktidar umudu kırıntılarının sarmalandığı geleneksel sosyalizmin zihnimize ve ayaklarımıza doladığı bağları artık kesinlikle geride bırakmalıdır” diyen Ömer Laçiner’in yeni bir herzesiyle karşılaşır, büsbütün zıvanadan çıkar. Bu şahken şahbaz olan teneşir horozunun ‘neler de neler, maydanozlu köfteler’ düzeyindeki tam takır kuru bakır cümleleri üzerinde artık düşünmek istemez. Kendisi muhtacı himmet olan bu spartayı yemiş sonradan görmenin kör değneğini beller gibi yazıp durduğu tekerlemelerle müritlerini baş başa bırakmaya karar verir. Ve gizli gizli umutlanır; belki bir gün zuhuri kolu bir pabucu büyüğe okutur kendini diye.